

บทที่ ๓

คติความเชื่อแบบดั้งเดิมที่เกี่ยวกับการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน ในตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการศึกษาการถ่ายทอดความรู้ตามคติชนวิทยาของชาวตลาดบ้านใหม่เรื่องความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายนี้ ทำให้เราเห็นถึงกลุ่มคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนที่มีอาชีพด้านการค้าขายว่ามีความเชื่อส่วนตัวซึ่งมีความต่างกับคนที่ไม่มีอาชีพอื่น ๆ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงประมวลข้อมูลการวิจัยออกมาเป็น ๖ ส่วน ดังนี้

๓.๑ สิ่งเคารพบูชาประจำชุมชน

๓.๑.๑ ไท้จ้อเอี้ยะกง

๓.๑.๒ ปูนเท่าม้า (เจ้าแม่ทับทิม)

๓.๒ สิ่งเคารพบูชาในเคหะสถานบ้านเรือน

๓.๒.๑ คติจีน

๓.๒.๑.๑ หิ้งบูชาบรรพบุรุษ

๓.๒.๑.๒ ไล่ชิมเอี้ยะ

๓.๒.๑.๓ เทพเจ้ากวนอู

๓.๒.๑.๔ พระสังกัจจายน์

๓.๒.๑.๕ ฮก ลก ซิว

๓.๒.๑.๖ ตี่จู้เอี้ยะ

๓.๒.๑.๗ เทพปูนเถ่ากง

๓.๒.๒ คติไทย

๓.๒.๒.๑ นางกวัก

๓.๒.๒.๒ กุมารทองกวัก

๓.๒.๒.๓ ชูชก

๓.๒.๒.๔ เจ้าเงาะ

๓.๒.๒.๕ นางไม้

๓.๒.๒.๖ ปลัดขิก

๓.๒.๓.๑ สากกระเบือ

๓.๒.๓.๒ พระพิฆเนศ

๓.๓ สัตว์หรือสัญลักษณ์มงคลในบ้าน

- ๓.๓.๑ ปู่เข็ญะ
- ๓.๓.๒ เต่าหัวมังกร
- ๓.๓.๓ หมูทอง
- ๓.๓.๔ ปลา
- ๓.๓.๕ เรือสำเภากิน
- ๓.๓.๖ สัญลักษณ์ธนบัตร
- ๓.๓.๗ ฟักทอง
- ๓.๓.๘ แมวกวัก

๓.๔ วัตถุมงคลหน้าประตูร้านค้า

- ๓.๔.๑ ป้ายมงคล (ตุ้ยเหลียน)
- ๓.๔.๒ หินหยาง
- ๓.๔.๓ ฐึ
- ๓.๔.๔ เทพเจ้าประจำประตูบ้าน (เหมินเสิน)
- ๓.๔.๕ สิงโตหิน

๓.๕ เครื่องรางของขลังติดตัว

- ๓.๕.๑ หลวงพ่อโสธร
- ๓.๕.๒ หลวงพ่อทวด
- ๓.๕.๓ หยก
- ๓.๕.๔ ฐึ
- ๓.๕.๕ ตะกรุด
- ๓.๕.๖ ปลัดขิก

๓.๖ ปรัชญาการต่าง ๆ ในการดำเนินค้าขาย

- ๓.๖.๑ ความเชื่อที่เกี่ยวกับตะเกียบ
- ๓.๖.๒ ตากระตุก
- ๓.๖.๓ จิ้งจกร้องหรือจิ้งจกตก
- ๓.๖.๔ คนขอทาน
- ๓.๖.๕ เขี้ยบจีหมา
- ๓.๖.๖ ลูกค้าคนแรก
- ๓.๖.๗ ดูเส้นลายฝ่ามือ

๓.๑ สิ่งเคารพบูชาประจำชุมชน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าชุมชนสามารถเกิดขึ้นได้ก็เพราะมีคนหลาย ๆ คนรวมตัวกันใช้ชีวิตในรูปแบบและความคิดที่เป็นวัฒนธรรมร่วมกัน มีความรู้สึกผูกพันซึ่งกันและกัน รักษาและเคารพสิทธิของส่วนรวม สิ่งเคารพบูชาประจำชุมชนนับเป็นสิ่งที่เห็นเด่นชัดในการเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนที่สมาชิกทุกคนให้ความเคารพและช่วยกันดูแลรักษา เพื่อให้เป็นที่พึ่งพาอาศัยทางจิตใจของทุกคน ส่งเสริมให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีความเชื่อมั่น สิ่งเคารพประจำของตลาดบ้านใหม่ตามคติจีน คือ เทพเจ้าสององค์ คือ ไท้จื่อเอี้ยะกงและปุนเท่าม้า เป็นเทพที่ชาวตลาดบ้านใหม่เชื่อว่าคุ้มครองและอำนวยความปลอดภัยให้ร้านค้าอยู่เสมอและต่อเนื่องมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ แม้ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการสร้างความรู้รวยแต่ก็คุ้มครองความปลอดภัยในสินค้าร้านค้าและทรัพย์สินอื่น ๆ มีตัวอย่างเหตุการณ์ที่ได้จากการทำงานภาคสนามดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ ไท้จื่อเอี้ยะกง (เทพหน้าจ่า หรือเจ้าพ่อโกมินทร์)

ศาลเจ้าไท้จื่อเอี้ยะกง (ภาพที่ ๓.๑) ซึ่งอยู่กลางตลาดเป็นศาลเจ้าขนาดเล็ก แต่ท่านเป็นเทพที่คุ้มครองและดูแลชาวตลาดแห่งนี้เช่นเดียวกับเจ้าแม่ทับทิม เทพเจ้าไท้จื่อเอี้ยะกงเป็นเทพเจ้าเด็กน้อยซึ่งมีห้วงทองและทวนเป็นอาวุธมีง้าวคือเพลิงเป็นพาหนะ เทพเจ้าไท้จื่อเอี้ยะที่เราคุ้นตามากมี ๒ ปาง ปางหนึ่งวางทำเป็นมือขวาดึงทวนซึ่งยกขึ้นมา อีกมือหนึ่งจับห้วงทอง เท้าเหยียบกงล้อเพลิง มีผ้าแพรแดงคล้องคอ ส่วนอีกปางหนึ่งมีสามหน้าหอกมือที่สง่างาม เทพเจ้าไท้จื่อเอี้ยะกงเป็นลูกของขุนพลสวรรค์ที่ชื่อว่าหลี่จิ้ง ซึ่งมีอาวุธคู่กายและถือเป็นสัญลักษณ์คือ เเจดีย์ทอง ๗ ชั้น ส่วนไท้จื่อเอี้ยะกงจะเป็นแม่ทัพสวรรค์ มีหน้าที่ป้องกันสวรรค์ให้ปลอดภัย มีอิทธิฤทธิ์สูงมาก สามารถสู่มังกรเจ้าสมุทรได้ และมีความสามารถที่ไม่แพ้เทพเจ้าแห่งเจีย คนจีนให้ความเคารพอย่างสูงและสร้างศาลเจ้าไว้บูชาทั่วประเทศ ฉะนั้นคนจีนที่อพยพเข้ามาอยู่เมืองไทยแน่นอนว่าต้องนำรูปปั้นเทพเจ้าไท้จื่อเอี้ยะกงมาด้วย

“และอีกเหตุผลประการหนึ่งที่ศาลเจ้าไท้จื่อเอี้ยะกงประดิษฐานที่ตลาดบ้านใหม่ก็เพราะตลาดบ้านใหม่ติดกับแม่น้ำบางปะกงซึ่งเป็นเขตอำนาจควบคุมของเจ้ามั่งกรสมุทรตะวันออก เคยมีเรื่องเล่าว่า หลายพันปีที่แล้ว ก่อนที่ไท้จื่อเอี้ยะกงจะได้เป็นเทพบนสวรรค์เคยมีความแค้นกับเจ้ามั่งกรสมุทรตะวันออกซึ่งเจ้ามั่งกรสมุทรตะวันออกอยากแก้แค้น ไท้จื่อเอี้ยะมาก แต่เขาสู้ไท้จื่อเอี้ยะไม่ได้ ที่ตลาดบ้านใหม่ต้องการไท้จื่อเอี้ยะงกรักษาเพื่อเจ้ามั่งกรสมุทรตะวันออกใช้แม่น้ำบางปะกงมาทำร้ายชาวตลาดแห่งนี้ (สาคร กนกทิพย์พรชัย, ๕ มกราคม ๒๕๕๕ : สัมภาษณ์)

เมื่อราวสมัยรัชกาลที่ ๕ เกิดไฟไหม้ตลาดบน ก็มีชาวตลาดกลางหลายคนเห็น ไท้จื่อเอี้ยะกงถือธงแดงหะลยอยู่บนอากาศ พัดเปลวไฟไม่ให้ลุกลามมายังตลาดกลาง เมื่อตลาดกลางสร้าง

เสร็จชาวตลาดจึงพร้อมใจกันย้ายศาลเจ้าไท้จื่อเอี้ยะกงจากหน้าประตู (ใกล้สะพาน) มาอยู่จนถึงทุกวันนี้ อีกครั้งหนึ่งที่ไท้จื่อเอี้ยะกงช่วยชาวตลาดบ้านใหม่ให้พ้นจากไฟไหม้คือ เวลาประมาณ ๐๔.๓๐น. ของคืนวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๕ ได้เกิดเพลิงไหม้ที่ห้องแถวหน้าตลาดบ้านใหม่ ผู้เห็นเหตุการณ์ คือ วิตรี จ.คุโนปกรณ์ หรือ “แจ้เง็ก” ตื่นขึ้นมาแล้วรีบวิ่งไปที่ศาลยกมือไหว้เจ้าพ่อแล้วก็จับองค์ท่านเขย่าพร้อมกับร้องขอให้ไท้จื่อเอี้ยะกงช่วยด้วย ชั่วอึดใจฝนก็ตกลงมาอย่างหนักพร้อมกับระดับเพลิงของเทศบาลก็มาถึง” (วิตรี จ.คุโนปกรณ์. ๕ มกราคม ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

ชาวตลาดบ้านใหม่จึงเชื่อมั่นว่าการรอดพ้นจากเหตุการณ์ไฟไหม้ถึง ๒ ครั้ง ก็ด้วยอำนาจบารมีของ ไ้จื่อเอี้ยะกงอย่างแท้จริง ดังนั้นไท้จื่อเอี้ยะกงจึงกลายเป็นเทพที่ปกป้องบรรเทาทุกข์ภัยและเป็นที่ยึดเหนี่ยวใจของชาวตลาดบ้านใหม่มาจนถึงทุกวันนี้ ด้วยความศรัทธาจึงมีคนมาจุดธูปกราบไหว้บูชาเป็นจำนวนมาก นับได้ว่าเป็นศาลเจ้าหนึ่งที่กระถางธูปเต็มไปด้วยธูปเทียน โดยเฉพาะในวันที่ ๑๐ พฤษภาคมอันเป็นวันเกิดของไท้จื่อเอี้ยะกง ผู้ดูแลศาลเจ้าจะจัดงานแบบเป็นทางการเพื่อเฉลิมฉลองวันเกิดของไท้จื่อเอี้ยะกง ของเช่น ไหว้มีผลไม้หลายชนิด เช่น ส้ม สาลี่ แอปเปิ้ล องุ่น ฯลฯ ส่วนของบูชาที่ต่างกันกับการไหว้เทพเจ้าองค์อื่นๆ ก็คือ ไ้จื่อเอี้ยะกงเป็นเทพเจ้าเด็ก ฉะนั้นคนที่มากราบไหว้บูชาจึงต้องมีของเล่นมาไหว้บูชาด้วย วิธีการไหว้บูชาของค์เจ้าพ่อโกมินทร์ (ไ้จื่อเอี้ยะกง) ใช้ธูปรวม ๑๕ ดอก ดังนี้

๑. ไหว้เทพฟ้าดิน ๕ ดอก
๒. เสาศาเทพฟ้าดิน ๓ ดอก
๓. ประตู่เข้าสักการะองค์เจ้าพ่อ ข้างละ ๑ ดอก รวม ๒ ดอก
๔. สักการะไ้จื่อเอี้ยะกงองค์เจ้าพ่อ ๓ ดอก
๕. ด้านข้างศาลพระภูมิ ๓ ดอก และเจ้าที่ ๓ ดอก รวม ๖ ดอก

หลังจากไหว้เสาศาเทพเจ้าฟ้าดิน ๓ ดอก แล้วจึงไหว้ไ้จื่อเอี้ยะโดยใช้ธูป ๑๖ ดอก เพื่อเชิญท่านให้เสด็จมาประทับทรงหลังจากนั้นคนทรงจะจุดธูป ๑๖ ดอก เพื่อรับท่าน เมื่อท่านลงประทับแล้วจะใส่เสื้อผ้าชุดทรง เมื่อท่านเสด็จลงจะแฝงอยู่ในร่างคนทรงช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อให้ผู้มาพบปะได้ถามเรื่องราวต่างๆเป็นที่พอใจ จุดสำคัญก็คือการให้ท่านชี้แนะแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆในการดำรงชีวิต (วิตรี จ.คุโนปกรณ์. ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)บอกว่า “ไม่ใช่ทุกครั้งที่เชิญท่านให้เสด็จประทับทรงก็สำเร็จ นับจากตอนนี้ (๒๕๕๔) ย้อนกลับมาประมาณ ๓๐ ปีที่แล้ว เคยมีครั้งหนึ่งที่ท่านเข้าทรงคนจริงๆ คนที่ได้ท่านเข้าทรงชื่อ เป่ ลิก สอ(เป็นสำเนียงแต้จิ๋ว) อายุ ๘๐ กว่า หลังจากที่ได้ท่านเข้าทรง เขาจะเดินไปมาในแถวตลาดนี้ แล้วเข้าไปยังบ้านเรือนของเพื่อนบ้านบอกเรื่องต่างๆที่จะเกิดขึ้นให้ฟัง”

ภาพที่ ๓.๑
ศาลเจ้าไท้จื่อเอี้ยะกง และองค์ไท้จื่อเอี้ยะกง ถ่ายเมื่อวันที่
๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๔ ที่ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

หลังจากเสร็จพิธีประมาณ ๒-๓ วัน ก็จะมีการแสดงงิ้วแต้จิวซึ่งเป็นกิจกรรมประกอบวันเกิดของไท้เอี้ยะกง แต่จริงๆ แล้วควรจัดขึ้นพร้อมกันในวันเกิดของท่าน (วิทรี จ.คุโนปกรณ์ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์) ได้อธิบายให้ฟังว่า “จริง ๆ แล้วในวันเกิดของท่าน จะเป็นวันสิริมงคลมาก คนที่พากันมาไหว้เยอะแยะมากมาย แต่สาเหตุที่เราเลือกจัดงิ้วเดือนไปหลังจากวันเกิดของท่าน นิดหน่อยก็คือ หากจ้างคณะงิ้วในวันนั้นราคาแพงมากและสถานที่จำกัดด้วย ก็เลยเปลี่ยนเป็นเหตุผลที่ทำให้ต้องเลื่อนจัดงิ้วออกไป” นอกจากวันเกิดของท่านที่มีงานแล้ว วันที่ ๒๔ สิงหาคมก็จะเป็นอีกวันหนึ่งที่มีงานด้วย คือ วันแจกข้าว (วันทิ้งกระจาด) ชาวตลาดจะเอาข้าวสารมาไหว้ท่าน จะขอท่านคุ้มครองปีต่อไปให้มีกินมีใช้ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข จากนั้นจึงทำพิธีเช่นไหว้บูชากราบไหว้ และแจกข้าวสารอาหารแห้ง ทำโรงทานเลี้ยงคนยากคนจน

ไท้จื่อเอี้ยะกงมีชื่อเรียกอยู่หลายชื่อ เช่น เตี้ยงตันหง่วน โส่ย โลเจี้ยซ่าไท้จื่อ ซ่าไท้จื่อ โลเจี้ยไท้จื่อ ลี้โล่เจี้ย ฯลฯ แต่คนไทยหรือคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เรียกกันว่า “เจ้าพ่อโกมินทร์” หรือ “โกมินทร์กุมาร” (ภาพที่ ๓.๒) (พรชนก อรุณรักถาวร. ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์) อธิบายว่า “คนที่แต่งเรื่อง โกมินทร์ ได้เอาโครงเรื่องของไท้จื่อเอี้ยะกง (หน้าจา) มาแต่งใหม่ แล้วเรียกชื่อว่าโกมินทร์ แสดงให้เห็นว่า โกมินทร์เป็นเรื่องเล่าของหน้าจาทที่อยู่ในเมืองไทย ซึ่งเป็นนิยายเกี่ยวกับเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ที่มีเนื้อเรื่องแปลกพิสดารเต็มไปด้วยการต่อสู้อย่างทรหด การผจญภัยกับอสูรร้ายและอย่างน่าตื่นเต้น ที่มีแต่ความลึกลับมหัศจรรย์ เต็มไปด้วยเวทมนต์ และอภินิหารอันเกรียงไกร (ทวี วิษณุกร. ๒๕๐๘: ปกใน)

ภาพที่ ๓.๒

โกมินทร์กุมาร ถ่ายจากหน้าปกนิยาย โกมินทร์กุมาร ของ ทวี วิจารณ์
ถ่ายเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ที่ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว บางนา

เรื่อง โกมินทร์ ยังได้มีการถ่ายทำเป็นละคร โทรทัศน์ ชื่อเรื่อง “โกมินทร์กุมาร” ซึ่งในเมืองไทยเคยฉายมานานแล้ว มีเพลงประกอบร้องว่า

เจ้าชายโกมินทร์ ต้องโยยบินจากบ้านเกิดเมืองนอน

ได้พระดาบตั้งสอน ตั้งแต่ตอนยังเยาว์วัย

เจ้าชายโกมินทร์ เข้าใจผิดว่าพ่อไม่ห่วงใย

จากนี้จะอยู่เพื่อใคร ขอลากไปค้นหาตัวเอง

ด้วยพลังฤทธิ์กำเนิดมากู่กาย ให้เผชิญผู้ใดไม่เคยหวั่น

มีกำไลวิเศษและแพรแดงป้องกัน อริมารเมื่อพานพบสยบไป

โกมินทร์ ผู้เกรียงไกรกำจัดผองภัยผู้รุกราน

โกมินทร์ ผู้กล้าหาญขจัดผองมารผดุงคุณธรรม (“Tabเจ้าชายโกมินทร์” ม.ป.ป. : ออนไลน์)

ซึ่งอาจทำให้คำนี้ถึงเรื่องเล่าโกมินทร์กุมารที่ว่า “เจ้าเมืองเมืองหนึ่งมีลูกชายอยู่สามคน ชื่อ โกมล โกเมศ และ โกมินทร์ เมื่อ โกมินทร์เกิดมีกำไรทอง และผ้าแพรแดงติดตัวมาแต่เกิด โกมินทร์ซุกซ่อนมากจนทำให้เจ้าเมืองปวดหัว และร้อนใจอยู่เรื่อย ๆ มีอยู่วันหนึ่งโกมินทร์ออกไปเล่นริมทะเล เจอกับลูกชายพญานาค ทั้งสองจึงได้ชักชวนกันขึ้นมาเล่นบนชายหาด และได้เกิดการทะเลาะกันจนเกิดการต่อสู้ โกมินทร์ก็พลังมือฆ่าลูกของพญานาคตาย พญานาคได้ข่าวจึงขึ้นมาหา

โกมินทร์แก้แค้น พ่อของโกมินทร์จึงจับโกมินทร์ส่งให้พญานาค โกมินทร์โกรธมาก แล้วเนียนเนื้อ คินพ่อ เลือดคินแม่ สุดท้ายเชือดคอตาย แม่ของโกมินทร์เสียใจมาก จึงสร้างศาลให้วิญญาณของ โกมินทร์สิงสถิตย์อยู่ เมื่อมีผู้คนเดือดร้อนก็คอยช่วยเหลือ จนผู้คนกราบไหว้นับถือมากมาย พระอินทร์จึงชุบชีวิตโกมินทร์ขึ้นมาเป็นคนอีกครั้ง”

“โกมินทร์คือเทพนาจา เทพนาจาคือโกมินทร์ นิทานเรื่อง โกมินทร์กุมาร แต่งขึ้นมา ประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นนิทานที่ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ก็คิดว่าเป็นเรื่องจริงของเทพนาจา คนไทย เรียกนาจา ไม่คู้ปาก เรียกโกมินทร์ง่ายกว่า” (พรชนก อรุณรัถการ. ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

จากคติความเชื่อเรื่องหน้าจาดแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีนที่น่าสนใจหลาย ประการคือ การที่มีคนในตลาดเห็นหน้าจาดีธงแดงแหงลอยมาในอากาศโบกไล่เปลวไฟมิให้เกิด อัคคีภัยลูกกลมในตลาดนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความมีตัวตนในเทพหน้าจาดตามศรัทธาของชาวจีนที่ ตลาดบ้านใหม่ที่แม่มาอยู่ในเมืองไทยแล้ว ก็ยังให้ความเคารพศรัทธา ทั้งยังมีการทำให้เป็นท้องถิ่น ตลาดบ้านใหม่ด้วยเรื่องเล่าที่ว่าเจ้ามังกรสมุทรตะวันออก (ซึ่งในตำนานเรื่องเล่าของชาวลตลาดบ้าน ใหม่ว่าเป็นตัวละครที่เป็นคู่อริกับเทพหน้าจามาแล้วหลายพันปี) ได้ใช้แม่น้ำบางปะกงทำให้เกิด อุทกภัยสร้างความเสียหายให้ชาวลตลาดบ้านใหม่ซึ่งเจ้าแม่ทับทิมจะมีหน้าที่ลงมาห้ามปรามตัวละคร คู่อริทั้งสองนี้ แสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับสิ่งเคารพบูชาประจำชุมชนตาม โครงสร้างอำนาจของ ตลาดบ้านใหม่ที่จัดให้เจ้าแม่ทับทิมเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือเทพหน้าจาดและตามมาด้วยเจ้ามังกร สมุทรตะวันออก นอกจากนี้ในสังคมไทยทั่วไปยังมีการนำเรื่องราวของหน้าจาดมาแต่งเป็นนิทาน พื้นบ้านไทยในชื่อโกมินทร์ด้วย

๓.๑.๒ ปูนเถ่าม้า (เจ้าแม่ทับทิม)

ศาลเจ้าปูนเถ่าม้า (เจ้าแม่ทับทิม) (ภาพที่ ๓.๓) คืออีกศาลเจ้าหนึ่งที่คนในตลาดบ้านใหม่ ยืนยันเช่นกับชาวจีนอื่น ๆ ว่าต้องมีคู่กับศาลเจ้าไต่จื่อเอี้ยะกง ก็เพราะว่าไต่จื่อเอี้ยะกงกับ เจ้ามังกรสมุทรตะวันออก มีแค้นระหว่างกัน เจ้ามังกรสมุทรตะวันออกต้องการล้างแค้นมากถ้าเมื่อ ทั้งสองฝ่ายเกิดการทะเลาะกันหรือว่าใช้กำลังกัน ต้องมีใครมาห้ามไว้หรือไกล่เกลี่ย ไม่ให้เกิดการ ทะเลาะต่อสู้กัน ฉะนั้นเจ้าแม่ทับทิมจะเป็นองค์ที่มีเมตตา ใจดีและอ่อนโยนต่อทุกคนไม่ว่าจะเกิด ทุกข์ร้อนอะไรขึ้นถ้าเข้าไปไหว้เจ้าแม่ทับทิมท่านจึงคุ้มครองเราให้ปลอดภัยและบรรเทาความทุกข์ ใจและทุกข์กายเสมือนตอนที่ลูกได้รับความเจ็บป่วยแล้วเข้ามาอยู่ในอ้อมกอดของแม่ ลูกจะรู้สึก ปลอดภัยและมีความสุข

ภาพที่ ๓.๓

ศาลเจ้าปู่ณเฒ่าม้า และองค์เจ้าแม่ทับทิม ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม
๒๕๕๔ ที่ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ตามตำนานจีนกล่าวว่าเจ้าแม่ทับทิมเป็นหญิงแซ่หลิน เมื่อราชวงศ์เป่ย์ซ่ง (ราวคริสต์ศักราชปี ๙๖๐) ๒๑ เดือนมีนาคม เกิดที่เกาะใหม่โจวอำเภอฝูเถียนมณฑลฮกเกี้ยน ตั้งแต่ตอนแรกเกิดมาก็ไม่ร้องไห้ไม่ชนเป็นเด็กที่เงียบขรึมไม่ค่อยพูดจา ก็เลยได้ชื่อว่าหม้อ (ในภาษาจีนกลางหมายความว่านิ่งเงียบไม่พูด) ชื่อเล่นว่าหม้อเหนียง (เหนียงหมายความว่าเด็กหญิง) เมื่อเติบโตเป็นสาวหม้อเหนียงก็ไม่คิดว่าจะหาคู่แต่งงานซึ่งผิดจากความคิดของผู้หญิงทั่วไปในช่วงเวลานั้น เขาช่วยเหลือชาวประมงให้รอดพ้นจากสภาพความยากลำบากต่างๆเนื่องจากเขาเกิดใกล้ชายฝั่งทะเล หรือใช้ถ้อยคำภาษาจีนว่า “เขามีวาสนากับทะเลมาก” เขารู้เรื่องลมฟ้าอากาศทางทะเลได้อย่างดี ชาวประมงมักจะถามอากาศเรก่อนที่ จะออกทะเลจับปลา นอกจากนั้นเขายังเรียนรู้เรื่องสมุนไพรจีน เป็นหมอ ดูแลรักษาความเจ็บป่วยในหมู่ชาวประมง พ่อค้าแม่ค้าที่แวะผ่านเกาะใหม่โจว บางครั้งก็ได้รับความช่วยเหลือจากเขาด้วย ฉะนั้นเขาจึงได้รับความเคารพจากชาวประมงเป็นอย่างมาก วันหนึ่งเขาออกทะเลจับปลา กับพ่อและพี่ โศกไม่ตีประสภภัยอย่างไม่คาดคิด ด้วยวิสัยที่ชอบ

ช่วยเหลือผู้อื่นก่อน จนตัวเองหมดแรงจนเสียชีวิตในทะเล อายุของนางเขาในเวลานั้นแค่ เพียง ๒๘ ปีหลังจากที่นางตายไปแล้วชาวประมงและคนที่เคยได้รับความช่วยเหลือจากเขาก็เลยสร้างศาลเจ้าไว้ที่เกาะไหมโจวเพื่อเป็นที่รำลึกถึงความดีของนางที่เคยช่วยไว้

ตามที่มีคนเป็นจำนวนมากเข้ามาไหว้บูชา ผู้คนก็เลยเกิดความเชื่อกันว่าหม้อเหนียงถึงแม้ว่าเสียชีวิตไปแล้วแต่เขายังช่วยเหลือคนทั่วไปตลอดเวลา เขากลายเป็นเทพธิดาแห่งท้องทะเลซึ่งมี อนุภาพที่ยิ่งใหญ่มากช่วยเหลือดูแลชาวประมงอย่างสม่ำเสมอ เขาจะทำให้ชาวประมงออกสู่ทะเลอย่างปลอดภัย ช่วยเหลือคนที่ประสบภัยในทะเลได้รอดชีวิต นอกจากนี้คนที่มิถิณฐานอยู่ติดทะเลก็ไปขอรูปจำลององค์เล็กที่ได้ปลุกเสกแล้วมาตั้งไหว้ไว้ที่บ้านหรือว่าตั้งไหว้บนเรือ เชื่อว่านอกจากทำให้เรือได้ปลอดภัยแล้ว ยังสามารถช่วยประมงจับโจรสลัด รักษาความเจ็บป่วย ปกป้องเด็กและสตรี ฯลฯ ความเคารพรักหม้อเหนียงและความเชื่อที่หลากหลายเช่นนี้เป็นความนิยมในเขตติดชายฝั่งทะเล ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีนเป็นอย่างมาก ในขณะที่เดียวกันความเชื่อแบบนี้ก็ได้กระจายเผยแพร่ไปสู่ที่อื่น ๆ ตามเส้นทางอีกหลายที่ที่มีการค้าขายกันหรือมีคนไปมาหาสู่กัน

เชื่อว่าเจิ้งเหอก่อนที่จะออกเดินทางท่องสมุทรก็ไปไหว้บูชาเจ้าแม่ทับทิมเพื่อขอพรให้การเดินทางประสบความสำเร็จและปลอดภัย

การเดินทางเรือครั้งที่ ๒ ระหว่างค.ศ.๑๔๐๗ถึงค.ศ.๑๔๐๘ การเดินทางในครั้งนี้นี้ยังเป็นที่ถกเถียงว่า เจิ้งเหอได้เดินทางไปด้วยหรือไม่ เนื่องจากมีหลักฐานระบุว่า ในช่วงเวลาเดียวกันนั้นเขาได้รับมอบหมายให้เป็นแม่กองบูรณะศาลเจ้าเทียนเฟย (天妃) ในมณฑลฝูเจี้ยน

ในที่นี้มีคำอธิบายเสริมว่า “เทียนเฟย” บางครั้งเรียกว่า “เทียนโฮ่ว”(天后) หรือ “มาจู่”(妈祖) มีที่มาจากเรื่องราวของสตรีคนหนึ่งซึ่งมีชีวิตอยู่ช่วงต้นราชวงศ์ซ่ง ระหว่าง ค.ศ.๙๖๐ถึง ค.ศ.๙๘๗ และเป็นเทพเจ้าของเหล่านักเดินเรือชาวจีน คนไทยรู้จักเทพเจ้าองค์นี้ในนามว่า “เจ้าแม่ทับทิม” (ปกรณ์ ลิ้มปณฺสรณ์. ๒๕๕๓ : ๒๑๘)

สำหรับภายในประเทศจีนคนภาคเหนือนอกจากถือเจ้าแม่ทับทิมเป็นเทพธิดาแห่งทะเลที่มีอนุภาคนับยิ่งใหญ่มากแล้ว ยังเชื่อกันว่าเจ้าแม่ทับทิมก็สามารถไล่จับปีศาจ รักษาความเจ็บป่วย ลงโทษคนชั่วปกป้องคนดี ทำให้ฝนตกตามฤดูกาลหล่อเลี้ยงพื้นดินที่แห้งแล้ง เป็นเทพเจ้าที่ส่งผลประโยชน์มาสู่โลกมนุษย์

ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าแม่ทับทิมพบเกือบทั่วโลก เพราะในช่วงราชวงศ์หยวน หมิง ชิง การคมนาคมทางทะเลยิ่งสะดวกกว่าราชวงศ์ซ่ง มีคนจีนจำนวนมากไปสู่ประเทศอื่น ๆ รวมถึงญี่ปุ่น แคนาดา สหรัฐอเมริกา ปารีสของฝรั่งเศสและบราซิล ฯลฯ ที่นากาซากิที่ประเทศญี่ปุ่นมีศาลเจ้าแม่ทับทิมที่สร้างโดยการรวบรวมเงินทุนของพวกเขาพ่อค้าแม่ค้า แต่ต่อมาไม่นานศาลเจ้าแห่งนี้ได้มีการสร้างขยายเป็นวัดซึ่งเป็นวัดที่มีลักษณะ โดยรวมเอาเจ้าแม่ทับทิมและพระพุทธเจ้าไว้ด้วยกัน คน

ที่เข้าไหว้บูชาส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ดำเนินการค้าขายระหว่างประเทศจีนและญี่ปุ่นหรือชาวประมง พวกเขาหวังว่าการเดินทางปลอดภัยและการค้าขายเจริญรุ่งเรือง ในขณะที่เดียวกันเทศกาลการไหว้บูชาเจ้าแม่ทับทิมก็จะมีบทบาทในด้านสร้างความผูกพันสามัคคีกัน จะมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมประเพณีของผู้คนเขตนากาซากิอย่างยั่งยืน

ความศรัทธาของเจ้าแม่ทับทิมก็ตามคนจีนโพ้นทะเลมาเข้าสู่ประเทศภาคตะวันออกเฉียงใต้ เช่นในประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศเวียดนาม และประเทศฟิลิปปินส์ ฯลฯ ก็มีการสร้างมีศาลเจ้าแม่ทับทิมมากมาย แต่ศาลเจ้าแม่ทับทิมที่มีลักษณะเด่นค่อนข้างจะอยู่ที่ประเทศมาเลเซียและประเทศสิงคโปร์ เช่นศาลาเมฆเจียว ศาลาเขาทอง ศาลากวนอิมที่เกาะหมาก ฯลฯ ของประเทศมาเลเซีย ที่ศาลบรรพบุรุษวงศ์ตระกูลแซ่หลิงของประเทศสิงคโปร์ก็มีศาลเจ้าแม่ทับทิม นอกจากนี้ในสมาคมต่างๆที่ประเทศมาเลเซียและประเทศสิงคโปร์ตั้งไหว้บูชา เจ้าแม่ทับทิมเกือบจะทุกที่ (“妈祖的来历” ๒๕๕๔ : ออนไลน์)

เจ้าแม่ทับทิมเป็นเทพธิดาที่ปกป้องการเดินทางทะเล เขาจะช่วยดูแลทุกคนให้ไปสู่จุดหมาย คนจีนที่อพยพเข้ามาประเทศไทยก็ปลอดภัยภายใต้การคุ้มครองปกป้องของเจ้าแม่ทับทิมเช่นเดียวกัน

ยังมีอีกตำนานหนึ่งเล่าว่า “เจ้าแม่ทับทิมมีพี่ชายคนหนึ่งมีความเป็นผู้นำสูง และคุมคนเก่งมากสามารถตั้งกองเรือของตน รวบรวมสมัครพรรคพวกได้มาก กองเรือนี้จะคอยคุ้มครองชาวเรือจากพวกโจรสลัดในทะเล ประมาณ ปี พ.ศ.๒๐๒๑ พี่ชายนำกองเรือเดินทางมาถึงปัตตานี แล้วเกิดคิดใจผั่นแผ่นดินถื่นนี้ จึงลงหลักปักฐานตั้งรกรากพร้อมลูกเรือประมาณ ๒ หมื่นคน ขณะนั้นปัตตานีซึ่งยังเป็นรัฐอิสระ เจ้าเมืองปัตตานีในยุคสมัยนั้นเป็นผู้หญิง เมื่อเห็นหน่วยก้านของหนุ่มเจ้าของกองเรือแล้ว ถูกใจ จึงยกธิดาให้แต่งงานกัน อยู่มาวันหนึ่ง เจ้าแม่ซึ่งอยู่อกเกียน เห็นพี่ชายจากบ้านไปนานแล้วไม่กลับบ้าน เจ้าแม่ซึ่งมีความสามารถไม่แพ้กัน จึงลงเรือมาตามหาพี่ชายถึงปัตตานีแล้วก็เกิด คิดใจที่นี้เหมือนพี่ชาย จึงปลงใจอยู่เลยเช่นกัน เจ้าแม่ก็มีนิสัยไปทางผู้ชาย ชอบต่อสู้ ผจญภัย เมื่อมาอยู่ที่เมืองปัตตานีก็ชอบไปร่วมออกรบกับพี่ชายเสมอ แต่น่าเสียดายที่เกิดรบพลาตเข้าวันหนึ่ง เป็นการรบพลาตครั้งใหญ่ที่ทำให้ถึงแก่ชีวิต พี่ชายเสียดายและอาลัยรักในตัวน้องสาวมาก จึงได้สร้างศาลเพื่อเป็นที่ระลึก และชาวบ้านต่างพากันมากราบไหว้บูชา จนเกิดความมหัศจรรย์ผู้คนต่างพากันนับถือบูชาและศรัทธามากขึ้นๆจนถึงทุกวันนี้” (วิตรี จ.คุโนปกรณ์. ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

สำหรับของของบูชาเจ้าแม่ทับทิมมีน้ำชา ๕ ถ้วย ผลไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น ก้อย องุ่น สาลี่ แอปเปิ้ล ส้ม ฯลฯ วิธีการบูชาเจ้าแม่ทับทิมใช้ธูปรวม ๒๑ ดอก ดังนี้

๑. ไหว้เทพฟ้าดิน ๕ ดอก

๒. ประตู่เข้าข้างละ ๑ ดอก รวม ๒ ดอก

๓. ไหว้เจ้าแม่ทับทิม ๑๑ ดอก

๔. เทพเจ้าพื้นที่ ๕ ดอก

นอกจากนี้ยังต้องเติมน้ำมันในตะเกียงด้วยเพื่อเสริมต่อดวงชะตาให้อายุยืนและชีวิตมีแสงสว่างนำทางไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ดอกไม้ที่นำมาไหว้ต้องเป็นดอกไม้ที่แย้มบานและมีสีสันสวยงาม แต่ที่สำคัญในการเลือกดอกไม้มาไหว้จะต้องเลือกเอาดอกไม้ที่อยู่ทนนาน และสามารถปักไหว้ไว้ในแจกันได้นาน ๒-๓ วัน อีกอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับคนเข้ามาไหว้ก็คือเสียงเชิมชิตามดวงชะตาดีร้ายเพื่อได้คำชี้แนะจากเจ้าแม่ทับทิม เพื่อพบเจอแต่สิ่งที่ดี ในรอบปี ศาสดเจ้าปูนเท่าม้าก็จะมีกิจกรรม ๒ ครั้งคล้าย ๆ กันกับไท้จื้อเอี้ยะกงซึ่งก็คือวันที่ ๒๕ เมษายนวันเกิดของเจ้าแม่ทับทิมและวันที่ ๒๒ สิงหาคมวันแจกข้าว (วันทิ้งกระจาด) ก่อนจะถึงวันเกิดของเจ้าแม่ทับทิมจะจัดงานแสดงงิ้วเหมือนกัน สำหรับวันแจกข้าวก็เอาข้าวสารมาเป็นของบูชาเป็นส่วนใหญ่ คนที่มาบูชาในวันนั้นก็มากมายเพราะทุกคนก็อยากจะได้โชคดีจากเจ้าแม่ และอวยพรในวันนี้ ซึ่งเป็นวันสิริมงคลอีกด้วยเช่นกัน

การที่ชาวจีนที่ตลาดบ้านใหม่แม่ไม่เห็นว่าปูนเกล้าหรือเจ้าแม่ทับทิมจะเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่ำรวยด้วยการค้าขายโดยตรงแต่ก็เห็นว่าเจ้าแม่ทับทิมเกี่ยวข้องในเรื่องความปลอดภัยขณะเดินทางไปค้าขายยังต่างแดน ฉะนั้นหากกล่าวถึงสิ่งเคารพบูชาประจำชุมชน เจ้าแม่ทับทิมจึงเป็นองค์ที่ผู้คนพากันมาบูชาตามสมควร แม้ตามเรื่องเล่าจะได้รับการจัดลำดับว่าสำคัญว่าเทพหน้าจาก็ตาม

๓.๒ สิ่งเคารพบูชาในเคหะสถานบ้านเรือน

ก่อนที่จะเข้าสู่หัวข้อนี้ จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีกรรมที่ว่า “ปลุกเสก” กันก่อน เพราะว่าเทพเจ้าหลายท่านต้องผ่านพิธีกรรมการปลุกเสกจึงจะนำเข้าบ้านตั้งไว้บูชาได้ (การปลุกเสกคือการทำพิธีให้เทพเจ้าองค์เล็กหรือองค์จำลองที่จะนำมาบูชาที่บ้านมีความศักดิ์สิทธิ์) เมื่อพิธีการสวดบูชาปลุกเสกเสร็จสิ้นแล้ว ผู้บูชาจึงสามารถเช่าองค์เล็กหรือองค์จำลองไปตั้งบูชาที่บ้านได้ เชื่อว่าองค์เล็กมีความศักดิ์สิทธิ์เหมือนกับองค์ประธานที่วัดหรือศาลเจ้าหรือองค์ดั้งเดิมต่าง ๆ นั้น

หลังจากที่เชิญองค์เล็กหรือองค์จำลองต่างๆจากวัด หรือศาลเจ้าเข้ามาบูชาที่บ้าน พิธีการไหว้และของเซ่นไหว้คงจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงบ้างจากการไหว้องค์ประธานซึ่งของสาธารณะกลายเป็นการไหว้ของที่บ้านส่วนตัว ฉะนั้นองค์ที่เช่าบูชาไหว้ที่บ้านจึงไหว้ตามกำลังทุนทรัพย์ของ

แต่ละบ้านมากกว่า คือ รวยก็ไหว้มาก ๆ อย่างเต็มที่ ถ้าฐานะยากก็ไหว้น้อยอย่างที่ง่าย ๆ แต่อย่าขาดการเซ่นไหว้

ชาวตลาดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และในขณะเดียวกันก็เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ฉะนั้นสิ่งเคารพบูชาที่จะมีของบ้านเรือนและของส่วนตัวตามที่ชาวตลาดบ้านใหม่นับถือนั้น บ้านเป็นสถานที่ให้เราภักดีให้เราอยู่ ประกอบด้วยพ่อแม่พี่น้อง ปู่ย่าตายาย ซึ่งเป็นครอบครัวที่เต็มไปด้วยความสุข สมาชิกทั้งครอบครัวก็หวังว่าครอบครัวจะร่ำรวยมั่งคั่ง แต่ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีปัจจัยที่ไม่แน่นอนที่เรียกว่าปัจจัยเสี่ยง แล้วคนเราจะไม่สามารถรู้อนาคตล่วงหน้าได้ด้วย บางอย่างต้องอาศัยสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาคุ้มครอง โดยเฉพาะที่ตลาดบ้านใหม่บ้านเรือนทั้งเป็นบ้านอยู่อาศัยและร้านค้าขายของ สิ่งเคารพบูชาในบ้านเรือนจะมีลักษณะเฉพาะของเขเอง ซึ่งเราจะมุงมมองในแง่คติจีนและคติไทยผสมผสานกันไป

๓.๒.๑ คติจีน

๓.๒.๑.๑ หิ้งบูชาบรรพบุรุษ

ตามที่ลูกหลานสืบทอดกิจการของรุ่นพ่อนั้น ได้กลายเป็นประเพณีอันตกทอดมาแต่โบราณจากวัฒนธรรมประเทศจีน ในปัจจุบันนี้ความคิดแบบสืบทอดกิจการทางสายเลือดจากรุ่นพ่อสู่รุ่นลูก จึงมีในทุกตระกูลของคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย ไม่ว่าจะตระกูลเล็กหรือตระกูลใหญ่ และลูกหลานต้องดำเนินกิจการต่อจากพ่อให้กิจการเดิมได้เจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงด้านระบบการบริหารอันเป็นพลังใหม่ที่ทำให้กิจการได้ขยายไปมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็สามารถให้คนที่เห็นที่เป็นพ่อไว้วางใจได้ เพราะความเป็นลูกที่สืบสายโลหิตมา ดังนั้นเราจึงยังได้เห็นว่ามีร้านค้า ๆ ตั้งแต่เมื่อก่อนอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ เช่นกาแฟโบราณ น้ำเต้าหู้โบราณ ร้านขายก๋วยเตี๋ยวไก่ ก๋วยเตี๋ยวเป็ด และร้านโบราณต่างๆ แม้บางร้านจะเปลี่ยนรูปแบบการค้าหรือให้ผู้อื่นเช่าหน้าร้าน และมีกิจการบางอย่างได้พัฒนาไป ซึ่งเป็นกิจการที่ได้พัฒนาเบื้องต้นบนฐานรากที่มั่นคงของรุ่นพ่อหรือบรรพบุรุษ

ตามที่รุ่นพ่อก็มีการอันเป็นคุณูปการแก่ลูกหลานและรุ่นพ่อแม่พยายามเลี้ยงดูและสั่งสอนอบรมให้ลูกหลานเติบโตเป็นคนดีมีความสามารถได้อย่างดี ลูกหลานจึงรักและกตัญญูไม่มีวันลืมบุญคุณของพ่อแม่และบรรพบุรุษ การไหว้บรรพบุรุษเพื่อรำลึกและตอบแทนบุญคุณของท่านที่ล่วงลับพร้อมกับเป็นพิธีกรรมที่แสดงออกถึงความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบรรพบุรุษ แล้วถือโอกาสไหว้บรรพบุรุษโดยเฉพาะในวันตรุษจีนและวันเซ็งเม้งนั้นญาติพี่น้องจะได้มาพบปะสังสรรค์กันสร้างความสนิทกลมเกลียวกันในหมู่พี่น้องญาติมิตร

“ในบ้านทุกเข้าลูกหลานนอกจากกล่าวคำว่า “สวัสดี” กับบรรพบุรุษแล้ว วันตรุษจีน วันสารทจีนและวันเซ็งเม้งจะนิยมไหว้กันเป็นทางการและยิ่งใหญ่ แต่วันตรุษจีนและวันสารทจีนจะตั้ง

ไหว้ในบ้าน ส่วนวันเซ็งเม้งจะนิยมไปไหว้ถึงที่สุสาน เครื่องไหว้บูชาที่ประกอบในพิธีการไหว้มี ดังนี้ คือ ซาแซ(หมู เป็ด ไก่) หรือโหงวแซ (หมู เป็ด ไก่ ตับ ปลา) โหงวก้วย (ผลไม้ ๕ ชนิด) อย่างเช่นกล้วย องุ่น สาลี่ แอปเปิ้ล และส้ม โหงวเกี่ยม กับข้าว ๕ อย่างเช่น ขาหมูตุ๋น แกงจืด กระเพาะปลา ไก่ทอด ผัดผักรวมมิตร แกงจืดสาหร่าย ขนมหงู ขนมหงู ขนมหงู ผลไม้กระป๋อง ขนมหวาน ต่างๆตามชอบ แล้วก็ซาและเหล้า กระดาษเงินกระดาษทอง กิมจิว ตัวกิม หงิมเตี้ย อวงแซจี้ รูปเทียน ฯลฯ ส่วนอย่างอื่นที่เอามาจัดวางไว้นั้นตามใจคนในครอบครัว แต่ส่วนใหญ่จะหาของหลายอย่างที่บรรพบุรุษชอบกินมากสุดในตอนที่ยังมีชีวิตอยู่มาเป็นของไหว้”เพราะประเพณีจีน เมื่อไหว้เสร็จแล้วลูกหลานจะนำของไหว้มารับประทานร่วมกัน จึงต่างจากการทำบุญของคนไทย ซึ่งมีคำบรรยายปรากฏการณ์นี้ว่า “ทำบุญเสียเปล่า ไหว้เจ้าดีกว่า” (นิภา สุพัฒพงษ์กุล. ๕ มกราคม ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

ภาพที่ ๓.๔

หิ้งไหว้บรรพบุรุษ ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ ที่บ้าน
บุญน้อม ลิมจิวหลี ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

“เมื่อตั้งวางของไหว้และเครื่องไหว้ต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ก็จุดรูปเทียนกราบไหว้บูชาทำความเคารพบรรพบุรุษได้ และกล่าวเชื้อเชิญ บรรพบุรุษทุกท่านมารับประทานอาหารที่โต๊ะไหว้ พร้อมกับอธิษฐานขอพรไปด้วย เพื่อให้บรรพบุรุษคุ้มครองคนในครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุข ร่ำรวย มั่งคั่ง การค้าขายเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าและสุขภาพร่างกายแข็งแรงดีมีความสุข ฯลฯ การจุดประทัดถือว่าเป็นการเสร็จสิ้นจากพิธีกรรมการไหว้บรรพบุรุษเรียบร้อยแล้วพร้อมกับการเผากระดาษเงินกระดาษทองให้บรรพบุรุษ” (ศิริพร สุพัฒพงษ์กุล. ๕ มกราคม ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

การไหว้บูชาบรรพบุรุษเป็นสิ่งที่ต้องทำกันทุกวันทุกปี แต่ในวันธรรมดาที่ไหว้ตามปกติ มีการเปลี่ยนของเซ่นไหว้ จตุรูปเทียนใหม่ปักไว้ ไหว้มาก ไหว้น้อยแล้วแต่ธำช้อยและตามกำลังของแต่ละบ้าน แต่ห้ามขาดการเซ่นไหว้ นั่นคือต้องไหว้ทุกวันไหว้

ในบ้านเรามักเห็นรูปถ่ายกรอบที่ติดไว้กับผนัง และข้างล่างที่ต่อจากรูปถ่ายนั้นมีหิ้งตั้งไว้ (ภาพที่ ๓.๔) ซึ่งเป็นที่วางของไหว้ต่าง ๆ บูชาบรรพบุรุษ รูปถ่ายบรรพบุรุษคือสัญลักษณ์ที่พัฒนาจากความเชื่อวิญญาณ

๓.๒.๑.๒ ไฉฉิมเอี๊ยะ

ไฉฉิมเอี๊ยะเป็นเทพเจ้าบนสวรรค์ที่ชาวจีนอัญเชิญลงมาโลกมนุษย์เพื่อดูแลเรื่องเงินทอง โชคลาภของมนุษย์ในโลก ท่านเป็นเทพเจ้าซึ่งมีหน้าที่ประทานสมบัติพิสดาน ความร่ำรวยมั่งคั่ง สมัยโบราณการไหว้เทพเจ้าแห่งโชคลาภ ต้องไปไหว้ตามศาลเจ้า แต่ในปัจจุบันนิยมนำรูปปั้นหรือภาพ (ภาพที่ ๓.๕) ขององค์ไฉฉิมเอี๊ยะมาประทับไว้ที่บ้านเพื่อกราบไหว้ขอพรให้มีโชคลาภ ในวันตรุษจีนนิยมไหว้ไฉฉิมเอี๊ยะตามเวลาที่กำหนดในปฏิทินจันทรคติของจีนและตั้งของไหว้นอกตัวอาคารบ้านพักหรือในบ้านก็ได้

ภาพที่ ๓.๕

ไฉฉิมเอี๊ยะ ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ที่บ้าน (ร้าน) บุญเจริญพาณิชย์ และร้านแจ้แจ้ขายก้วยเตี่ยวเยาวราช ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

“ไฉฉิมเอี๊ยะจะมีอยู่ ๒ ภาค คือภาคบู๊กับภาคบู้น ภาคบู๊เรียกกันว่า บูไฉฉิมเอี๊ยะ ตามตำนานเล่าว่าชื่อเดิมของบูไฉฉิมเอี๊ยะก่อนที่จะได้เป็นเทพชื่อเจ้ากวมิง บำเพ็ญเพียรอยู่บนเขาง้อไบ๊จนสำเร็จมรรคผลเป็นเทพ มีหน้าตาคร่ำขี้ไ้หนวดเครารุงรัง มีเสือด่าหรือเสือโคร่งเป็นบริวาร มีแส้เหล็ก ไข่มุกวิเศษและเชือกด้ามมังกร เป็นของวิเศษประจำตัว มีอิทธิฤทธิ์ถึงขนาดเจียจื่อหย่า เทพผู้สามารถแต่งตั้งเทพเจ้ายังต้องเกรงใจและต่อมาจากหลังได้ของวิเศษอีก ๔ อย่าง ซึ่งสามารถเรียก

เงินทองให้ไหลมาเทมาได้ ภาคนี้ก็เรียกกันว่า บูงไฉ่ซิมเอี้ยะ ชื่อเดิมว่าปี๋กานมีตำแหน่งเป็นถึง
 อัครมหาเสนาบดีของตัวฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่อง
 ด้วยความภักดี แต่ถูกสนมเอกของฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่อง
 ในขณะที่ฮ่อง
 รักษาโรค แต่เมื่อปี๋กานควักหัวใจออกมาแล้วก็ไม่ตาย แต่รู้สึกหมดอาลัยกับชีวิตราชการ จึงตัดสินใจ
 เดินทางออกจากวังหลวงร่อนเร่ไปทั่ว เมื่อไปแห่งหนใด หากพบเจอกับคนยากจนต้องการเงิน เขาก็
 ให้เงินไป เมื่อสิ้นอายุไขจึงได้กลายเป็นเทพเจ้าแห่งโชคกลาง มินามว่าบูงไฉ่ซิมเอี้ยะ มีลักษณะภูมิ
 ฐาน ยืน มือหนึ่งถือป้ายคำอวยพรอีกมือหนึ่งถือก้อนเงินจิ้น (หยวนปาว) เพื่ออวยพรให้ผู้ที่ขอพรมี
 โชคลาภมั่งมีศรีสุขตามที่ขอ” (วิตรี จ.คุโนปรกรณ์. ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

ในบ้านจะตั้งไหว้บูชของค์ใดก็ได้ ทั้งก็มีความหมายเหมือนกัน ในเทศกาลตรุษจีนปีใหม่
 ท่านจะให้พรแก่ทุกคนให้ร่ำรวย ทรัพย์สินเงินทอง คนไทยเชื้อสายจีนจะทำพิธีเชิญไฉ่ซิมเอี้ยะมา
 ประทับที่บ้านเพื่อขอให้ท่านประทานพรลดบันดาลความมั่งมีศรีสุข โชคลาภทรัพย์สินอุดมสมบูรณ์
 เงินทองไหลมาเทมาและเปี่ยมด้วยความสุขตลอดทั้งปี ฉะนั้นคนที่บ่นพ่อค้าแม่ค้าจะนิยมไหว้
 ไฉ่ซิมเอี้ยะตามที่นิยมไม่ว่าเป็นไฉ่ซิมเอี้ยะบูหรือปุ้น ก็เพื่อให้ร้านค้ามั่งคั่ง เงินทองมีแต่ไหลเข้ามา
 อย่างไม่ขาดสาย พิธีการไหว้ไฉ่ซิมเอี้ยะจะจัดในบ้านหรือหน้าร้านค้าก็ได้

ของที่ต้องเตรียมไว้สำหรับไหว้คือ ใต้กิก (ส้ม ๑ จาน ๕ ลูก) แต่เหลี้ยว (ขนมจันอับ ๑
 จาน) เทียนถ่านจี๋ ๑ ชุด รูปมังกร ๓ ดอก บัตรเซียวสีแดง ๑ ใบ อาหารแห้ง ๕ อย่าง (เห็นหอม
 ดอกไม้จิ้น วันเส้น เห็นหูหนู เห็นหูหนูขาว) อี้ ๕ ถ้วย (ขนมบัวลอยสีแดงหรือสีชมพู) เทียนแดง ๑ คู่
 กระดาษเงินกระดาษทอง (ตัวกิม) ถึงเงินถึงทอง ๑ คู่ (เต้า) น้ำชา ๕ ถ้วย กระเป่าเงินของตัวเอง (ใส่
 แแบงค์ อย่างละหนึ่งใบ เหยียดอย่างละหนึ่งเหรียญ)

ทุกอย่างต้องตั้งวางไว้ที่โต๊ะและไหว้ตามกำหนดเวลาในปฏิทินจันทรคติของจีน พร้อมทั้ง
 ทิศทางที่ตั้งโต๊ะก็ต้องตั้งตามทิศทางและเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินจีนเพื่อให้เกิดสิริมงคลตลอดทั้ง
 ปี อย่างเช่นปีนี้ไฉ่ซิมเอี้ยะจะเสด็จมาจากทิศเหนือ การตั้งโต๊ะต้องหันหน้าไปทางทิศเหนือ ในช่วง
 มาเวลา ๒๓.๑๐น.-๒๔.๕๐ น. แล้วจุดเทียนและรูปมังกรเริ่มไหว้ ไหว้ ๓ ครั้ง อธิษฐานขอพรตามที่
 อยากรู้ เช่น ขอให้กิจการร้านค้าเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้ามีกำไร ขยายกิจการไปเรื่อย ๆ มีเงินทอง
 เต็มกระเป๋า เป็นต้น

๓.๒.๑.๓ เทพเจ้ากวนอู

ตามที่เราเข้าใจว่ากวนอูเป็นแม่ทัพใหญ่ที่มีชื่อเสียงอีกคนหนึ่งของฝ่ายเล่าปี่ในพงศาวดาร
 จีนเรื่องสามก๊กแต่จริง ๆ แล้วกวนอูเป็นคนที่ปรากฏในเมื่อครั้งสามก๊กมีตัวจริงในประวัติศาสตร์
 ของจีน ที่ทุกคนได้ยกย่องท่านเป็นเทพเจ้าก็เพราะว่าผู้คนเชื่อถือและเลื่อมใสความซื่อสัตย์ของท่าน

เป็นอย่างยิ่ง กวนอู (กวนหยี่) มีชื่อรองว่า หยุนฉาง (ค.ศ.๑๖๒-ค.ศ.๒๒๐) มีร่างกายกำยำ หนวดยาว เส้นเล็กละเอียด หน้าแดงกำ มีง้าวมังกรเขียวเป็นอาวุธคู่กาย ได้ร่วมสาบานเป็นพี่น้องกันในสวนท้อ กับเล่าปี่และเตียวหุยเป็นพี่น้องหลังจากได้สาบานนี้ไปทั้งสามก็ร่วมแรงร่วมใจเพื่อฟื้นฟูพระราชวงศ์ สัน สามก๊กในสมัยที่โจโฉแห่งรัฐอู๋ (魏) (ค.ศ.๒๒๐-๒๖๕) เล่าปี่แห่งรัฐอู๋ (蜀) (ค.ศ.๒๒๑-๒๖๓) และซุนกวนแห่งรัฐอู๋ (吳) (๒๒๒-๒๘๐) ในช่วงเวลาที่กองทัพของเล่าปี่ยังอ่อนแอและมีขนาดเล็ก ไม่มีกำลังที่จะสามารถสู้โจโฉได้ ซึ่งในการสู้รบครั้งหนึ่งกวนอูสู้จนถึงวินาทีสุดท้ายก็ไม่ยอมแพ้กับฝ่ายโจโฉ ถึงแม้ถูกตีโอบไม่มีทางที่จะพ้นอันตรายได้ กวนอูตั้งใจที่จะสู้ตาย แต่เนื่องจากยังมีพีสะไก้ทั้งสองท่านอยู่ ถ้ากวนอูต่อสู้แล้วเกิดตายไป พีสะไก้ทั้งสองจะตกอยู่ในมือของโจโฉ แล้วจะเป็นเหตุให้โจโฉพุดจาข่มขู่เล่าปี่ได้ กวนอูจึงยอมวางอาวุธลง แล้วเจรจากับโจโฉซึ่งมีสัญญา ๓ ประการไว้ว่า

๑. ถ้าวันใดวันหนึ่งได้ข่าวว่าเล่าปี่ยังมีชีวิตอยู่ก็จะจากโจโฉไปไม่ว่าหนทางจะห่างไกลเท่าไร

๒. ต้องรับรองดูแลพีสะไก้ทั้งสองให้ดี ๆ ไม่ให้คนฝ่ายโจโฉเข้าใกล้ที่พักของพีสะไก้ทั้งสองนั้น

๓. กวนอูยอมแพ้ต่อพระจักรพรรดิของราชวงศ์ซัน ไม่ใช่มยอมแพ้ให้ฝ่ายโจโฉ อีกด้านหนึ่งที่กวนอูได้รอดชีวิตก็คือโจโฉรู้ว่ากวนอูเป็นคนที่มีชื่อเสียงและเก่งกล้ามีคุณธรรม จึงอยากได้เขามาเป็นแม่ทัพฝ่ายตนเอง

กวนอูไปอยู่กับโจโฉพร้อมกับออกสู้รบด้วย เพื่อตอบแทนบุญคุณที่โจโฉไว้ชีวิตเขา แต่หลังจากกวนอูได้ข่าวว่าเล่าปี่ยังมีชีวิตอยู่ ก็เลยไปขอลาจากโจโฉและออกเดินทางไปตามหาเล่าปี่พร้อมกับพีสะไก้ทั้งสอง ถึงแม้ว่าทางจะไกลเป็นพันกิโลเมตร ต้องแวะผ่านหลายด่านในเขตอำนาจของโจโฉก็ตาม กวนอูก็ไม่ท้อแท้ ถึงแม้ว่าโจโฉจะให้เงินให้ทองคำ มอบอำนาจให้ก็ตาม ก็ไม่สามารถที่จะทำให้ใจของกวนอูหวนไหวได้ ท่านไม่กลัวการเดินทางลำบากแม้จะมีสายขี้และขุนเขาเป็นหมื่นๆขวางกั้นและด่านหลายแห่งที่โจโฉตั้งไว้เพื่อกั้นเขาไว้ไม่ให้ผ่านไป แต่ในที่สุดกวนอูก็ฝ่า ๕ ด่าน สังกหาร ๖ แม่ทัพของโจโฉ ได้มาเจอกับเล่าปี่และเตียวหุย พีสะไก้ทั้งสองก็ปลอดภัยดี

นอกจากที่กล่าวข้างบนนี้แล้ว ยังมีตำนานหลายเรื่องเล่าถึงความกล้าหาญและความซื่อสัตย์ของกวนอู ซึ่งได้สร้างชื่อเสียงลือไกลของท่าน อย่างเช่น การสังหาร ฮัวหยงแม่ทัพของตั้งโต๊ะโดยที่สุรายังอ่อน ๆ อยู่ เอาชนะจันเหลียง และขุนทิว ๒ แม่ทัพของฮ้วนเสี้ยว ไปพบกับฝ่ายซุนกวนนำแต่จิวย่งซึ่งเป็นทหารติดตัวช่วยถึงง้าวมังกรเขียว ฯลฯ

ความกล้าหาญและความซื่อสัตย์ทำให้กวนอูมีชื่อเสียงโด่งดังในทุกที่ที่เขาเหยียบย่างไป

และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อทุกคนว่าต้องทำตัวเป็นคนที่ซื่อสัตย์และมีคุณธรรมอย่างกวนอู ถึงแม้เวลาผ่านไปเนิ่นนานหลายร้อยปีแล้วก็ตามผู้คนยังให้ความศรัทธาความเคารพยกย่องความซื่อสัตย์ของท่านเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะความซื่อสัตย์นั้นเป็นคุณธรรมที่สำคัญมากต่อผู้ประกอบการดำเนินการค้าขายของพ่อค้าแม่ค้า ฉะนั้นการตั้งไหว้เทพเจ้ากวนอูจึงเป็นสิ่งที่ตลาดบ้านใหม่นิยมกัน

ภาพที่ ๓.๖

เทพกวนอู ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่บ้าน ทศนิยม ดันเจริญ
และบ้านเจ๊ไกเจียไซ่ ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ตามกล่าวมาข้างบนว่าโจ้ซิมเอี๊ยะมีทั้งโจ้ซิมเอี๊ยะบู๊และโจ้ซิมเอี๊ยะบุน ซึ่งโจ้ซิมเอี๊ยะบู๊คือเจ้ากงหมิง โจ้ซิมเอี๊ยะบุนคือปีกาน กวนอูจะเป็นอีกท่านหนึ่งที่ได้ยกย่องเป็นโจ้ซิมเอี๊ยะบู๊ (ภาพที่ ๓.๖) ด้วย เพราะว่าพวกพ่อค้าแม่ค้าดำเนินการค้าขายซึ่งต้องไปไกลจากบ้าน พวกเขาต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อประสบความยากลำบาก ฉะนั้นพวกพ่อค้าแม่ค้าจะชอบเอาเรื่องเล่าปีกวนอูและเตียวหุยสาบานเป็นพี่น้องกันในส่วนถือเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ของกวนอูจะเป็นคุณธรรมที่ทำให้พวกพ่อค้าแม่ค้ายกย่องและส่งเสริมมากจนกลายเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งในวงการดำเนินการค้าขาย ทำให้การค้าขายยุติธรรมยิ่งขึ้น

เมื่อตอนที่พวกพ่อค้าแม่ค้าประสบความสำเร็จในทางการค้าขาย พวกเขาก็ยิ่งเชื่อกันว่ากวนอูมีส่วนช่วยเหลือ การดำเนินการค้าขายจะขาดการคุ้มครองจากกวนอูไม่ได้ ก็เลยถือว่ากวนอูเป็นเทพเจ้าที่สามารถทำให้ทรัพย์สินเงินทองไหลมาเข้ามา เป็นโจ้ซิมเอี๊ยะอีกท่านหนึ่งในฐานะเดียวกันกับเจ้ากงหมิง เป็นเทพเจ้าที่ควบคุมดูแลทรัพย์สินเงินทองของโลกมนุษย์

ของไหว้ท่านมิชา ๕ ถ้วย แต่เหลียว (จันอับ) ๑ จาน ส้มหรือผลไม้ ๕ อย่าง (ส้ม กล้วย องุ่น

แอปเปิ้ล สาลี่ฯ) ถ้าเป็นพ่อค้าแม่ค้าหรือนักธุรกิจจะชอบไหว้เหล่าด้วย เพราะเชื่อกันว่าไหว้ด้วยเหล่า กิจการค้าจะรุ่งเรืองรวดเร็วมากกว่าไหว้หน้าชา แล้วตามตำนานท่านกวนอูเองก็ชอบดื่มเหล่าด้วย และ จุฑารูปเทียนพร้อมกับการไหว้ ๓ ครั้ง การไหว้การขอนี้นอกจากขอให้เทพเจ้ากวนอูดูแลกิจการ ค้าขายของตนแล้ว ข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือคนที่ไหว้เทพเจ้ากวนอูนั้นจะต้องเป็นคนที่มีชื่อสัต์ย ยุติธรรม ไม่คดโกง มีคุณธรรมเหมือนท่าน ท่านจึงจะคุ้มครองและให้พรตามที่ขอไว้

๓.๒.๑.๔ พระสังกัจจายน์

พระสังกัจจายน์ หรือภาษาจีนออกเสียงว่า “หมีเล่อฝอ” (ภาพที่ ๓.๗) เป็นชื่อเรียกทาง พุทธ ศาสนาฝ่ายมหายาน ท่านเป็นพระอรหันต์ในพระพุทธศาสนา เป็นผู้มีปัญญามาก และเป็น ผู้เลิศ ในทางอธิบายธรรมพร้อมกับเป็นพระแห่งโชคลาภร่ำรวยที่ผู้คนชอบไหว้บูชามาก ท่านมีรูปลักษณะ อ้วนพลุ้ยเปลือยอก ไบหน้าสคไสร่าเริง สองหูยาวจรดบ่า ถ้าพูดกันง่ายๆแล้วก็คือพระองค์อ้วน ๆ

พระสังกัจจายน์มีนามเดิมว่า “กัจจนะ” เพราะมีรูปร่างสวย คนทั่วไปจึงเรียกชื่อท่านตาม สกฏของท่านว่า กัจจนะ ต่อมาท่านมีโอกาสดำเนินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า แล้วได้ฟัง พระธรรมเทศนาที่บรรลอรหันต์ผลและได้อุปสมบทโดยเอหิภิกขุอุปสัมปทา

มีตำนานว่า “มีลูกคนมีเงินคนหนึ่ง อยู่ที่เมืองโสเรยยะ เห็นพระมหากัจจายนะ แล้วก็คิดว่าอยากได้ ภรรยาอย่างท่านพระมหากัจจายนะจะดีมาก ๆ ด้วยความคิดบาปเช่นนั้น ลูกคนนั้นจึงได้กลายเป็น ผู้หญิงทันที พอกลายเป็นผู้หญิงจึงเกิดความอาย เลยไปอยู่ที่เมืองตักศิลา แล้วก็มิสามิ และบุตร ต่อไปเขาจึงกลับมาขอโทษ กับพระมหากัจจายนะ จึงได้กลับเป็นผู้ชายเหมือนเดิม ตั้งแต่นั้นเป็นต้น มา พระมหากัจจายนะ จึงได้อธิษฐานให้ตัวเองอ้วน เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากที่เคยหน้าตาดี มาก จึงมีผู้หญิงมาชอบเป็นจำนวนมากมาย จนคนได้นับถือท่านและได้สร้างพระพุทธรูปอ้วนลงพุง เป็นที่เคารพสักการะ ให้ชื่อท่านว่า “พระสังกัจจายน์” (ฉภภักช นพรัตนาวร. ๒๔ เมษายน ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

ในสังคมจีนมีตำนานหลายเรื่องเกี่ยวกับพระสังกัจจายน์ นอกจากมีชื่อว่า “หมีเล่อฝอ” แล้ว ผู้คนยังชอบเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ปู้ต้ายเหอซ่าง” แปลว่าเป็นพระที่สะพายกระบี่ ดำเนินที่ เหยแพร่ในประเทศจีนมีอยู่มากมาย เล่าว่า

ไม่รู้ชื่อจริงของท่าน ไม่รู้มาจากไหน ท่านเรียกตนเองว่า “ชีฉื่อ” เป็นพระภิกษุจีนใน ยุคห้าราชวงศ์ ท่านยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ ท้องกลม มักแก้งบ่าบอ พุดจาเพื่อเจ้า นอนตามพื้น ใช้ชีวิต ให้มีความสุขกับสภาพการณ์นั้น ๆ ให้ความประทับใจที่ดีแบบเป็นสุข สบายกับผู้คนทั้งนั้น ออกลัน ใจกว้าง มือถือคทา สะพายถุงผ้า (ปู้ต้าย) ซึ่งของใช้ต่าง ๆ ทั้งก็เก็บใส่ไว้ในถุงผ้า

พระสังกัจจายน์ ถ่ายเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่บ้าน
(ร้าน) คำเคียงน้ำ ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

เรื่องราวประหลาดของท่านปรากฏไม่น้อยนัก เวลาอารมณ์ดีก็นอนบนหิมะ แต่หิมะไม่ติดตัว ท่านมีความสามารถรู้ถึง โชคลาภและการเปลี่ยนแปลงทางอากาศล่วงหน้า เมื่อท้องฟ้าปลอดโปร่ง ก็ใส่รองเท้าเกี้ยวสั้นสูง เดินบนสะพานและเดินไปมาในซอยหรือถนน นอนแบบตั้งเข่า ตากแดดอย่างสบาย เมื่อฝนจะตก ก็ใส่รองเท้าฟางข้าวเดินแบบรีบร้อน ๆ แสดงให้ผู้คนเห็นว่าฝนจะตกแล้ว แม่นยำทุกครั้งที่ท่านมีพฤติกรรมแบบนั้น ผู้คนรู้สึกว่าคุณเป็นคนแปลกประหลาดมาก ก่อนที่ท่านจะมรณภาพมีคำไว้ว่า “弥勒真弥勒,化身千百亿; 时时示时人,时人自不识.” แปลว่า “ท่านเป็นพระหมีเลื้อย ซึ่งเข้าทรงท่านปุ๊บเดียว เพื่อเตือนใจผู้คนอยู่เสมอ แต่ผู้คนไม่มีใครรู้ท่านทั้งนั้น” ในที่สุดผู้คนจึงได้เชื่อกันว่าท่านเป็นพระหมีเลื้อยแล้วได้ร่วมกันสร้างรูปปั้นขึ้นมาตั้งไว้ที่วิหารไหว้บูชา ก็เนื่องจากหน้าตาของท่านมักยิ้มแย้มร่าเริง มือถือถุงผ้า ทำให้พวกคนค้าขายเชื่อว่าท่านเป็นพระองค์ที่ให้โชคลาภ และสามารถกวักเงินกวักทองได้ จึงบูชาท่านในฐานะที่เท่ากับไล่ซิมเอี้ยะ โดยเฉพาะถุงผ้าที่ถือไว้หรือบางปานสะพายไวนั้น ยังได้ความหมายที่ว่าเป็นคลังเงินทอง ซึ่งกลายเป็นถุงวิเศษและถุงใจพวกพ่อค้าแม่ค้าอย่างมาก

สำหรับที่บ้านพระสังกัจจายน์นิยมตั้งอยู่กับพระองค์อื่น ๆ หรือเทพเจ้าท่านอื่น ๆ ไม่ค่อยเห็นพระสังกัจจายน์ตั้งไหว้บูชาแบบลำพัง เขาได้ใช้ของไหว้กับพระและเทพเจ้าอื่น ๆ พร้อมกัน

๓.๒.๑.๕ ฮก ลก ชิว (福 禄 寿)

ในสมัยศึกดาบรรมณ์มนุษย์มีความเลื่อมใสศรัทธาต่อดวงดาวในท้องฟ้ามาก โดยเฉพาะดวงดาวที่ส่องแสงสว่างในยามกลางคืน มนุษย์โบราณเลยเสริมความหมายให้ดวงดาวในทางด้านโชคลาภ มีอำนาจ หวังว่าไม่ปวดไม่เจ็บมืออายุยืนนาน จึงทำให้ดวงดาวธรรมดากลายเป็นเทพดาราที่ได้รับความนิยมกัน มนุษย์จึงหวังว่าเทพดาราที่ตนเองบูชาขึ้นจะขลังจริง ๆ

ฮก ลก ชิว (ภาพที่ ๓.๘) หรือภาษาจีนกลางเรียกว่า 福祿壽 เป็นเทพดาราสามท่านที่ชาวจีนโบราณนิยมไหว้บูชามากที่สุด ตามการพัฒนาของสังคม ฮก ลก ชิวได้เผยแพร่ในชนชั้นอาณาจักรอย่างรวดเร็วยุคเดียวกับมีศาสนาเต๋าเข้ามาเกี่ยวข้องและให้การยกย่อง ในที่สุดจึงได้กล่าวถึงใครสักคนที่มีผลประโยชน์ต่อประชาชนแล้วได้ยกย่องเหมือนเทพดาราฮก ลก ชิว ซึ่งเชื่อว่าเทพดาราฮก ลก ชิวได้ตกอยู่ใน โลกมนุษย์

ภาพที่ ๓.๘

ฮก ลก ชิว ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่บ้าน เจ้เง็กเจี่ยไซซี่
และร้านขนมไทยบ้านบัวนพ ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

สมัยราชวงศ์ถัง มีที่หนึ่งที่เรียกว่า ด้าวโจว ซึ่งมีคนเต็มต่อจำนวนมาก ทุกปีต้องคัดเลือกคนเต็มต่อสักคนหนึ่งเข้าวังไปเป็นของเล่นของฮ่องเต้ ถึงสมัยถังคือโจว มีคนที่ชื่อว่า หยางเจิง ซึ่งดำรงตำแหน่งข้าหลวงในเขตด้าวโจว เขายกเลิกกิจกรรมคัดเลือกคนเต็มต่อ และปฏิเสธคำสั่งจากฮ่องเต้ที่ว่าให้คัดเลือกคนเต็มต่อเข้าวังเป็นของเล่น เขาคิดว่านี่เป็นพฤติกรรมที่ย่ำยีศักดิ์สิทธิ์ของความเป็นมนุษย์ และไร้ศิลปกรรมมาก ทำให้ครอบครัวของคนเต็มต่อต้องแตกไป หลังจากนั้นคนในเขตด้าวโจวได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขที่ได้อยู่ครบเป็นครอบครัว เพื่อตอบแทนบุญคุณของหยางเจิง ประชาชนในเขตชานานนามหยางเจิงเป็นผู้เสิน ซึ่งก็คือ ฮก

ต่อมาจนถึงราชวงศ์ซ่งการไหว้บูชาผู้เสินได้รับความนิยมนำไปทั่วประเทศ แล้วในราชวงศ์หยวน และราชวงศ์หมิงก็จะปรากฏเรื่องเล่าต่างๆที่เกี่ยวกับผู้เสิน แต่เวลายังนานยิ่งซับซ้อนจนทำให้มีลักษณะรูปร่างต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน สำหรับความหมายของผู้เสินก็ได้เสริมเพิ่มไปเรื่อยๆ ขยายออกมาอย่างกว้างขวาง

ลก เดิมหมายถึงลาภยศสักการะ เพราะในสมัยราชวงศ์ซู่ถึงเริ่มมีการสอบขุนนางระดับ เเคจี้ ซึ่งการสอบแบ่งสาขาชิงตำแหน่งขุนนางทั้งฝ่ายปุ่น และฝ่ายปู้ ในสมัยราชวงศ์ถังนั้น สาขาวิชา ฝ่ายปุ่นมีมากและจะสอบทุกปี สำหรับคนที่เข้าสอบก็หวังว่าสอบจะได้ เพราะนั่นจะหมายความว่าหลังจากนี้จะมีเงินมีทองและมีฐานะ ชีวิตจะได้เจริญรุ่งเรืองต่อไป ฉะนั้นคนที่สมัครไปสอบนั้น จะนิยมบูชา ลก อย่างมากจนกลายเป็นความเชื่อที่ได้เผยแพร่ไปทั่ว

ซิว (ท่านหนันจีเหล่าเซียนองค์) คือดวงดาวที่ชาวจีนเรียกว่าดาวผู้เฒ่าชั่วโลกได้ ซึ่งก็คือ ดวงดาวที่ส่องแสงสว่างที่สุดในแถบชั่วโลกได้นั้น ในเมื่อหมื่นกว่าปีที่แล้ว ดาวสาวทอผ้ากลายเป็น ดาวชั่วโลกเหนือ ดวงดาวผู้เฒ่าชั่วโลกได้ก็กำลังจะกลายเป็นดาวชั่วโลกได้ นอกจากส่องแสงอย่าง สว่างในยามกลางคืนแล้ว เวลาในการส่องแสงสว่างนั้นก็ต่อเนื่องกันนานๆ ซึ่งปรากฏการณ์นี้ เหมาะสมกับความมุ่งมาดปรารถนาของมนุษย์ที่ว่ามียายุยืนยาว ฉะนั้นดวงดาวนี้จึงได้รับความนิยม มาก ต่อมาความเชื่อแบบนี้ได้มารวมกับพิธีการไหว้ผู้เฒ่าที่มีอายุ ๗๐ ปีขึ้นไป ในพิธีการไหว้นั้น ลูกหลานนิยมส่งไม้เท้าเป็นของขวัญให้ผู้เฒ่า นอกจากแสดงถึงความกตัญญูของลูก ๆ หลานๆ แล้ว ยังเป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่มีอายุยืนยาว

ต่อมาเพื่อได้สอดคล้องกับความหวังต่างๆซึ่งก็คือมีเงินมีทอง สุขภาพแข็งแรงอายุยืนยาว และกิจการต่างๆมีแต่ก้าวหน้าไปไม่มีสิ้นสุดของผู้คน ฮก ลก ซิวจึงได้นำมาตั้งบูชาด้วยกัน ซึ่งฮกถือ ม้วนหนังสือบัญชีทรัพย์สินอยู่ตรงกลาง ลกหมวกแกะเข็มขัดเครื่องยศอยู่ทางขวา และซิวถือลูกท้อ หน้าผากโหนกนูนอยู่ทางซ้าย

สำหรับของไหว้บูชานั้น บางคนบอกว่าต้องมี บางคนบอกว่าไม่มีก็ได้ แต่แต่ความคิดของ ทุกบ้าน ตามสั่งเกิดมาแล้วสอดคล้องกับที่บอกนั้นด้วย ถ้ามีก็จะเป็นผลไม้ ขนม และน้ำเปล่า แก้วหนึ่ง และบางที่ก็รวมบูชากับเทพเจ้าท่านอื่นถือเป็นหมู่เทพเจ้า ถ้าไม่มีก็ไม่ต่างกับของตกแต่ง ในบ้านชั้นหนึ่ง น่าสนใจคือตั้งวางที่ไหนจะดีนั่นเอง

๓.๒.๑.๖ ตี่จูเอี้ยะ

ตี่จูเอี้ยะ (ภาพที่ ๓.๕) เป็นเทพเจ้าที่ดูแลคุ้มครองบ้านและถือว่าเป็นเทพหรือเทวดาที่อยู่ ใกล้มนุษย์มากที่สุด ท่านทำหน้าที่ดูแลปกป้องรักษาสถานที่ ทำให้บ้านเป็นสุขมั่นคงและรุ่งเรือง เป็น สิริมงคลและส่งเสริมให้บุคคลภายในบ้านรักและสามัคคีอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่มีเหตุให้ ทะเลาะเบาะแว้งกันในครอบครัว ตลอดถึงกิจการค้าต่างๆเจริญรุ่งเรือง

ตี่จูเอี้ยะตามตำนานจีนกล่าวว่า เดิมชื่อจางฝูเต๋อ เป็นคนที่ฉลาดและกตัญญูมาก เมื่ออายุ ๑๖ ปี ได้ตำแหน่งถึงหัวหน้าในกรมเก็บภาษีแห่งชาติ เขาดำรงตำแหน่งอย่างสุจริต การปฏิบัติตัว ซื่อตรง มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจความยากลำบากของชาวไร่ชาวนา ทำงานกุศลให้ชาวไร่ ชาวนามากมาย เสียชีวิตเมื่ออายุถึง ๑๐๒ ปี เขาตายไป ๓ วันแล้ว แต่สภาพศพไม่แปรเปลี่ยน ยัง

เหมือนคนที่มีชีวิตอยู่ มีชวานาหนึ่งคนไปหาก่อนหินก้อนใหญ่มาสร้างเป็นห้องหินเล็กๆเพื่อไหว้บูชา หลังไม่นานชวานาที่สร้างห้องหินไหว้ชวานานั้นได้กลายเป็นมหาเศรษฐี พวกเขาไร่ชวานาเชื่อกันว่าเป็นเจ้าจางฝูต่อคุ้มครอง ก็เลยรวบรวมเงินทุนสร้างศาลพร้อมกับปั้นรูปขึ้นแล้วปิดทองด้วยเพื่อการไหว้บูชาและได้การคุ้มครองจากท่าน มีข้อคิดเห็นอีกอย่างหนึ่งที่ว่าหลังจากจางฝูต่อตายไปแล้ว คนที่มาดำรงตำแหน่งแทน จางฝูต่อเก็บภาษีหนักมากขึ้นซึ่งทุกอย่างต้องเก็บภาษีตามที่เขากำหนดใหม่ ชาวไร่ชวานาที่มีรายได้น้อยล้วนได้รับความเดือดร้อน ในขณะที่เดียวกันพวกเขาไร่ชวานาก็คำนึงถึงความดีของจางฝูต่อ ฉะนั้นจึงสร้างศาลเจ้าบูชาท่าน ตั้งชื่อว่าเทพเจ้าฝูต่อพร้อมกับหวังว่าในการคุ้มครองของท่าน พวกเขาไร่ชวานาสามารถรอดพ้นชีวิตได้

ภาพที่ ๓.๕

地主爷 ตู๋จู่เอี๊ยะ ถ่ายในเมื่อที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่บ้าน (ร้าน)
เจ้าเง็กขายก้วยเตี่ยวเยาวราช ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ในหมู่ประชาชนถือตั้งจู่เอี๊ยะเป็นโถงชิมเอี๊ยะหรือเทพเจ้าแห่งโชคลาภ เพราะชาวไร่ชวานาเชื่อกันว่ามีพื้นดินก็จะมีทรัพย์สินเงินทอง พวกพ่อค้าแม่ค้าถือท่านเป็นเทพเจ้าเฝ้ารักษาทรัพย์สินเงินทอง เขาว่าท่านสามารถทำให้ชาวไร่ชวานาสามารถเก็บเกี่ยวพืชผลอย่างอุดมสมบูรณ์ ฉะนั้นผู้คนก็เลยเชิญตั้งจู่เอี๊ยะเข้าบ้านตั้งไว้บูชาขอพร ปกติการตั้งตั้งจู่เอี๊ยะในบ้านนิยมตั้งที่พื้นด้านล่างที่ติดพื้นดินตามขวางจู้ย บ้านเรือนใครที่ไม่มีตั้งจู่เอี๊ยะต้องตั้งโต๊ะไว้หน้าบ้านไหว้ท่านในวัน ๑ เดือน ๑ และวัน ๑๕ เดือน ๑ ตามปฏิทินจันทรคติของจีน คนจีนที่อพยพมาประเทศไทยจำลองตั้งจู่เอี๊ยะมาไว้ที่ประเทศไทยยังดำเนินพิธีกรรมดั้งเดิม ฉะนั้นคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนจะนิยมไหว้และให้ความสำคัญกับการตั้งตั้งจู่เอี๊ยะอย่างมาก

พิธีที่ใช้ในการไหว้บูชาตั้งจู่เอี๊ยะมีความสำคัญเช่นกัน ซึ่งเป็นการกระทำที่แสดงความเคารพกับตั้งจู่เอี๊ยะ การไหว้ตั้งจู่เอี๊ยะต้องไหว้ทุกวัน หลังจากตื่นนอนในตอนเช้า ๆ เป็นการไหว้

ตามปกติและจัดพิธีไหว้อย่างเป็นทางการและไหว้อย่างเต็มที่ในวันชิวอิก จัป โหงว วันตรุษจีน วันสารทจีนฯ

ของไหว้วีชาแซคือหมู เป็ด ไก่ หรือโหงวแซคือหมู เป็ด ไก่ ดับ ปลา โหงวก้วยหมายถึง ผลไม้ ๕ ชนิด คือ ก้วย อุ่น ส้ม แอปเปิ้ล สาลี่ ขนมห้วยพุทธรักษา หรือแต้มจูดสีชมพู ขนมหงษ์ น้ำชา ๕ ถ้วย เวลาไหว้จะจุดธูป ๕ ดอก เทียนแดง ๑ คู่ แล้วกราบไหว้ ๓ ครั้งพร้อมอธิษฐานด้วย หลังจากอธิษฐานเรียบร้อยแล้วเอาธูปไปปักไว้ในกระถางธูป ถ้าเป็นร้านค้าขายตอนที่ไหว้จะนิยมไหว้ด้วยเหล้า เพราะเชื่อกันว่ากิจการค้าขายจะรุ่งเรืองรวดเร็วมากกว่าไหว้น้ำชา

๓.๒.๑.๓) เทพปูนเถ่ากง

สิ่งที่น่ากลัวของชาวจีนแต่จิวขามีอยู่อย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวแน่นแน่นแฟ้นกว่าสิ่งอื่น คือ “ปูนเถ่ากง”

ปูน หรือ ปิง (เป็นภาษาแต้จิ๋ว) คำนี้แปลว่า ที่ หรือ ที่ตั้ง, ต้นเค้า

เท้า หรือ เท่า คำนี้แปลว่า หัว ใหญ่ หรือ ต้น เช่น นายเท้า = หัวפקกาด นายเท้า = นายใหญ่ เซียเท้า = ต้นทางรถ เช่น สถานีหัวลำโพง เป็นต้น

กง เป็นคำยกย่องผู้มีคุณวุฒิ วิทยุฒิ หรือผู้เป็นต้นแบบของความดี มีตำแหน่ง ผู้กล้าหาญ เป็นวีรบุรุษ อย่างเช่นกวนอู ทหารเอกสมัยสามก๊กเมื่อสิ้นชีวิตแล้วผู้คนนับถือปลุกศาลตั้งรูปเคารพ เรียก “กวนกง” เป็นต้น (ต่อมานี้ได้รับยกย่องเป็นกวนตี้แล้ว)

รวมความแล้ว ปูนเถ่ากงก็แปลว่า ผู้เป็นใหญ่แห่งสถานที่นั้น ๆ หรือ “เจ้าที่”

เมื่อชาวจีนต้องเดินทางย้ายถิ่นเข้ามาหากินในเมืองไทย โอกาสที่จะได้กลับไปนั้น ไม่น่าแน่นอน เพราะฉะนั้นก็ต้องจำลองสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทพเจ้าเอาไว้กราบไหว้บนบานศาลกล่าวตามภูมิลำเนาของตน จึงปรากฏมีศาลปูนเถ่ากงอยู่ทั่วไป (ภายิต จิตรภาษา. ๒๕๔๘ : ๑๕๐)

ตามความเชื่อของคนโบราณเชื่อกันว่าสถานที่แต่ละแห่งจะมีเทพเจ้าประจำชุมชนคุ้มครองดูแล ผู้คนเรียกโดยทั่วไปว่า “ปูนเถ่ากง” (ภาพที่ ๓.๑๐) โดยเฉพาะคนแต้จิ๋วเมื่ออพยพไปอยู่ที่ไหนก็ยังยึดมั่นความเชื่อนี้ไปอยู่ด้วย คนจีนทุกกลุ่มทุกภาษาในเมืองไทยต่างก็เคารพนับถือเทพเจ้าปูนเถ่ากงร่วมกัน เทพเจ้าปูนเถ่ากงมีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนจีนมาก เนื่องจากช่วยดูแลความทุกข์และความสุขของประชาชนในเขตที่คุ้มครองนั้น ไม่ว่าครอบครัวไหนจะให้กำเนิดบุตรหรือมีคนในบ้านไม่สบาย หรือเกิดเหตุร้ายต่าง ๆ ในบ้าน สมาชิกในบ้านนั้นก็มาจุดธูปเทียนไหว้ปูนเถ่ากง ทำให้ใจสงบหรือว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้สงบลงไป อย่างไรก็ตามความเชื่อนี้ก็มี ความแตกต่างกันบ้างไปตามบุคคล เวลา และสถานที่ตามที่ปูนเถ่ากงเทพเจ้าที่คุ้มครองประจำเขตชุมชนนั้นๆ ท่านจะเป็นเทพเจ้าท่านหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับตั้งอยู่เยี่ยะเทพเจ้าประจำบ้านมากที่สุด ฉะนั้นของไหว้ก็ไม่ต่างกันมากนัก ปูนเถ่ากงนอกจากเป็นเทพเจ้าที่ดูแลบ้านเรือนให้อยู่เย็นเป็นสุขแล้ว ยัง

เป็นที่ที่ช่วยเก็บรวบรวมเงินทองด้วย ซึ่งก็ได้เรียกว่า “จู ปาว ตึง” (聚宝堂) แปลว่า เป็นที่เก็บรวบรวมทรัพย์สินเงินทอง

ภาพที่ ๓.๑๐

ปูนเล่ากง ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่บ้าน (ร้าน) โจ้วหมงหลี
และบ้านทัศนีย์ ต้นเจริญ ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

“ปูนเล่ากงในปัจจุบันนี้ก็หมายถึงเทพผู้เป็นใหญ่ในชุมชนที่อยู่อาศัยนั้น ๆ ซึ่งเมื่อผู้เป็นใหญ่หรือผู้นำในชุมชนเมื่อมีชีวิตอยู่ได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นมากมายเมื่อเขาเสียชีวิตแล้วผู้คนก็ได้ยกย่องให้เป็นเทพเจ้าประจำชุมชน เรียกกันว่าปูนเล่ากงแสดงให้เห็นถึงความเคารพนับถือของผู้คนที่มิต่อปูนเล่ากงอย่างสูงสุด” (วิตรี จ.ค.โนปกรณ์. ๕ มกราคม ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

ปูนเล่ากงจากคนธรรมดากลายเป็นเทพเจ้าที่อยู่กับเรา จะทำให้เรารู้สึกมีความสุขและปลอดภัย แล้วอีกด้านหนึ่งทำให้ปูนเล่ากงจากลักษณะแบบนามธรรมกลายเป็นรูปธรรม

การไหว้ปูนเล่ากงในบ้านจะต่างกับการไหว้ที่ศาลเจ้า จุดต่างกันคือจะมีขอดกึ่งไผ่ที่ประมูลมาเพื่อไปติดบนป้ายร้านค้า หรือหลังคาตึก จะติดไฟที่ขอดกึ่งไผ่ เชื่อว่าจะทำให้การค้ารุ่งเรืองเจริญก้าวหน้า ไหว้ด้วยเหล้าหรือไหว้ด้วยชาก็ได้ ของที่ไหว้คล้ายๆกับที่ไหว้เทพเจ้าองค์อื่น ๆ แต่ต้องมีเสื้อผ้าชุดประจำตำแหน่งของท่านด้วย

๓.๒.๒ คติไทย

๓.๒.๒.๑ นางกวัก

นางกวัก (ภาพที่ ๓.๑๑) มีรูปลักษณะสำคัญเป็นผู้หญิงไทยสมัยโบราณ ผมหยาบประป่า ห่มผ้า สไบเฉียง นุ่งผ้ายกดอก ประกอบด้วยพาดูรีด ทองกร และสร้อยสังวาล นั่งพับเพียบเรียบร้อยอยู่บน แท่นทอง มือขวาหงายขึ้นมาทำเป็นท่ากวักมือ มือซ้ายส่วนมากจะถือถุงเงิน นางกวักนับเป็นรูป เคารพนับถือกันเป็นอย่างมากในสังคมไทย เชื่อกันว่านางกวักจะสามารถนำโชคลาภ ความร่ำรวยเข้า บ้านเข้าร้าน โดยเฉพาะท่าทางของนางกวักได้เสริมความหมายว่าเขากำลังกวักเงินกวักทองและ ต้อนรับลูกค้าที่มาอุดหนุนร้านค้า ฉะนั้นพ่อค้าแม่ค้าจะนิยมตั้งไหว้บูชาในร้านค้าหรือบ้านเรือน

ภาพที่ ๓.๑๑

นางกวัก ถ่ายเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ที่บ้านกชกร บัวนพ
และบ้านเจ้าแก้วชายแก้วเดี่ยวเยาวราช ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

“นางกวักเกิดในครอบครัวที่พ่อแม่เป็นพ่อค้าแม่ค้า ชื่อเดิมชื่อว่า “สุภาวดี” ตามที่ การค้าขายได้พัฒนาไปเรื่อย ๆ พ่อของสุภาวดีต้องการขยายการค้าขายไปยังที่อื่น บางครั้งสุภาวดีก็ ขออนุญาตเดินทางไปด้วยเพื่อเป็นเพื่อนของพ่อและได้มีโอกาสไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ มีอยู่วัน หนึ่งสุภาวดีได้พบกับพระสงฆ์รูปหนึ่งซึ่งเป็นอริยสงฆ์แสดงธรรม ถือว่าเป็นการพบกันตามวาสนา สำหรับทั้งสอง พระสงฆ์ก็แสดงธรรมเทศนาให้ฟัง หลังจากสุภาวดีได้ฟังจบอย่างตั้งใจแล้ว พระสงฆ์ก็ตั้งกุศลจิตประสาทพรให้สุภาวดีและครอบครัวของสุภาวดี ตั้งแต่นั้นต่อมาถ้ามีโอกาส สุภาวดีก็ไปฟังธรรมเทศนาจากพระสงฆ์รูปนั้น โดยได้ตั้งกุศลจิตรับการประสาทพรทุกครั้งที้อาลา กลับบ้าน อีกไม่นานพ่อก็จะขยายการค้าขายไปยังที่อื่น ในที่ใหม่นั้นสุภาวดีได้พบพระสงฆ์รูปใหม่ซึ่ง แสดงธรรมเทศนาให้สุภาวดีฟังเหมือนกับพระสงฆ์รูปก่อน ฉะนั้นจึงทำให้สุภาวดีกลายเป็นคนมี ความรู้แตกฉานในหลักธรรมต่าง ๆ เป็นอันมาก ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลให้พ่อของนางทำการค้าได้

ถ้าไรไม่เคยขาดทุน เมื่อร่ำรวยแล้วพ่อของสุภาวดีก็นำเงินไปบำรุงวัดด้วย กิตติศัพท์ดังกล่าว ทำให้นางสุภาวดีเป็นเครื่องหมายของการค้าขายดีมีโชคลาภ บางคนคิดว่าสุภาวดีเป็นคนที่มีเทพเจ้าเข้าตัว เขากลายเป็นคนที่มั่งคั่งร่ำรวยและคุณธรรมในหมู่ประชาชน ถึงแม้เมื่อสุภาวดีสิ้นชีวิตไปแล้ว ความมีอิทธิฤทธิ์ในทางโชคลาภและการค้าขายก็ยังเล่าสืบต่อกันมาถึงคนรุ่นหลัง ๆ มีผู้นับถือมากมายถึงกับปั้นรูปสุภาวดีขึ้นมาไหว้บูชา ขอให้การค้าขายรุ่งเรืองและเงินทองไหลมาอย่างไม่ขาดสาย อันที่จริงแล้ว การฟังธรรมะบ่อยครั้ง และเข้าใจธรรมะตลอดจนปฏิบัติธรรมสม่ำเสมอทำให้เกิดมีโชคลาภและค้าขายร่ำรวย (ลัดดา นพรัตน์พร. ๒๑ เมษายน ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

ในปัจจุบันนี้พ่อค้าแม่ค้าชอบตั้งไหว้นางกวักเป็นคู่กัน ซึ่งมีนางกวักตัวเงินกับตัวทองตามปกติแล้วตัวเงินอยู่ขวาตัวทองอยู่ซ้าย ไหว้ด้วยผลไม้ ขนม น้ำเปล่าต่าง ๆ

๓.๒.๒.๒ กุมารทองกวัก

“กุมารทอง (ภาพที่ ๓.๑๒) เป็นผีเด็ก ซึ่งผู้ที่เลี้ยงเขาจะสามารถสั่งให้เขาไปทำตามทุกอย่างได้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ แล้วแต่คำสั่ง ปัจจุบันนี้เห็นได้จากร้านค้าหรือผู้ดำเนินกิจการต่าง ๆ มักจะมีหุ่นกุมารทองตั้งไหว้บูชาไว้ เพื่อให้กุมารทองช่วยเรียกลูกค้าเข้าร้านและนำโชคลาภแก่ผู้เลี้ยง เพราะกุมารทองให้ได้ทั้งโชคลาภร่ำรวย ทั้งเมตตา และยังมีเสน่ห์ด้วย” (ลัดดา นพรัตน์พร. ๓๐ เมษายน ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

กุมารทองส่วนใหญ่สร้างให้มีลักษณะเป็นเด็กผมไว้จุก นุ่งโจงกระเบน ไม่ใส่เสื้อผ้า สวมสร้อยสังวาล เป็นรูปแบบและท่าทางแบบอดีตที่น่ารัก ปัจจุบันนี้มีหลายแบบหลายอย่าง เช่นแต่งตัวแบบจีนก็มี แต่กุมารทองมีอีกท่าทางหนึ่ง คือ ยกมือทำท่ากวักเหมือนกับนางกวัก ซึ่งได้รับความนิยมมากจากร้านค้าต่างๆบางร้านไม่ใช่มีแต่รูปเดียว บนหิ้งอาจตั้งไว้ ๔-๕ รูป เพราะเชื่อว่าถ้าใครจะมาเร็วกว่าร้านค้าอื่น ๆ

ภาพที่ ๓.๑๒

กุมารทองกวัก ถ่ายเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ที่บ้านอะซุนฮง
และบ้านทัศนีย์ ตันเจริญตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ตามตำนานกุมารทองเป็นผีเด็กที่ตายในท้องพร้อมกับแม่ ผู้ที่มีคาถาอาคมก็ฝ่าท้องของแม่

เอาเด็กออกมาจากห้อง แล้วนำไปผ่านพิธีที่เรียกว่าช่างพร้อมทั้งกับบริกรรมคาถาไปด้วย เพื่อสามารถคุมเขาได้หลังจากเสร็จพิธีนั้น เมื่ออย่างแข็งดีแล้ว ก็นำมาปิดทองทั้งตัว จึงเรียกได้เป็นกุมารทอง แต่ผู้คนส่วนใหญ่จะเห็นว่าแหล่งกำเนิดของกุมารทองมาจากวรรณคดีเรื่อง “ขุนช้างขุนแผน” ซึ่งอาจอยู่ยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา ในเรื่องขุนช้างขุนแผนมีอยู่ตอนหนึ่งที่เล่าถึงกำเนิดของกุมารทอง คือนางบัวคลีซึ่งเป็นเมียของขุนแผนในขณะเวลานั้น เขาต้องการวางยาพิษฆ่าขุนแผน แต่ถูกขุนแผนจับได้ ขุนแผนโกรธมากจึงได้ลงมือฆ่าเมียของตน แล้วผ่าท้องของศพเมีย เพื่อเอาลูกในท้องนั้นมาทำเป็นกุมารทอง โดยใช้พิธีอย่างศพและปิดด้วยทอง หลังจากนั้นกุมารทองก็รับใช้ขุนแผนอย่างเต็มที่ แล้วกลายเป็นส่วนที่สำคัญของขุนแผนด้วย เพราะยังมีความสัมพันธ์อีกชั้นหนึ่งคือ ขุนแผนกับกุมารทองเป็นพ่อลูกกัน

แต่ถ้าอยากแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ว่าเป็นผู้เลี้ยงกับผีเด็ก การนำกุมารทองเข้าบ้านจะเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ ซึ่งจะต้องผ่านการอนุญาตจากตู่เอื้อยะว่าให้เปิดทางให้กุมารทอง เพราะถือว่าได้มีสมาชิกครอบครัวใหม่อีกคนหนึ่งเข้ามาอยู่ด้วยกันในครอบครัว ถ้าต้องการมีกุมารทองตัวอื่น ๆ อีกแล้วต้องไปบอกกับเขาว่าได้นำพี่หรือน้องมาอยู่ด้วยกันอีก สำหรับของไหว้บูชาประกอบด้วย ข้าวปากหม้อ ไข่ต้ม น้ำแดง ขนมหวานต่างๆนอกจากนี้แล้วมีของเล่นบ้างก็จะดีมาก เพราะกุมารทองยังเป็นผีเด็ก

ความเชื่อเรื่องกุมารทองได้สืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ก็ยังคงได้รับความนิยมอยู่ ดีที่ว่าผู้คนมมมองในแง่ดีคือกุมารทองสามารถเรียกเงินทองได้ แล้วใช้กุมารทองมาช่วยเรียกลูกค้ากวักเงินทองไม่ได้ไปคิดว่าการสร้างกุมารทองต้องทำให้ทั้งแม่และลูกเสียชีวิตไป ซึ่งเป็นสภาพที่เต็มไปด้วยความเลือด น่ากลัวและไร้ศีลธรรมมาก

๓.๒.๒.๓ ชูชก

ตามที่เราเห็นภาพหรือรูปปั้นต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ ชูชก (ภาพที่ ๓.๑๓) เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีรูปร่างลักษณะแก่กล้าผมมวข มีหนวดเครา หลังค่อม ไม่สวมเสื้อผ้า ถือไม้เท้า และมียามสะพาย ชูชกมีนิสัยประหยัด มัธยัสถ์ รู้จักกอดอม ฉะนั้นเงินที่เขาเก็บไว้จึงมีอยู่มากมายจนเข้าเศรษฐี ยามสะพายของชูชกนั้น ผู้คนถือว่าเป็นคลังสะสมเงินทอง นอกจากนี้แล้วชูชกยังมีอนุภาคทางด้านเสริมความโชคลาภ กู้หนี้ยืมสิน ขอลาภเงินทองและด้านการขอต่าง ๆ โดยเฉพาะสุดยอดในด้านการขอเงินทอง ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงเป็นที่มาของการบูชาชูชก โดยเฉพาะพวกพ่อค้าแม่ค้ายังนิยม จึงมีคู่ชูชกที่ขนาดเล็กไว้ที่ร้านค้าเพื่อการค้าขายดี

ตำนานเล่ากันว่าชูชกเป็นพราหมณ์ที่ท่องเที่ยวขอลานไปทั่ว แต่ด้วยนิสัยที่รู้จัประหยัดเงินที่เขาขอมาจึงเก็บไว้ได้มากมาย เขาเอาเงินทองไปฝากไว้ที่เพื่อน อีกไม่นานเขากลับมาทวงถามเรื่องเงิน ปรากฏว่าเงินทองที่ฝากกับเพื่อนโดนใช้ไปหมดแล้ว เพื่อนคนนั้นจึงยกลูกสาว ที่ชื่อว่า

นางอมิตตาให้ชูชกเป็นภรรยา ทำให้ชูชกมีเมียที่สาวและสวยงามมาก

ภาพที่ ๓.๑๓

ชูชก ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ที่บ้าน (ร้าน) โจ้วมหาหลี
ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ถึงแม้ว่าชูชกทั้งแก่ทั้งขี้เหร่ แต่เขามีเสน่ห์มากในด้านการพูดคุย ซึ่งพูดหวาน ๆ อ่อน ๆ ทำให้ผู้หญิงชอบ นางอมิตตาก็ดำเนินหน้าที่ของภรรยาได้อย่างดี นางดักน้ำ ดำข้าว หุงหาอาหาร ทำความสะอาดและดูแลบ้านเรือน พฤติกรรมเรียบร้อยดี ซึ่งได้เอาเป็นแบบอย่างที่ดีในหมู่บ้าน จนทำให้บ้านอื่น ๆ ที่มีสามีบ่นกันบ่อยว่า ภรรยาของตนไม่ดีเท่านางอมิตตา เพราะเหตุนี้พวกภรรยาจึงคำทอว่านางอมิตตาทุก ๆ วัน

นางอมิตตาก็เลยเล่าให้ชูชกฟัง ชูชกจึงบอกว่า ตั้งแต่วินนี้ไปนางอมิตตาไม่ต้องทำการงานสิ่งใด ชูชกจะเป็นคนทำให้ทุกอย่าง แต่นางอมิตตาไม่ยอมอยู่แล้ว เขาบอกว่าภรรยาที่ดีต้องทำทุกอย่างเพื่อสามี ย่อมจะไม่นั่งนอนอยู่เฉย ๆ ถ้าท่านรักเราจริงๆก็ไปหาใครสักคนหนึ่งมารับใช้ในบ้านแทนเราดีกว่า แต่ชูชกไม่รู้จะไปหาคนรับใช้ที่ไหนได้ นางอมิตตาจึงแนะนำให้ไปขอลูกของพระเวสสันดรซึ่งกำลังบำเพ็ญทานบารมีใจดีต่อผู้ขอมาก อยากจะขออะไรก็ได้ ถึงแม้ว่าลูกของตนก็ยอมให้

ชูชกก็ไปขอลูกของพระเวสสันดรตามที่นางอมิตตาแนะนำ แล้วขอได้จากพระเวสสันดรจริง ๆ ระหว่างที่ชูชกพา ๒ กุมารทองเดินทางกลับบ้านได้พบกับพระเจ้าศุขชัยซึ่งเป็นพระเจ้าปู่ของ ๒ กุมารทองนั้น พระเจ้าศุขชัยเกิดความรู้สึกที่ไม่เข้าใจว่าทำไมผู้เฒ่าแก่จึงมือหลานของตน จึงสั่งทหารตามไปถามแล้วจึงทราบว่า พระเวสสันดรได้ให้ลูกไปเป็นทาสรับใช้ของผู้เฒ่าแก่แล้ว

เพื่อให้หลานกลับคืน พระเจ้าศุขชัยจึงพระราชทานเงินทองแก่ชูชกและเลี้ยงข้าวปลาอาหารที่อร่อย สำหรับชูชกไม่เคยได้กินอาหารอร่อยดี ๆ มาก่อน ก็ไม่รู้จักยับยั้งจนท้องแตกตายในที่สุด

การบูชาชุกเพ็งได้รับความนิยมนานมาแล้ว นอกจากตัวชุกเองเป็นสิ่งราบรินและเป็นสิริมงคลแล้ว วัตถุต่าง ๆ จะเป็นฝ่ายส่งเสริมให้เกิดความนิยมบูชาชุกด้วย ซึ่งหลายๆวัดจากมีการออกแบบตัว ชุกที่แตกต่างกันโดยหลวงพ่อดอกเสกไว้เพื่อให้ผู้คนเช่ากลับไปบูชาได้ในบ้านหรือ ที่อื่น ๆ ส่วนในบ้านจะนิยมตั้งชุกเป็นคู่ซึ่งมีตัวชุกเงินกับตัวชุกทอง ของบูชาประจำ คือน้ำเปล่า ส่วนอย่างอื่นจะมีผลไม่ต่าง ๆ ขนมนมและชา ฯลฯ

๓.๒.๒.๔ ปลัดจิก

ปลัดจิก (ภาพที่ ๓.๑๔) เป็นสิ่งของที่นำแปลกตามาก ซึ่งมีรูปลักษณ์อวัยวะเพศชาย ขนาดก็มีอยู่หลายขนาด อันเล็ก ๆ ขนาดก็เท่าแค่กัญจนทำให้ผู้คนในปัจจุบันชอบใส่ไว้กับพวกกัญจนอันขนาดใหญ่ก็เหมือนขนาดจริงหรือใหญ่กว่าหลายเท่าตัว ปลัดจิกจะมีลายเส้นแปลก ๆ และเครื่องหมายต่าง ๆ เพื่อแสดงว่าปลัดจิกได้ผ่านการปลุกเสกมาแล้ว จริงๆแล้วปลัดจิกได้ใช้มาเป็นสัญลักษณ์ของเพศชายตั้งแต่สมัยโบราณ ปลัดจิกที่ได้แกะสลักเป็นขนาดเล็ก ๆ จะผูกไว้ที่เอวของเด็กเพศชายเพื่อป้องกันอันตรายและในขณะเดียวกันยังเป็นเครื่องมือที่บ่งชี้ในเรื่องเพศอย่างชัดเจน แต่ในปัจจุบันนิยมนำปลัดจิกในร้านค้าต่าง ๆ อาจเนื่องจากปลัดจิกมีเสน่ห์ในด้านดึงดูดลูกค้าและป้องกันร้านค้า ทำให้เจ้าร้านมีผู้ความร่ำรวยในด้านการค้าขาย (ณภาพช นพรัตน์พร. ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ : สัมภาษณ์) แนะนำว่า “พระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงในทางด้านสร้างปลัดจิกในจังหวัดฉะเชิงเทราก็มีอยู่ท่านหนึ่ง คือ หลวงพ่อเหลือที่วัดสาวชะโงก คนในจังหวัดไปเช่าบ่อย” ถ้าเราได้สังเกตในชีวิตประจำวัน อาจพบเจอว่าใครที่พกปลัดจิกนั้นส่วนมากเป็นเจ้าของร้าน

ภาพที่ ๓.๑๔

ปลัดจิก ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๕ ที่ร้านป่าสำเนียง
ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ความเชื่อเกี่ยวกับปลัดจิกได้สืบทอดมาจากสมัยโบราณ ซึ่งเป็นสมัยที่มนุษย์ยังไม่มี ความเข้าใจกับเรื่องการเกิดชีวิตใหม่ และในขณะเดียวกันในธรรมชาติก็พบเจอกับสิ่งที่มีรูปแบบ คล้ายกับอวัยวะเพศ สำหรับคนโบราณแล้ว ปราบกฏการณ์ที่ไม่สามารถเข้าใจได้ทุกอย่างใน

สิ่งธรรมชาติล้วนเป็นพลังของเทพเจ้า ก็เลยเกิดความคิดที่ว่า เป็นบ่อเกิดชีวิตมนุษย์ ตามเวลาที่ผ่านมา เรื่องอวัยวะเพศ และการเกิดชีวิตใหม่ ได้กลายเป็นเรื่องที่มีหัตถกรรมสำหรับคนโบราณ พร้อมกับประกอบด้วยเรื่องเล่าต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

ความเชื่อ ความกลัว และเพศ เป็นสัญชาตญาณพื้นฐานของมนุษย์ จากสัญชาตญาณสามสิ่งนี้ทำให้ท่อนไม้ที่คู่แสนจะธรรมดาที่หนึ่ง เมื่อผ่านการแกะ เหลา ขัดเกลา สร้างส่วนโค้งเว้า ด้วยอารมณ์และแรงขับตามธรรมชาติ ให้เป็นรูปลักษณะของอวัยวะเพศชาย แล้วไม้ธรรมดาเมื่อได้ผ่านกระบวนการปลุกเสก ลงคาถาอาคม อักขระเลขยันต์จากเกจิอาจารย์ชื่อดัง ท่อนไม้นี้จึงไม่ธรรมดาอีกต่อไป เพราะมันคือ "ปลัดขิก"

ปลัดขิกถือเป็นหนึ่งในเครื่องรางของขลังที่คนไทยมีติดตัวไว้ จนมีการท่องไล่เสียง "ของดี" หรือของสุดยอดของเครื่องรางที่คุณควรสะสมไว้ว่า "ปลัดขิกหลวงพ่อเหลือ เสือหลวงพ่อปาน หนูมานหลวงพ่อบุณ วัวปั้นหุ่นวัดศรีษะทอง เบี้ยแก้กันของวัดนายโรง ตะกรุดทองหลวงปู่เอี่ยม วัดสะพานสูง"

ตามเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมา ปลัดขิกน่าจะมีรากเหง้าความเชื่อมาจากอิทธิพลของอินเดีย ตะวันออกเฉียงใต้ ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑ ซึ่งชาวฮินดูมีการนับถือเทงหินที่แกะสลักเป็นรูปร่างของอวัยวะเพศชายตั้งอยู่บนฐานโยนี เป็นเครื่องหมายแทนองค์พระศิวะหรือพระอิศวร ในลัทธิไสว นิกาย อันเป็นตัวแทนของธาตุทั้ง ๕ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ และเป็นบิดา มารดาของทุกสิ่งในจักรวาล

สำหรับปลัดขิกในประเทศไทยแล้ว ไม่แน่ว่ามีความเป็นมาตั้งแต่สมัยใดแน่ แต่ต่างจากการนับถือสิวลึงค์ของชาวฮินดู เพราะปลัดขิกของคนไทยถูกสร้างและปลุกเสกจากผู้ที่มิวิชาความรู้ทางด้านอาคม และชาวไทยสมัยโบราณนิยมห้อยปลัดขิกไว้ที่เอวหรือคอของเด็ก แทบจะทุกคน

ที่ผ่านมาในยุคสมัยหนึ่งเด็กผู้ชายไทยมักมีปลัดขิกผูกติดตัวไว้เป็นเครื่องรางของขลัง เพื่อป้องกันงูเงี้ยวเขี้ยวขอ ตามความเชื่อที่ผู้ใหญ่บอกไว้อย่างนั้นและก็มีบางส่วนโดยเฉพาะคนทำมาค้าขายก็เชื่อว่า ปลัดขิกช่วยให้เกิดการซื้อขายคล่องของขายดีมีกำไร (จุดกระต่าย. ๒๕๕๔ : ออนไลน์)

นอกจากนี้แล้ว ความเลื่อมใสธรรมชาติในทางด้านอวัยวะสืบพันธุ์ก็จะเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดความเชื่อนี้ เพราะเมื่อโบราณ ที่มนุษย์ยังไม่มี ความเข้าใจถึงปรากฏการณ์การเกิดชีวิตใหม่จากตัวแม่ ซึ่งเห็นว่าเป็นปรากฏการณ์ที่มีหัตถกรรมมาก ก็เลยยกย่องตัวแม่เป็นฝ่ายให้ชีวิต และจัดสร้างอวัยวะเพศใหญ่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์พร้อมกับถือตัวแม่เป็นหลัก ในสมัยนั้นจำนวนมากน้อยของประชากรจะมีอิทธิพลตรงต่อความเข้มแข็งเกรียงไกรของกลุ่มเชื้อชาติ เพราะการล่าสัตว์ การสู้รบแบบเชิงยึดเขต และการป้องกันความปลอดภัยของกลุ่มเชื้อชาติต้องการมีประชากรเป็นจำนวนมาก

ต่อมามนุษย์จึงได้สังเกตว่าฝ่ายเพศชายก็เป็นฝ่ายสำคัญเช่นเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นฝ่ายให้ “เมล็ดพันธุ์” ฉะนั้นฐานะของฝ่ายแม่จึงค่อย ๆ ลดลงมา อวัยวะเพศชายก็เลยได้ยกย่องขึ้นมาเป็นสิ่งบูชา ในขณะที่เดียวกันฝ่ายชายกลายเป็นหลักในกลุ่มเชื้อชาติ

อีกเหตุผลหนึ่งคือทางธรรมชาติก่อตัวภูเขาและถ้ำต่างๆ ให้มีรูปลักษณะอวัยวะเพศชายและอวัยวะเพศหญิง ยิ่งทำให้มนุษย์เชื่อกันว่านั่นคือบ่อเกิดมนุษย์ ซึ่งได้กำหนดไว้จากต้นๆ มาแล้ว อย่างเช่นที่มณฑลเสฉวนของประเทศจีนมีหินย้อยที่มีรูปลักษณะอวัยวะเพศชาย ผู้คนพากันมาไหว้เพื่อได้ลูกเต็มบ้านเต็มเมือง ที่ตานเสียนซาน (สถานที่ท่องเที่ยวเขตภูเขาตานเสียน) มณฑลกวางตุ้งมีอยู่ที่หนึ่งว่าภูเขาหยินหยัง ซึ่งประกอบด้วยภูเขารูปลักษณะอวัยวะเพศชายกับอวัยวะเพศหญิง นักท่องเที่ยวจึงพากันมาเที่ยวชมและบูชา ประเทศไทยก็มีปรากฏการณ์เช่นเดียวกัน เช่นที่สระแก้วก็มีรูปลักษณะเพศชายและเพศหญิงโดยทางธรรมชาติ ผู้คนก็ไหว้บูชากันอย่างมากมาย ยิ่งแสดงให้เห็นถึงการเลื่อมใสธรรมชาติในทางด้านอวัยวะสืบพันธุ์

ปลัดจิกในยุคใหม่นอกจากยังคงให้ความหมายแบบดั้งเดิมแล้ว ยังมีความหมายในทางด้านจิตใจ ดึงดูดลูกค้าจะเป็นด้านหนึ่งที่ได้รับคามนิยมไปทั่ว โดยเฉพาะร้านค้าต่างๆ เพราะปลัดจิกเป็นสิ่งที่ถือหยิบง่าย วางที่ตามสบาย เกือบจะไม่เห็นมีของไหว้บูชาประจำ ถ้าเป็นอันขนาดใหญ่แล้ววางค่อนข้างคงที่และแน่นอนจะเห็นมีน้ำหนึ่งแก้ววางไว้ข้างๆ เป็นของไหว้ประจำ

๓.๒.๒.๕ เจ้าเงาะ

ปัจจุบันในเคาน์เตอร์ของร้านค้าต่าง ๆ ก็จะนิยมตั้งตุ๊กตาเจ้าเงาะไว้ ซึ่งเป็นตุ๊กตาที่มีรูปลักษณะหน้าตาจิ๋วๆ ผมหยักหยองตามลักษณะชาติพันธุ์ (ชาวกู) ผิวดำเหลืองถ่านเผา ใส่ชุดสีแดง ยิ้มแบบอย่างก้อปลักษณ์ ท่าทางผิปกติ คนว่าน่ารักก็น่ารัก คนว่าจิ๋วก็จิ๋ว เจ้าเงาะเป็นตัวละครในเรื่องสังข์ทอง ซึ่งก็คือ ที่มาของเจ้าเงาะ (ภาพที่ ๓.๑๕) ในปัจจุบันนี้ เรื่องเล่าว่า

“ท้าวศวิมล (กษัตริย์) มีมเหสี (เมียหลวง) ชื่อนางจันทเทวี มีสนมเอก (เมียน้อย) ชื่อนางจันทาเทวี ไม่มีลูกจึงขอเทวดาและรักษาศีลห้าเพื่อขอลูกและประกาศแก่พระมเหสีและนางสนมว่า ถ้าใครมีลูกชายก็จะมอบเมืองให้ครอง อยู่มานางจันทเทวีตั้งท้อง เทวดามาเกิดเป็นลูกของเขาแต่คลอดลูกออกมาเป็นหอยสังข์นางจันทาเทวีเกิดความอิจฉาจึงคิดสินบนให้โหรทำนายว่าหอยสังข์เป็นสิ่งที่ไม่มีดีแล้วจะทำให้เมืองล่มจม ท้าวศวิมลหลงเชื่อนางจันทาเทวี จึงไล่นางจันทเทวีและหอยสังข์ออกไปจากเมือง นางจันทเทวีพาหอยสังข์ไปอยู่อาศัยที่ป่ากับตายายชาวไร่ประมาณ ๕ ปี นางจันทเทวีก็ช่วยงานตายายเพื่อเลี้ยงตัวให้ได้ หอยสังข์ก็แอบออกมาช่วยทำงานบ้าง เมื่อนางจันทเทวีได้รู้แล้วก็ทุบหอยสังข์แตก ในเวลาต่อมาพระนางจันทาเทวีได้ยุบให้ท้าวศวิมลไปจับตัวพระสังข์มาฆ่า ท้าวศวิมลจึงสั่งให้จับตัวพระสังข์มาถ่วงน้ำ แต่ท้าวภูงศกษัตริย์แห่งเมืองบาดาลก็มาช่วยชีวิต พระสังข์ได้ และนำมาเลี้ยงเป็นลูกบุญธรรม ก่อนจะส่งไปให้นางพันธุรัตเลี้ยงดู

ต่อไปจนพระสังข์มีอายุถึง ๑๕ ปี

ภาพที่ ๓.๑๕

เจ้าเงาะ ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔
ที่ร้านป่าหนุ ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

วันหนึ่ง นางพันธุรัตได้ไปหาอาหาร พระสังข์ได้แอบไปเที่ยวเล่นที่หลังวัง และได้พบกับ บ่อเงินบ่อทอง รูปเงาะ เกือกทอง ไม้พลองและพระสังข์ก็ได้รู้ความจริงว่านาง พันธุรัตเป็นยักษ์เมื่อ พระสังข์พบโครงกระดูกที่แม่ (ยักษ์) ทิ้งไว้มากมาย จึงได้เตรียมตัววางแผนการหนีด้วยสวมกระโถด ลงชุบในบ่อทอง สวมรูปเงาะกับเกือกทองและขโมยไม้พลองเหาะหนีไป เมื่อนาง พันธุรัตรู้ว่า พระสังข์หนีไปแล้ว ก็ออกตามหาจนพบพระสังข์อยู่บนเขาลูกหนึ่ง จึงขอร้องให้พระสังข์ลงมา แต่ พระสังข์ไม่ยอม นางพันธุรัตจึงเขียนบทมนตร์ที่ใช้เรียกเนื้อเรียกปลาไว้ที่ก้อนหินก่อนที่นางพันธุรัต จะตาย ซึ่งพระสังข์ได้ลงมาท่องบทมนตร์แล้วออกเดินทางต่อไป พระสังข์เดินทางมาถึงเมืองสามล ซึ่งท้าวสามลและพระนางมณฑาปกครองเมือง พวกเขามีลูกสาวถึง ๗ คนโดยเฉาะคนสุดท้ายที่องสวย ที่สุด ชื่อว่า รจนา จนมีวันหนึ่งท้าวสามลได้จัดงานให้ทั้งลูกสาว ๗ คนนี้เลือกคู่เพราะท้าวสามลเองก็ ต้องการมีลูกเขยมาช่วยปกครองเมือง ฟ้าๆทั้งหกคนต่างก็ได้คู่โดยเสี่ยงมาลัย เหนือแต่รจนาเลือก ไม่ได้ จึงทำให้ท้าวสามลโกรธมาก ในที่สุดก็ไปจับพระสังข์มาซึ่งใส่รูปเงาะอยู่เป็นคนที่ ขี้เหร่และดู เสียดสี แต่รจนาก็เลือกเจ้าเงาะเป็นคู่ซึ่งสามารถมองเห็นความสวยงามของเจ้าเงาะ ด้วยเหตุนี้ รจนาก็ โคนโล่ออกจากเมืองไปอยู่ที่ปลายนากับเจ้าเงาะ ท้าวสามลจะกำจัดเจ้าเงาะทุกวิถีทาง จึงได้ให้เขย ทั้งหมดไปจับปลามาให้ได้คนละร้อยตัวและไปหาเนื้อมาให้คนละร้อยตัว พระสังข์จึงได้ถอดรูป เงาะออกมาและท่องมนตร์จนได้ปลานับร้อยและเนื้อนับร้อย ส่วนหกเขยไม่ได้อะไรเลย เพื่อเอาใจ

ท้าวสามลก็เลยเอาจุมูกและหูไปแลกปลาและเนื่องจากพระสังข์ซึ่งหกเขยคิดว่าเป็นเทวดา พระอินทร์มองเห็นทุกอย่างซึ่งเกิดความรู้สึกว่าไม่ยุติธรรมกับเจ้าเงาะก็เลยอยากมาช่วยเจ้าเงาะ ซึ่งพระอินทร์แปลงกายเป็นกษัตริย์เมืองอื่นกำลังจะมายึดเมืองของท้าวสามล โดยได้บอกไว้ว่าใช้วิธีตีค้ำ ตามที่ตกลงท้าวสามลให้หกเขยออกไปแข่งแทนเขา แต่ทั้งหมดก็แพ้ ในที่สุดเจ้าเงาะจึงออกมาแข่งแล้วเอาชนะได้พร้อมกับถอดรูปเงาะออกมา ทำให้ท้าวสามลและพระนางมณฑาทายอมรับพระสังข์เป็นเขย หลังจากเสร็จภารกิจที่เมืองสามลแล้ว พระอินทร์ได้ไปเข้าฝัน ท้าวยศวิมลและเปิดโปงความชั่วของพระนาง จันทาทวี พร้อมกับสั่งให้ไปรับพระนางจันทาทวีกับพระสังข์มาอยู่ด้วยกันอย่างดั้งเดิม ท้าวยศวิมลจึงยกขบวนเสด็จไปรับพระนางจันทาทวีกลับมาและพากันเดินทางไปยังเมืองสามลเมื่อตามหาพระสังข์ ท้าวยศวิมลและพระจันทาทวีปลอมตัวเป็นสามัญชนเข้าไปอยู่ในวังโดยท้าวยศวิมลเข้าไปสมัครเป็นช่างสานกระบุง ตะกร้า ส่วนพระนางจันทาทวีเข้าไปสมัครเป็นแม่ครัว แล้วในวันหนึ่งพระนางจันทาทวีก็ปรุงแกงพิกลถวายพระสังข์โดยพระนาง จันทาทวีได้แกะสลักชิ้นฟักเป็นเรื่องราวของพระสังข์ตั้งแต่เล็ก ทำให้พระสังข์รู้ว่าแม่ตามมาหาแล้ว จึงมาที่ห้องครัวและได้พบกับแม่ที่จากกัน ไปนานๆ แล้วก็พากันไปเจอพ่อซึ่งปลอมตัวทำงานอยู่ หลังจากนั้น ท้าวยศวิมล พระนางจันทาทวี พระสังข์และนางธรรมาได้เดินทางกลับเมืองยศวิมล”

ผู้คนนิยมตั้งเจ้าเงาะก็เพราะเหตุผลที่ว่าเขาสามารถสวดเรียกเนื้อเรียกปลาได้ แต่ความหมายในทุกวันนี้อาจหมายถึงว่าเจ้าเงาะสามารถเรียกทุกสิ่งทุกอย่างได้ โดยเฉพาะพวกพ่อค้าแม่ค้าหวังว่าการตั้งเจ้าเงาะจะสามารถเรียกเงินทองไหลมาเทมาจนทำให้ร้านค้าเจริญรุ่งเรือง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีตุ๊กตาภาพลักษณะเจ้าเงาะหลายอย่าง ที่นิยมสุดของร้านค้าคือตุ๊กตาเจ้าเงาะตัวที่สะพายกระเป๋าเงิน และสะพายกระเป๋าทอง ซึ่งตั้งเป็นคู่กันอยู่ซ้ายขวาของร้านค้า หรืออยู่มุมหนึ่งที่เคาน์เตอร์

ของไหว้เจ้าเงาะมีน้ำปลา ขนม และผลไม้ต่างๆบางที่ก็จะมีการปักธูปดอกหรือสามดอกไว้บนลูกผลส้ม หลังจากวางของไหว้เรียบร้อยแล้วก็ประนมมือขออธิษฐานไว้ในใจว่าด้วยที่อยากได้พิธีสั้นๆง่ายๆนี่จะต้องเสร็จก่อนเปิดร้านให้บริการลูกค้า

๓.๒.๒.๖ สากกระเบือ

สากกระเบือ (ภาพที่ ๓.๑๖) เป็นอุปกรณ์ทำกับข้าวในครัว ในประเทศไทยเกือบทุกบ้านเรือนใช้สากกระเบือมาตำข้าวเบือ หรือน้ำพริกเป็นประจำ ฉะนั้นสากกระเบือจึงมีชื่ออีกชื่อหนึ่ง ที่เรียกว่า ไม่น้ำพริก ปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่ามีอุปกรณ์ทำกับข้าวต่างๆที่ทันสมัยมากมาย แต่สากกระเบือและครกกระเบือก็ยังทำหน้าที่แบบเดิมและกลายเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกชิ้นหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในชีวิตประจำวัน สำหรับในด้านค้าขายสากกระเบือจะนิยมใช้ในร้านทำอาหารต่าง ๆ เป็นส่วนมาก แต่บางที่เราก็เห็นสากกระเบืออยู่อย่างเดียว โดยไม่มีครกกระเบืออยู่ด้วย ที่น่าแปลกตาคือ ตัวสาก

กระเบื้องเต็มไปด้วยลายหมึกที่ ยุ่ง ๆ ที่เรียกว่า ลงยันต์ เพื่อให้ตัวสากกระเบื้องศักดิ์สิทธิ์ ถ้าเป็นร้านขายอาหารส่วนใหญ่จะลงยันต์คำขायดีและคุ้มครองบ้านเรือน ที่จับของสากกระเบื้องนั้นผูกด้วยผ้าสีแดง บางที่อยู่ลำพังที่เคาเตอร์ บางที่อยู่บนหิ้งพระและอยู่ใกล้กับองค์พระ

ภาพที่ ๓.๑๖

สากกระเบื้อง ถ่ายในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ร้านทองทัต

ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

สากกระเบื้องที่ได้มาไหว้บูชานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นสากกระเบื้องของบ้าน แล้วถือไปที่วัดให้หลวงพ่อลงยันต์และปิดทอง ก็มีผู้คนส่วนหนึ่งถือเป็นลงยันต์แล้ว กลับมาซื้อทองปิดเอง ผู้คนเชื่อว่าสากกระเบื้องจะทำให้ค้าขายดี ทำมาหากินคล่องและทำอาหารอร่อย ฯลฯ จริง ๆ แล้วความเชื่อที่ไหว้บูชาสากกระเบื้องนี้ได้อิทธิพลจากคนภาคอีสานของประเทศไทย เพราะว่าอาหารหลักของคนภาคอีสานส่วนมากจะต้องใช้สากกระเบื้องมาตำ ซึ่งเป็นการกระบวนกรทำอาหารที่ขาดไม่ได้อยู่แล้วคนภาคอีสานถือสากกระเบื้องเป็นเครื่องมือในการทำอาหาร เหมือนที่ว่ามีอะโรลงครกกระเบื้องแล้วได้ตำด้วยสากกระเบื้อง หมายถึงมีข้าวกิน ความหมายตรงกันข้ามก็คือไม่มีอะโรลงตำ อาจต้องหิวท้องแล้ว ฉะนั้นสากกระเบื้องก็จะเป็นสัญลักษณ์ในด้านมีข้าวลงท้องหรือไม่ โดยเฉพาะในสมัยก่อนที่ค่อนข้างขาดแคลนอาหาร

ตอนที่คนอีสานเข้ามาทำการค้าขายหากินในกรุงเทพฯ เขาจะไม่มีเงินเหมือนคนภาคอื่น ๆ ที่สามารถมีเงินไปเช่าพระมาตั้งไหว้บูชา คนอีสานจึงใช้สิ่งของที่นำมาประจำขึ้นหิ้งบูชา การปิดทองหรือลงยันต์นั้นอาจเป็นสิ่งที่เกิดหลังก็ได้ เพื่อให้สากกระเบื้องนั้นยังศักดิ์สิทธิ์ คุ้มครองคนอีสานทำมาหากินได้คล่อง ชีวิตไม่ต้องยากจน ลำบากอีก

คนไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดบ้านใหม่เอาความเชื่อแบบนี้มาใช้ อาจไม่พินเหตุที่ว่าทำการค้าขายดี ทำมาหากินได้ง่าย เพราะเรารู้อยู่แล้วว่าคนจีนที่เพิ่งอพยพมาถึงประเทศไทยก็ไม่ต่างจากคนอีสานที่เข้ามาทำมาหากินในเมืองใหญ่ ๆ ในปัจจุบันนี้ สากกระเบื้องนั้น เจ้าของมักจะไหว้

บูชาด้วยดอกไม้ และ ผลไม้ ข้าวเปล่า น้ำปลา ฯลฯ

๓.๒.๒.๗ นางไม้

ความเชื่อที่เกี่ยวกับนางไม้ได้สืบทอดกันมาจากสมัยโบราณแล้ว ซึ่งเชื่อกันว่าในต้นไม้ โดยเฉพาะเป็นต้นไม้ที่มีขนาดใหญ่โตนั้นมีนางไม้อาศัยอยู่ ถ้ามีใครสักคนทำลายถึงตัวต้นไม้ต้นนั้นจะโดนลงโทษจากนางไม้ อย่างเช่นทำให้คนนั้นเจ็บปวด เสียสติ หรือประสบโชคร้าย ในสมัยโบราณ ซึ่งยังใช้ต้นไม้เป็นวัสดุการก่อสร้าง ต้องการฟันต้นไม้มาเป็นเสาหลักในการตั้งบ้านเรือน ฉะนั้น ทุกครั้งที่จะฟันต้นไม้มาใช้ก็ต้องทำพิธีไหว้เสียก่อนเพื่อขอกภัยจากนางไม้ เพราะว่ามีคนฟันต้นไม้ที่นางไม้อาศัยอยู่ ซึ่งถือเป็นบ้านเรือนของนางไม้มาทำเป็นบ้านเรือนของตน ทำให้นางไม้ต้องเสียที่อยู่อาศัยไป

ภาพที่ ๓.๑๗

หิ้งไหว่นางไม้ ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ร้านตะเกียบทอง
ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

นางไม้ (ภาพที่ ๓.๑๗) เป็นวิญญาณที่อยู่ในต้นไม้ ดอกไม้ เนื่องจากพืช ก็มีวิญญาณ เหมือนกับมนุษย์หรือสัตว์ จึงมีความรู้สึก คิดใจ เสียใจ หรือ กลัว คล้าย ๆ กัน แต่เนื่องจากต้นไม้ไม่มีจิตที่ชัดเจนเหมือนมนุษย์ วิญญาณจึงไม่สามารถแสดงออกมาได้อย่างชัดเจน การที่คนสามารถเห็นนางไม้ได้จึงเป็นเรื่องยาก จึงสามารถเห็นได้ในบางคนเท่านั้น ก็เพราะเหตุนี้ผู้คนในสมัยโบราณจึงเกิดจินตนาการว่านางไม้เป็นหญิงสาวที่สวยงามมาก ผมหยาวประบ่า นุ่งผ้าจีบ ห่มผ้าสไบเฉียง เชื่อว่าบ้านที่มีต้นเสา ตกน้ำมันจะมีวิญญาณผู้หญิงอยู่ ซึ่งคือวิญญาณของนางไม้ เสมือนว่านางไม้กำลังร้องไห้อยู่ ถ้าบูชาแล้วทำให้นางไม้ไม่เสียใจ ก็จะนำโชคลาภมาให้ ทำให้ค้าขายดี ร่ำรวยมั่งคั่ง (ลัดดา นพรัตน์พร. ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์) “บางต้นน้ำมันตกลูกจากครึ่งเสา บางต้นก็จะตกลูกจาก

ยอดเสา แต่เชื่อว่าน้ำมันตกจากที่ยี่สูงยิ่งดี หมายความว่ายิ่งสูงยิ่งก้าวหน้ายิ่งเจริญรุ่งเรือง”

ของใช้บูชาในส่วนมากจะไหว้ด้วย ขนม ผลไม้และน้ำเปล่าๆ ฯลฯ ซึ่งตั้งวางไว้ที่หิ้งที่ติดไว้กับต้นเสาคกน้ำมัน แล้วปักด้วยธูปเทียน แต่จะบอกว่าไม่ใช่ทุกบ้านก็มีต้นเสาที่มีน้ำมันหยอดลงมา ฉะนั้นยิ่งทำให้ผู้คนเห็นว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ปรากฏน้อยมาก ซึ่งบ้านเรือนที่มี “นางไม้ร้องไห้” และมีการนับถือกราบบูชาอย่างเต็มใจ จึงจะทำให้บ้านเรือนหลังนี้มั่งคั่งร่ำรวย

๓.๒.๒.๘ พระพิฆเนศ

ก่อนที่เข้าสู่เรื่องพระพิฆเนศ ผู้วิจัยคิดว่าเราน่าจะทำความเข้าใจกับความสำคัญของช้างก่อน เพราะผู้วิจัยคิดว่าที่ความเชื่อพระพิฆเนศได้เผยแพร่ และได้รับความนิยมไปทั่วประเทศไทยนั้น อาจมีปัจจัยที่ว่าคนไทยรักช้างมาก และถือเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นเหตุที่ทำให้พระพิฆเนศได้เผยแพร่อย่างรวดเร็วในช่วงเวลาต้น ๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากฮินดู

รูปร่างของช้างมีลักษณะใหญ่โต มีวงยาว มีงาที่แหลมคม และมีใบหูที่เสมือนพัดอันใหญ่ ก็เพราะว่าเป็นสัตว์ที่ใหญ่ที่สุดบนบก จึงได้กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความสง่างาม และความยิ่งใหญ่ ในฐานะที่เหนือสัตว์ธรรมดาทั้งนั้น ช้างเป็นสัตว์ที่ให้คุณแก่คนไทยอย่างมากตั้งแต่สมัยโบราณ จนถึงปัจจุบันนี้ เช่น ใช้ช้างมาเป็นพาหนะในการสงคราม ช้างก็เสียเลือดเสียเนื้อเหมือนกับนักรบคนคนหนึ่ง ใช้ช้างมาทำงานลากซุงซึ่งเป็นงานหนักมาก ฯลฯ โดยเฉพาะช้างเผือกไม่เพียงแต่เป็นช้างที่หาได้ยาก แล้วยังมีความหมายสำคัญสำหรับคนไทย ซึ่งคนไทยเชื่อว่ามีอยู่ในฐานะสัญลักษณ์ที่สำคัญมากต่อพระมหากษัตริย์ ฉะนั้นช้างในประเทศไทยจึงได้รักษาอย่างทางการ และสัตว์ที่ทุกคนเคารพรักมาก Alys R. Yablon (๒๕๕๒ : ๑๑๔) กล่าวถึงว่า “ในประเทศไทยจะมีความผูกพันกับช้างมากยิ่งขึ้นกว่าประเทศอื่นๆ เพราะช้างนั้นมีคุณประโยชน์ตั้งแต่การช่วยขนไม้ลากซุงและยังใช้เป็นพาหนะในการเดินทางไกลในถิ่นทุรกันดารรวมไปถึงขบวนแห่ในเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของไทยก็จะมีช้างเป็นพาหนะ ที่สำคัญที่สุดก็คือ ช้างเป็นสัญลักษณ์ของธงชาติไทยในอดีต การใช้ช้างบนฝืนธงก็เท่ากับว่าช้างนั้นเป็นเสมือนสัญลักษณ์สำคัญประการหนึ่งของประเทศไทย”

คนไทยถือว่าองค์พระพิฆเนศ (ภาพที่ ๓.๑๘) เป็นที่สักการะเคารพในฐานะองค์บรมครูแห่งศิลปวิทยาการ ๐๗ ประการ โดยคนไทยยอมรับในองค์พระพิฆเนศให้เป็นเทพแห่งศิลปะ ทั้งหมด เป็นเทพแห่งโชคลาภและเป็นเทพองค์สำคัญในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ แต่มีกำเนิดจากหลายความเชื่อตามวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นในอินเดีย ซึ่งพระพิฆเนศมีรูปร่างเป็นมนุษย์ อ้วนเตี้ย ท้องพลุ้ย มีศิวะเป็นช้าง มีงาข้างเดียว สีรูปร่างได้สร้างมาเป็นหลายสี เช่น สีแดง(การรักษารอคัก) สีเขียว (มีโรคทรัพย์สมบัติมหาศาล) สีเหลือง (ความสงบสุขแห่งใจกาย) สีดำ (ขับไล่ชั่วร้ายให้สันติภาพ) สีขาว (การหลุดพ้นทางธรรม) มือมี ๔ มือ มือหน้าขวาถืองาช้าง มือซ้ายถือขันท้ามนต์ เป็นกระโหลกศิวะมนุษย์ มือหลังขวาถือตรี มือซ้ายถือบาศ บางตัวมี ๔ มือ บางตัวมี ๖ มือและ ๘

มือ พาหนะของพระพิฆเนศคือ หนู

ภาพที่ ๓.๑๘

พระพิฆเนศ ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ร้านตะเกียบทอง
ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ตามตำนานบอกว่า พระพิฆเนศถึงแม้ว่าเป็นลูกของพระศิวเทพ และพระแม่ปารวตี แต่ไม่ใช่ลูกจริงที่ออกจากท้อง เป็นลูกที่ได้สร้างขึ้นมาจากพระแม่ปารวตีด้วยเวทอาคม ที่พระแม่ปารวตีสร้างลูกขึ้นมา ก็เพราะว่าโดยปกติแล้วพระศิวเทพไม่อยู่กับพระแม่ปารวตีเป็นเวลานาน พระแม่ปารวตีรู้สึกเหงาและขาดคนเฝ้าดูแลความปลอดภัยบริเวณบ้านด้วย มีอยู่วันหนึ่งพระศิวเทพกลับมาถึงหน้าประตูบ้าน เห็นมีเด็กหนุ่มเฝ้าไว้ที่ประตูและห้ามพระศิวเทพเข้าบ้าน นอกจากไม่เคยรู้จักพระศิวเทพแล้ว เขาเชื่อฟังแต่คำสั่งของพระแม่ปารวตีคนเดียว พระศิวเทพเลยคิดว่าอาจจะเป็นคนรักคนใหม่ของพระแม่ปารวตี เพราะตัวเองไม่อยู่บ้านมานานแล้ว จึงโกรธมากจนเกิดการต่อสู้กันอย่างรุนแรงระหว่างพระพิฆเนศกับพระศิวเทพ ในที่สุดศิวระของพระพิฆเนศโดนฟันทิ้งและเสียชีวิตไป เมื่อพระแม่ปารวตี ได้ยินว่าลูกของเขาโดนสามิฆาตแล้วเสียใจมากจนสิ้นสติ เมื่อมีสติพระแม่ปารวตีก็เล่าให้ฟังว่าพระพิฆเนศถือเป็นลูกของพระแม่ปารวตีกับพระศิวเทพ ถึงอย่างไรพระศิวเทพต้องคืนชีวิตลูกมาให้ได้ ไม่เช่นนั้นพระแม่ปารวตีจะไม่มีวันให้อภัย พระศิวเทพในที่สุดได้ความช่วยเหลือจากองค์มหาเทพ เขาบอกว่าสามารถทำให้พระพิฆเนศกลับชีวิตใหม่ได้ แต่สำหรับศิวระที่หายไปในช่วงการต่อสู้กัน พระศิวเทพต้องไปหาศิวระอื่นมาแทนให้ลูก แล้วองค์มหาเทพได้ชี้แนะว่าให้พระศิวเทพเดินเข้าไปในป่าในช่วงเช้า ๆ เอาศิวระของสัตว์ตัวแรกที่พระศิวเทพได้พบนั้นมาต่อร่างกายลูกเขา ตามคำชี้แนะขององค์มหาเทพพระศิวเทพเข้าไปในช่วงเช้าๆ และพบชีวิตแรกคือช้าง ฉะนั้นศิวระช้างก็เลยได้ต่อตอนบนของร่างกายพระพิฆเนศพลแล้วได้กลับมีชีวิตใหม่พร้อมได้ยกย่องให้เป็นเทพที่สูงที่สุดในด้านศิลปวิทยาการและการจัดอุปสรรค และขนานนามว่า “พระพิฆเนศ”

สาเหตุที่พระพิมเณศมีแต่เงาเดียว เขาว่าจะเกี่ยวกับมหากาพย์ที่ยาวที่สุดในโลก เพราะพระพิมเณศได้เขียนมหากาพย์เพื่อให้อัจฉริยะเรื่องและเพื่อให้อ่านเขียนเป็นไปอย่างต่อเนื่องกัน ก็เลยไม่มีเวลาไปหยิบปากกาใหม่มาแทนอันเก่าที่ใช้หมดแล้วในช่วงเวลาที่บันทึกมหากาพย์อยู่ พระพิมเณศจึงหักงาของตนมาเขียนต่อจนมหากาพย์ได้เป็นเล่ม ฉะนั้นพระพิมเณศจึงได้รับการยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าแห่งความรู้ เป็นผู้มียุญาเป็นเลิศ (ศิริพร สุพัฒพงษ์กุล. ๓๐ เมษายน ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

การไหว้บูชาพระพิมเณศที่ค่อนข้างเป็นทางการและตามประเพณีคือ ครั้งแรกควรเริ่มบูชาในวันอังคาร หรือวันพฤหัสบดี เพื่อถวายตัวเป็นผู้ศรัทธาหรือลูกศิษย์ของพระพิมเณศ วันต่อไปให้สักการะตามปกติถือเป็นมงคลให้ผู้ไหว้บูชาทั้งสิ้น ของไหว้ที่ใช้ในการไหว้บูชาได้แก่ นม (ควรจะมีในการถวายทุกครั้ง) น้ำเปล่า น้ำมะพร้าว ผลไม้และขนมต่างๆ เช่น อ้อย แดงโม ก้อยสุก มะพร้าว เป็นต้น เลือกถวายได้ตามศรัทธา ฐานะครอบครัวและกำลังทรัพย์ แต่ถ้าสามารถถวายได้ทุกวันก็จะเป็นการดีต่อผู้ไหว้บูชา ผู้คนเชื่อกันว่าท่านจะให้ความสำเร็จตามที่เรารปรารถนา ทำให้ครอบครัวมั่นคงร่ำรวย ลูกหลานได้ประสบความสำเร็จในทางการศึกษา โดยเฉพาะพวกพ่อค้าแม่ค้าเชื่อว่าร้านค้าและธุรกิจจะได้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุดภายใต้ความคุ้มครองของท่าน ก็เลยนิยมไหว้บูชาขอพรจากท่านเป็นอย่างมาก

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ในบ้านเรือนของชาวตลาดบ้านใหม่ยังมีเทพเจ้า และพระพุทธรูปเจ้าหมอยงค์ ที่ตั้งกราบบูชา เช่น หลวงพ่อโสธร หลวงพ่อทวด แปดเขียน ฯลฯ ทั้งก็เป็นเทพที่คุ้มครองชาวตลาดบ้านใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายใหม่ ขึ้นอยู่กับคนนับถือกราบไหว้วา อธิษฐานขออะไรบ้าง เนื่องจากวิธีการทำมาหากินแต่ละอาชีพแตกต่างกัน และผลที่คาดว่าจะได้ไม่เหมือนกัน จึงทำให้การขอพรจากเทพเจ้าต่างกัน คนที่เป็นพ่อค้าแม่ค้าตอนที่อธิษฐานขอพรส่วนมากขอในทางด้านเงินทองมากกว่า ซึ่งจะอธิษฐานได้อีกอย่างหนึ่งว่าคนที่เป็นพ่อค้าแม่ค้าเสริมความหมายด้านร่ำรวยให้กับเทพเจ้าต่าง ๆ มากกว่าอาชีพอื่น ๆ

๓.๓ สัตว์หรือสัญลักษณ์มงคลในบ้าน

นอกจากมีเทพเจ้าและพระพุทธรูปเจ้าต่าง ๆ คุ้มครองผู้คนที่นับถือบูชาอยู่ตลอดแล้ว ยังมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ให้ความโชคกลางกับผู้คน สัตว์สิริมงคลที่ปรากฏในวรรณคดี ซึ่งสร้างโดยพลังจินตนาการของผู้คน แล้วได้มอบความหมายและอำนาจให้กลายเป็นสัญลักษณ์ในด้านใดด้านหนึ่ง ก็มีสัตว์ หรือสัญลักษณ์ต่างๆที่ปรากฏจริง ๆ ในโลกมนุษย์ที่ได้รับความนับถือกราบบูชาอย่างยิ่งเช่นเดียวกัน ผู้คนได้เสริมความหมายไปตามลักษณะของสัตว์ หรือสัญลักษณ์ต่างๆให้มัน

เหมาะสมกับความปรารถนาของจิตใจมนุษย์ ในบ้านผู้คนที่ต้องการความร่ำรวยมั่นคง อยู่เย็นเป็นสุข
 ฉะนั้นสัตว์หรือสัญลักษณ์ที่ผู้คนคิดว่ามีลักษณะในด้านนี้ จึงได้รับไว้บูชา

๓.๓.๑ ปี่เซี๊ยะ

เขาวัวมังกรมีทั้งลูกชาย ปี่เซี๊ยะ (ภาพที่ ๓.๑๕) เป็นลูกสุดท้อง อาหารหลักของปี่เซี๊ยะคือ
 เงินทองเพชรชนิดต่าง ๆ แต่เพราะว่าเขากินมากมายทำให้ท้องเสียเสมอ ตอนที่ท้องเสียเขาถ่าย
 ออกมาตามสบายโดยไม่ได้สนใจสภาพแวดล้อมและสถานที่ มีอยู่วันหนึ่งซึ่งเป็นงานของ เจ็กเซียน
 ซ่งเต้ ปี่เซี๊ยะกินมากเกินไปก็เลยท้องเสียอีก ปี่เซี๊ยะไม่ได้คิดอะไรมากจับถ่ายอย่างสบาย ทำให้เจ็ก
 เซียนซ่งเต้เสียหน้าเสียตาต่อพวกเซียน เจ็กเซียนซ่งเต้โกรธมากเลยลงโทษปี่เซี๊ยะว่า วันหลังกิน
 แล้วห้ามจับถ่ายพร้อมกับให้ปิดทวารไว้ ตั้งจากวันนั้นมา ปี่เซี๊ยะมีแต่กินเข้าไปไม่มีจับถ่ายออกนาน ๆ
 ไปแล้วท้องของปี่เซี๊ยะกลายเป็นคลังเงินทองที่มีขนาดใหญ่หลวง ผู้คนเลยถือปี่เซี๊ยะเป็นสัตว์เทพเจ้า
 กวักโชคลาภเงินทอง

ปี่เซี๊ยะมีหัวเป็นมังกร เท้าเป็นกิลเลนมี ๔ เท้า รูปร่างคล้ายสิงโต ขนสีเทาขาว มีเขาเดี่ยว
 หางเหมือนเต่า มีลักษณะคล้าย บางรูปแบบมีปีก บางรูปแบบไม่มีปีก แต่อย่างไรก็บินได้อยู่แล้ว จุดที่
 เป็นสัญลักษณ์ของปี่เซี๊ยะก็คือมีปากไม่มีทวารซึ่งแตกต่างจากสัตว์ชนิดอื่น ๆ ฉะนั้นเชื่อกันว่าทวารมี
 แต่เข้าไปไม่มีออก ผู้คนทั้งหลายก็นับถือเป็นสัตว์ที่ศักดิ์สิทธิ์ คำเรียก ปี่เซี๊ยะ ประกอบด้วย

ปี่ ซึ่งเป็นตัวผู้ก้าวขาซ้าย มีรูปลักษณะตัวเล็กและเพรียว เขาสั้นเพราะตัวผู้มีหน้าที่หาทรัพย์
 จึงต้องมีลักษณะปราดเปรียวว่องไว จึงจะหาทรัพย์ได้มากมายและเร็ว

เซี๊ยะ เป็นตัวเมีย มีรูปลักษณะตัวอ้วนใหญ่เพราะตัวเมียมีหน้าที่ให้กำเนิดบุตรและเฝ้า
 ทรัพย์ที่ตัวผู้หามาได้ จึงต้องมีรูปร่างที่ใหญ่กว่าตัวผู้ เขายาวน่าเกรงขามเพื่อพิทักษ์ทรัพย์ การที่มี
 รูปร่างอ้วนใหญ่ทั้งยังได้ความหมายว่าถึงความอุดมสมบูรณ์และมั่งคั่งอีกด้วย

ภาพที่ ๓.๑๕

ปี่เซี๊ยะ ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๔

ร้านอาหารตามสั่งฮั่วโกซัน ฉะเชิงเทรา

คนจีนสมัยก่อนนิยมเขียนภาพหรือตั้งสถาปัตยกรรมรูปปี่เซี๊ยะไว้ตามประตูบ้านและ

หลังคาต่างๆนอกจากเพื่อความสวยงามในการก่อสร้างแล้วเพื่อให้ปีเซี่ยะช่วยขจัดสิ่งไม่ดีทั้งหลาย ทำให้สิ่งชั่วร้ายไม่กล้ามารบกวนการดำรงชีวิตของคนในบ้านนั่นเอง ปีเซี่ยะที่เฝ้าอยู่หน้าประตูสองข้างปกติแล้วสลักจากหินอ่อนหรือในสมัยนี้ปั้นหล่อด้วยปูนหรือโลหะ จึงทำให้มันอยู่ได้นาน ๆ นอกจากตั้งไว้หน้าบ้านหน้าธนาคาร หน้าร้านค้าและนักแสดงนิยมมีไว้บูชาเพื่อปกป้องทรัพย์สินเงินทองไม่ให้รั่วไหล ยังมีความเชื่ออีกว่า คนที่แวะหน้าร้านค้าจะโดนปีเซี่ยะวิ่งไปกัดกระเป๋าสเงิน จึงเกิดความหมายว่าร้านค้าที่มีปีเซี่ยะตั้งไว้ต้องมีลูกค้ามาเข้าร้าน

การตั้งวางปีเซี่ยะและบูชาอิฐฐานปีเซี่ยะก็มีกระบวนการที่คล้าย ๆ กับการตั้งวางกิเลน ซึ่งต้องเชิญซินเซมาคู่ฮวงจุ้ยทำพิธีตั้งหรือว่าถามซินเซก่อนที่ติดตั้งด้วยตนเอง ตัวเมียอยู่ขวามือ ตัวผู้อยู่ซ้ายมือ หลังจากนั้นก็เอาขมิ้นใส่ข้าวให้ปีเซี่ยะกินพร้อมกับจตุรพิธและอิฐฐาน แต่ปีเซี่ยะเป็นสัตว์เทพเจ้าที่ชอบน้ำมากตั้งแต่ที่ปีเซี่ยะเกิด ฉะนั้นของวางบูชาจะขาดน้ำไม่ได้แน่นอน ของวางบูชาห้ามมีความสูงกว่าปากของปีเซี่ยะ การตั้งปีเซี่ยะไว้หน้าบ้านร้านค้า หรือผนังที่เข้าประตูซึ่งเป็นทิศอุดรดา มีบางร้านตั้งคู่ปีเซี่ยะไว้บนหิ้งพระบูชาด้วยรูปเทียน ผลไม้และน้ำแก้วหนึ่ง ยกย่องปีเซี่ยะในฐานะที่สูงสำหรับในทางด้านการค้าขายและครอบครัว นอกจากเป็นส่วนหนึ่งของการตกแต่งบ้านเพื่อความสวยงามตามวัฒนธรรมประเพณีแล้ว เชื่อว่าเขาจะทำหน้าที่เฝ้าดูบ้าน กันสิ่งชั่วร้ายไว้ นอกบ้าน ต้องรับความดีความงามและความร้ายรายเข้าบ้าน ทำให้ผู้คนในบ้านนั้นมีการดำรงชีวิตอย่างมั่งคั่งภายใต้การคุ้มครองของปีเซี่ยะ

๓.๓.๒ หมูทอง

ตามความเชื่อของคนจีน หมูเป็นสัญลักษณ์ของความสมบูรณ์พูนสุข ความมั่งคั่งร่ำรวย เป็นของที่มีความเป็นมงคล ให้พรในด้านโชคลาภ วาสนาบารมี และอายุวัฒนะ การนำหมูทองมาตั้งไว้ในบ้านเรือน ร้านค้าหรือที่ทำการ จึงถือเป็นการเสริมสิริมงคลให้กับผู้เป็นเจ้าของอย่างยิ่ง และหมูทองจะสามารถจัดวางได้ไม่จำกัดและสามารถจัดวางไว้ได้ทุกที่ตามใจตามสบาย

หมูมีความสัมพันธ์สนิทสนมกับคนจีนมากหมูเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งในสัตว์เลี้ยง๖ชนิด (ไก่ ม้า วัว แพะ หม่า หมู) ของคนจีน นอกจากนี้แล้วหมวยังมีอีกชื่อหนึ่งที่เรียกว่า “กุน” ซึ่งเป็นนักษัตรหนึ่งในสิบสองนักษัตร คนจีนเรียกว่า “เซิงเซียว” คือเมื่อคนเกิดมาก็จะมีสัตว์ประจำตัวอยู่หนึ่งนักษัตร เป็นสิ่งที่สืบทอดกันมาของคนจีนตั้งแต่สมัยโบราณ เพื่อใช้ในการจذبปีและคิอาอายุ เช่นผู้วิชัยเกิดในวันที่ ๑๕ เดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๒๘ ก็ตรงกับปีฉลู ที่หมูได้อยู่เป็นนักษัตรตัวสุดท้ายจะมีตำนานบอกว่า วันที่เง็กเซียนฮ่องเต้ประกาศว่าต้องการสัตว์ในโลกมนุษย์ ๑๒ ตัว มาเข้าตำแหน่งสิบสองนักษัตร แล้วกำหนดเวลาไว้ ซึ่งก็คือสัตว์๑๒ตัวที่มาถึงสวรรค์ภายในเวลากำหนดจะได้เข้าตำแหน่งตามที่เดินทางมาถึงก่อนถึงหลัง หมูรู้ว่าตัวเองเดินได้ช้า เทียงคินเขาก็ตื่นนอนออกเดินทางแล้ว

เนื่องจากทางไปสู่สวรรค์ไกลมากและจะต้องต่อสู้อุปสรรคมากมาย ตอนที่หมูกำลังจะก้าวสู่ประตูสวรรค์เวลาที่กำหนดหมดพอดี เป็นอันว่าหมูพลาดโอกาส หมูรู้สึกเสียใจมาก ไก่ ม้า หมา วัวและแพะเห็นใจหมูมากก็เลยขอความเมตตาจากเทพเฝ้าประตู ในที่สุดเทพก็ซาบซึ่งในความขยันและไม่ท้อแท้ ปล่อยหมูเข้าประตูแล้วพาไปเข้าเฝ้าเง็กเซียนฮ่องเต้พร้อมกับได้รับตำแหน่ง

ภาพที่ ๓.๒๐

หมูทอง ถ่ายในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่ร้านตำเคียงน้ำ
และร้านใจดี 好好 ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

รูปแบบที่เห็นบ่อยสุดในร้านค้าจะเป็นหมูทอง (ภาพที่ ๓.๒๐) ที่รูปร่างอ้วน ๆ น่ารัก ๆ โดยเฉพาะทองหมูทองเอาไว้ใส่เหรียญ เพราะหมูหากินเก่ง ถ้าป้อนด้วยเงินทองแล้วก็จะทำให้ร้านค้าเจริญร่ำรวย ยิ่งกินยิ่งอ้วนยิ่งอุดมสมบูรณ์

๓.๓.๓ เต่าหัวมังกร

เต่าหัวมังกร (ภาพที่ ๓.๒๑) เป็นลูกลำดับที่ ๖ ของมังกร มีหัวของมังกรและตัวเป็นเต่า ในสังคมคนไทยเชื่อสายจีนเรียกว่า “เจียบ้วย” มีความสามารถในด้านรับน้ำหนักได้มาก ส่วนหัวมังกรเด่นในลักษณะของความสูงส่ง มีอำนาจวาสนาบารมี ความเป็นใหญ่เป็นโตอยู่เหนือคน อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพย์สินทองและป้องกันคุ้มครองคนให้ห่างไกลจากสิ่งชั่วร้าย ส่วนเต่า เป็นสัญลักษณ์ของความมีอายุยืน สุขภาพแข็งแรงดีเยี่ยม มีความอดทนและขยันหมั่นเพียร มีกินมีอยู่ เมื่อสองสิ่งได้เข้ามารวมกันไว้ในที่เดียวกัน จึงเป็นสุดยอดปรารถนาของคนจีน

ในตำนานจีนว่า ในสมัยโบราณเต่าหัวมังกรแบกภูเขาอันใหญ่มาทำร้ายมนุษย์ แต่โดนต้าหยีปราบปรามแล้วยอมแพ้ พร้อมกับเป็นสัตว์รับใช้ต้าหยีด้วย ในช่วงเวลาที่แม่น้ำเหลืองท่วม ด้าหยีได้รับคำสั่งจากผู้นำชนเผ่าไปปกครองแม่น้ำฮวงหือ เจียบ้วยก็ไปด้วย เขาช่วยต้าหยีปกป้องแม่น้ำฮวงหือ สร้างผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนมาก หลังจากที่แม่น้ำฮวงหือประสบความสำเร็จใน

การปกป้อง แล้วตัวหยิกก็ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้นำชนเผ่า เพื่อให้ผู้คนคำนึงถึงคุณงามความดีของเจียว้วย ตัวหยิกสั่งให้ทหารหาก้อนหินขนาดใหญ่มาสลักเป็นศิลาจารึกซึ่งสลักความดีงามของเขาไว้ ฉะนั้นจากโบราณมาเราก็เห็นว่าภายใต้ศิลาจารึกมีเต่าหัวมังกรตัวหนึ่ง ผู้คนเชื่อว่าเขาจะสามารถคุ้มครองคนพ้นจากภัยธรรมชาติและให้ครอบครัวมีโชคลาภ มั่นคงมั่งคั่ง

ภาพที่ ๓.๒๑

เต่าหัวมังกร ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ร้านขนมไทยบ้านบันพ
และบ้านเจ้าเง็กขายก๊วยเตี่ยวเยาวราช ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ในปัจจุบันนี้เต่าหัวมังกรก็มีอยู่หลายรูปแบบ บางรูปแบบจะไม่มีศิลาจารึกที่แยกตามความชอบของเจ้าของ แต่ทำจากแก้ว ทอง และสลักจากหยกก็มีอยู่มากมาย มีบางร้านค้าจะตั้งเป็นคู่เพื่อเสริมโชคลาภร่ำรวย เต่ามังกรก่อนที่จะได้ตั้งวางต้องดูดวงจู้ยี้ สิ่งที่สำคัญคือหัวของเต่ามังกรต้องหันไปทางเข้าบ้าน เชื่อกันว่าหัวของเต่ามังกรจะชี้ทางให้นำสิ่งดีๆ เข้าในบ้าน

ให้วัวบูชาด้วยน้ำเปล่า ผลไม้ก็ได้ ส่วนที่ตั้งไว้ในร้านค้าก็ไม่มีการให้วัวบูชาที่ทางการ ตั้งไว้โชว์จะเป็นส่วนมาก แต่ไม่ว่าอย่างไรลูกหลานคนจีนยังคงเลื่อมใสศรัทธาต่อสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ตัวนี้

๓.๓.๔ ปลา

ปลา (ภาพที่ ๓.๒๒) เป็นสัตว์น้ำประเภทหนึ่ง มีเกล็ดรอบตัว และหายใจทางเหงือก ว่ายน้ำด้วยครีบและหาง อาศัยอยู่ใต้น้ำตลอดเวลา นี่ก็ลักษณะง่าย ๆ ที่บรรยายถึงปลา มนุษย์กับปลา มีความสัมพันธ์อย่างสนิทสนมมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งสมัยนั้นมนุษย์อยู่ตามริมน้ำ ลำแม่น้ำ ปลาจึงกลายเป็นอาหารหลักมนุษย์ กระทั่งถึงปัจจุบันปลาก็ยังเป็นอาหารที่นิยมมาก โดยเฉพาะชาวจีนยิ่งถือปลาเป็นสัตว์สิริมงคล แล้วมอบความหมายมากมายให้เพื่อเกิดความเคารพนับถือกัน คำว่า “ปลา” ในภาษาจีนกลางออกเสียงว่า “อวี” (yu) ซึ่งเสียงพ้องกับคำว่า “อวี” (หมายถึง

เหลือกินเหลือใช้) ฉะนั้นในวันตรุษจีนเกือบทุก ๆ ครอบครัวเอาปลาเป็นอาหารหลัก แล้วรับประทานข้าวเหนียวปอกคิ๊นไม่หมด ซึ่งหมายถึงอวี (เหลือ)

ภาพที่ ๓.๒๒

ปลาทอง ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ร้านอุ๋นอ๋อ

ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

สำหรับปลาก็มีเรื่องเล่าต่าง ๆ จนทำให้ปลาได้รับความนิยมต่อกันมานาน ด้านที่รู้จักกันดีมากในประเทศจีนคือเรื่อง “เหลือวีกระโดดข้ามประตูมังกร” เล่าว่า มีปลาเหลือวีฝูงหนึ่งที่อาศัยอยู่ในได้นำของแม่น้ำลำสาหรืหนึ่ง ที่บริเวณนี้กระแสน้ำไหลอย่างรวดเร็วและมีแต่หินต่าง ๆ ขวางไว้ นอกจากนี้แล้วเมื่อถึงฤดูฝนยังน้ำท่วมด้วย ทำให้เหลือวีไม่สามารถจะวางไข่สืบเผ่าพันธุ์ต่อไป จำนวนของเหลือวีจึงลดลงไปเรื่อย ๆ มีอยู่หนึ่งวันหัวหน้าในฝูงตกลงกับฝูงเหลือวีว่าจะนำพวกเขาไปสู่ต้นน้ำซึ่งอยู่บริเวณนั้นจะเป็นสถานที่กว้างใหญ่ น้ำสะอาด กระแสน้ำไหลช้า ๆ และที่สำคัญคือเป็นที่เหมาะสมวางไข่สืบเผ่าพันธุ์มาก แต่ถ้าจะสู่จุดเป้าหมายนั้นต้องว่ายทวนกระแสน้ำไปหลายร้อยกิโลเมตร ก่อนจะถึงยังต้องกระโดดข้ามแก่งหินใหญ่โตที่ขวางอยู่ ถึงแม้ว่ามีอุปสรรคต่าง ๆ แต่ฝูงเหลือวีทั้งก็ออกเดินทาง ในระหว่างระยะทางฝูงเหลือวีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอาชนะอุปสรรคจากเครื่องกีดขวางต่าง ๆ สมาชิกฝูงปลาเหลือวีต่างได้รับบาดเจ็บทุกตัว ในที่สุดฝูงเหลือวีมาถึงแก่งหินซึ่งเหลือแค่ก้าวเดียวจะสู่จุดเป้าหมายแล้ว ฝูงเหลือวีตื่นเต้นมากพร้อมกับให้กำลังใจกับเพื่อนและตนเอง เตรียมพร้อมที่จะกระโดดข้ามแก่งหิน

แก่งหินใหญ่โตมาก ฝูงเหลือวีกระโดดตามลำดับ รอบแรกไม่มีปลาสักตัวหนึ่งกระโดดข้ามได้ ย้ำยังได้รับความบาดเจ็บหนัก ต่อมารอบที่สาม รอบที่สี่ก็ยังไม่มืตัวใดกระโดดข้ามได้ จนทำให้บางตัวเริ่มท้อแท้ หัวหน้าพูดว่า ไหนๆก็มาถึงที่นี่แล้ว ถึงอย่างไรเราต้องทำให้ได้ ต่อมารอบที่ห้า หก ฯลฯ หมายรอบผ่านไปจึงได้ข้ามไปตัวหนึ่ง ตอนที่เขาคอยอยู่ในอีกด้านหนึ่งเขาคืนเดินจนปลาที่ยังไม่ข้ามได้ยินว่า ที่นี่สวยงามมาก พี่น้องสู้ ๆ หลังจากได้ยินเสียงนั้นฝูงเหลือวีไม่รู้ว่าได้กำลังมาจากที่

ไหนด ในรอบต่อไปกระโดดข้ามไปหนึ่งตัว กระโดดอีกก็ข้ามไปอีกหนึ่งตัว จนพุ่งหลาวี่กระโดดข้ามไปได้ทั้งหมด

เรื่องนี้ได้เล่าสืบทอดมานานจนกลายเป็นบทเรียนพิเศษอบรมสั่งสอนลูกหลานชาวจีนให้เป็นคนกล้าหาญไม่กลัวความยากลำบากนานา อุตสาหะพยายามและมีความขยันขันแข็ง ฯลฯ ปัจจุบันนี้ปลาจึงได้รับความนิยมปรากฏในร้านค้าต่าง ๆ ซึ่งในความหมายของเจ้าของร้านค้าว่ามีเงินทองเหลือใช้ทุกปีและนำโชคลาภให้ร้านค้า การดำเนินกิจการต่าง ๆ ประสบความสำเร็จทั้งนั้น

๓.๓.๕ เรือสำเภาจิน

เรือเป็นยานพาหนะที่สำคัญมากต่อการพัฒนาของมนุษย์ ถ้าไม่มีเรือ มนุษย์อาจไม่รู้ว่ามีโลกเป็นรูปกลมหรือสี่เหลี่ยมหรือแบนราบ ถ้าไม่มีเรือ มนุษย์อาจไม่รู้ว่ามีอยู่ ๗ ทวีป และ ๔ มหาสมุทร ถ้าไม่มีเรือ มนุษย์อาจไม่รู้ว่ามีนอกจากคนผิวเหลือง คนผิวขาวแล้วยังมีคนผิวดำอีกด้วย ฯลฯ ประเทศจีนเป็นประเทศที่ออกสู่ทะเลได้สะดวก และมีเทคนิคในทางด้านการเดินเรือมาก ที่เราค้นเคยสุดคือการเดินเรือครั้งประวัติศาสตร์ของเจิ้งเหอในสมัยราชวงศ์หมิง ที่ใช้เรือสำเภาจินในการสำรวจทางทะเลถึง ๗ ครั้ง ผ่านดินแดนต่างๆมากกว่า ๓๐ ประเทศ พร้อมกับสร้างมิตรภาพระหว่างราชวงศ์หมิงและค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงเรือสำเภาจิน (ภาพที่ ๓.๒๓) ที่ใหญ่โตและมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ ๓.๒๓

เรือสำเภาจิน ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ ที่บ้านโจ้วหมงหลี
ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ปฏิเสธไม่ได้ว่าคนจีนที่อพยพออกนอกประเทศของคนต้องมาด้วยเรือสำเภา ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้ไม่ใช่เรือสำเภาแล้ว แต่อดีตกาลคนจีนเชื่อว่าเรือสำเภาเป็นสัญลักษณ์แห่งความมั่งคั่ง และการเดินทาง สามารถนำเราไปสู่ความสำเร็จ และทำให้เราออกเดินทางได้ปลอดภัย โดยเฉพาะพวก

พ่อค้าและนักธุรกิจมีความเชื่อว่าจะช่วยนำโชคลาภในด้านเงินทอง ธุรกิจ และการค้าขายร่ำรวย ฉะนั้นการตั้งวางเรือสำเภาก็นิยมมาก

เรือสำเภาก็มีรูปแบบขนาดเล็กๆนั้นส่วนใหญ่ทำด้วยไม้ บนใบเรือมักจะเขียน คำอักษรจีนที่อ่านว่า “อีฝานเฟิงซุ่น” แปลว่าการเดินทาง (เรือ) ปลอดภัยมีแต่ความสะดวกราบรื่น ใน ตัวเรือจะนิยมทิ้งเหรียญบาทให้เรือบรรจุไว้ มีความหมายว่าเป็น “ป่าวจวน” ซึ่งแปลว่าเป็นเรือที่ บรรจุแต่ทรัพย์สินเงินทอง นอกจากนี้ตัวเรือยังเขียนลวดลายต่าง ๆ ที่หัวเรือมักจะแขวนมีพวงมาลัย ซึ่งเป็นของบูชาที่เจ้าของแขวนไว้ เพื่อสิริมงคล

การตั้งวางเรือสำเภาก็มีความคิดสรวงจួយเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งบอกว่าตั้งวางเรือสำเภานั้น ต้องให้หัวเรือหันเข้าทางบ้าน หรือร้านค้า เพราะหัวเรือหันเข้าทางบ้านมีความหมายว่าเรือจะนำ โชคลาภ เงินทองเข้าบ้าน ถ้าหันไปทางประตูนั้นทรัพย์สินเงินทองจะไหลออกจากบ้านจนหมด ฉะนั้นพวกพ่อค้าแม่ค้าและนักธุรกิจจะจัดเรือสำเภอย่างสวยงามมีรสนิยมสูงในทางด้านการเลือก ที่ตั้งวางเรือสำเภอเพื่อสมกับทางสรวงจួយ

๓.๓.๖ สัญลักษณ์ธนบัตร

กล่าวกันว่าถ้าอยากได้เงินก็ต้องไหว้เงิน เพราะผู้คนเชื่อกันว่าการไหว้เงินจะทำให้บ้าน มีเงินมีทองใช้กันไม่หมด สัญลักษณ์ธนบัตรที่ใช้มาตั้งไว้ในร้านค้าเป็นธนบัตรปลอม (ภาพที่ ๓.๒๔) ที่ซื้อมา

ภาพที่ ๓.๒๔

สัญลักษณ์ธนบัตร ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ร้านขนมไทยบ้านบัวนพ
ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ซึ่งได้ตกแต่งอย่างงดงาม สัญลักษณ์ธนบัตรนั้นจะนิยมเป็นธนบัตรที่จัดจำหน่ายในช่วง รัชกาลที่ ๙ และค่าธนบัตรเป็น ๑๐๐ บาท แต่พิมพ์ด้วยตัวเลข ๕ หลายตัวไว้หน้าธนบัตรปลอม

ตัวเลข ๕ ในภาษาไทยออกเสียงคล้ายกับ “ก้าว” เป็นตัวเลขที่เป็นมงคล มีความหมายว่า “ก้าวหน้า” มีไว้ตัวเลข ๕ หลายตัวจะหมายถึงว่าก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ อย่างไม่มีวันหยุด ส่วนข้างๆสัญลักษณ์ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

การตั้งวางสัญลักษณ์ธนบัตรเพิ่งได้รับความนิยมนานไม่นาน ถือเป็นผลผลิตของสมัยใหม่ เพราะในเมื่อก่อนประชาชนส่วนมากจะยากจนไม่มีเงินใช้ ถึงแม้ว่ามีอยู่เงินทองมากมายก็ไม่อยากให้คนอื่นรู้ เรียกกันว่า “นายนู๋วายเซี่ย” หมายถึงเงินทองเป็นของตัวเอง ไม่ควรให้คนอื่นรู้ว่าเรามีเงินทองมากน้อยเท่าไร หรือเงินทองไม่ควรจะเป็นสิ่งที่นำมาโชค แต่ตามทฤษฎีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้เปลี่ยนแปลงดีขึ้นแล้ว การบูชาธนบัตรก็เพื่อขอบคุณเงินทองที่ให้เราใช้ และหวังว่าชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคตยังคงมีทรัพย์สินเงินทองมากมายจนใช้ไม่หมด

๓.๓.๗ ฟักทอง

ฟักทอง ชื่อไม้เถาชนิด *Cucurbita Moschata* (Duchesne) Poir. วงศ์ Cucurbitaceae ผลค่อนข้างแป้นเป็นพูโดยรอบ ผิวมีกขรุขระเป็นตุ่มนูน เนื้อในสีเหลือง ยอด ดอก และผลกินได้ราก และเมล็ดใช้ทำยาได้ ฟักเหลือง ก็เรียก (พจนานุกรมไทย ฉบับทันสมัยและสมบูรณ์ ๒๕๕๒ : ๗๕๓)

ภาพที่ ๓.๒๕

ฟักทอง ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ร้านตะเกียบทอง
ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ฟักทองซึ่งคนจีนเรียกกันว่า “หนานกวาง” ในประเทศจีนไม่มีความหมายในด้านความเชื่อ แต่อยู่ประเทศไทยคนไทยเอาแต่คำว่า “ทอง” จึงทำให้ฟักทองกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของมหาชน

พวกพ่อค้าแม่ค้าก็ยังชอบฟักทองเชื่อกันว่าหากนำฟักทองเข้าบ้านเสริมสิริมงคล

ไม่ว่าเป็นคนไทยหรือคนจีนก็ชอบความเป็นคู่ หมายความว่า “ของดีควรมีคู่” ฉะนั้นจึงเกิดมีชุดฟักทองฟักเขียว หรือฟักเงินฟักทอง (ภาพที่ ๓.๒๕) ด้วย เป็นของสิริมงคลที่มีบูชาในร้านค้าหรือบ้านเรือน โดยนำฟักทองฟักเขียวมาวางซ้อนกัน เชื่อว่าช่วยให้ร่ำรวย การวางตำแหน่งซ้อนกันจะมีความหมายอีกว่าขึ้นไปเรื่อยๆก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ก็มีบางร้านค้าเอาแค่ฟักทองลูกขนาดใหญ่ ลูกเดียวซึ่งทำจากไม้แล้วปิดเป็นสีทองไว้ใส่ เหรียญ แล้วตั้งไว้ที่เคาน์เตอร์หรือในตู้สิ่งของ โดยเชื่อกันว่าถ้าใส่เงินแล้วก็จะจะมีเงินมีทองงอกเงยขึ้นมา จากเงินกลายเป็นทอง

ฟักทองก็จะเป็นที่ดีมากสำหรับไหว้ที่ตู้เจ้าเอี้ยะ ไฉ้ชิมเอี้ยะหรือเทพเจ้าอื่น ๆ เหมือนที่ว่าเอาทองขอมทอง อีกด้านหนึ่งก็นำมาเป็นของไหว้คือฟักทองเป็นผักที่เน่าเสียช้าอยู่ได้นาน และยิ่งนานนั้นจะยิ่งเหลือ ฉะนั้นฟักทองจึงเป็นของมงคลที่เห็นกันบ่อยในร้านค้า อาจตั้งโชว์ อาจเป็นลูกจำลอง หรือเป็นของไหว้บูชา ฯลฯ

๓.๓.๘ แมวกวัก

แหล่งกำเนิดวัฒนธรรมของแมวกวัก (ภาพที่ ๓.๒๖) จะอยู่ที่ญี่ปุ่น คนญี่ปุ่นเป็นกลุ่มคนที่รักธรรมชาติอย่างยิ่งและเลื่อมใสศรัทธาพลังของธรรมชาติอย่างมาก การรักษาสัตว์ต่าง ๆ ก็จะเป็นอีกด้านหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพธรรมชาติและจะอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน แต่แมวจะเป็นสัตว์พิเศษที่อยู่ในสังคมญี่ปุ่น เขาว่าเมื่อ ค.ศ ๑๘๕๒ ที่ญี่ปุ่นมีป่าคนหนึ่งชอบแมวมก แล้วเลี้ยงแมวไว้ตัวหนึ่งไม่ว่าจะไปไหนมาไหนแมวก็กก็เหมือนเงาของเขา หลังจากที่สามีของเขาเสียชีวิตไปแล้วฐานะทางครอบครัวแยลงไปมาก บางทีต้องพึ่งอาศัยกับญาติพี่น้องและเพื่อนเป็นระยะเวลานาน ต่อมาแมวของเขาก็ตายไป เหลือแต่เขาคนเดียว มีอยู่คืนหนึ่งแมวที่ตายไปแล้วเข้าฝันเขา แล้วบอกเขาไว้ว่าถ้าปั้นรูปของแมวขึ้นมา มีการไหว้บูชาตอนเช้าและตอนเย็น ไม่นานจะมีโชคลาภมาหาเอง ตอนเช้าๆที่เขาตื่นนอนมาก็ทำตามที่เขาบอกไว้ในฝัน การไหว้บูชาอย่างตั้งใจและอธิษฐานไปด้วย หลังจากนั้นมา เขาก็ร่ำรวย ทำให้เขาได้หมดความทุกข์ความยากจน และฐานะดีขึ้นเรื่อยๆ จนข่าวที่เขาไหว้บูชาแมวแล้วร่ำรวยขึ้นมาได้ทราบหมดทั่วกัน

โดยเฉพาะบ้านเพื่อนของเขาก็มาไหว้บูชากับเขาหรือว่ายืมไปไหว้ที่บ้าน แต่คนที่มาขอยืมยิ่งมากขึ้นไปทุกวัน เพื่อสนองความต้องการของคนที่มาขอยืมแมวมันเขาก็เลยลงทุนเปิดร้านทำรูปแมวมัน ขายได้ดีมาก ในขณะที่เดียวกันรูปแมวได้กระจายไปสู่หลายแห่งหลายที่ เข้าบ้านเข้าวัด โดยเฉพาะเข้าร้านค้าเป็นส่วนมากเพราะจะเอาแบบอย่างจากป้าคนนั้น ส่วนการยกขาของแมวมันตามจากท่าของแมวที่กำลังทำความสะอาดใบหน้า หลังจากเข้าร้านค้าแล้วจึงได้เสริมความหมายเพิ่มว่าเป็นท่าที่ต้อนรับลูกค้าหรือช่วยเรียกลูกค้า แต่มีไว้ ๓ แบบ ซึ่งก็คือ แบบยกขาข้างซ้าย และยกขา

ข้างขวา ยกทั้งซ้ายขวา ตามความเชื่อมีอยู่ว่า ถ้ายกขาข้างซ้ายจะเรียกลูกค้า ถ้ายกขาข้างขวาจะเรียกเงินให้ไหลมาเทมา ยกทั้งซ้ายขวาเรียกทั้งเงินทองและลูกค้า ฉะนั้นแมวกลายเป็นสัตว์มงคล ถ้านำตุ๊กตาแมวนี้มาตั้งไว้ตามบ้าน ร้านค้าจะนำความสุข โชคลาภ ทรัพย์สินเงินทองมาให้

ภาพที่ ๓.๒๖

แมวรักษ์ ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ร้านใจดี 好好

และร้านกาแฟเฮียคุณ 坤 ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ตุ๊กตาแมวมีอยู่หลายสี แต่ละสีแฝงด้วยความหมายที่แตกต่างกัน เช่นตัวสีขาวหมายถึงโชคลาภ ตัวสีดำหมายถึงจับไล่ผีปีศาจและสิ่งชั่วร้าย ตัวสีทองหมายถึงทรัพย์สินเงินทอง ตัวสีชมพูหมายถึงความรัก ฯลฯ สำหรับพ่อค้าแม่ค้าจะนิยมตัวสีทองอย่างมาก แล้วในปัจจุบันนี้ขาของตุ๊กตาแมวที่ยกไว้จะสามารถยกเองได้ตามจักรกล ยังจะทำให้ดูเหมือนตัวที่มีชีวิตแล้วกำลังเรียกลูกค้าอยู่ที่หน้าประตูร้านค้า

จากที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ และสัตว์สิริมงคลหลากหลายก็ มีความหมาย หรือเป็นสัญลักษณ์ในทางด้านการกวักเรียกเงินทองได้ โดยได้ความหมายจากอดีตกาลมาสู่ปัจจุบัน

๓.๔ วัตถุมงคลหน้าประตูร้านค้า

ประตูดังกล่าวที่หันรับความเจริญรุ่งเรือง มีความกระทบต่อรูปแบบของที่ทำงานทั่วทุกส่วน ตำแหน่งทางเข้าประตู การจัดวาง การออกแบบต่างมีความกระทบต่อสนามแม่เหล็กของทั้งที่ทำงาน ต่อไปก็กระทบต่อโชคลาภ ด้วยเหตุนี้จึงต้องคิดให้ละเอียดรอบคอบ

การตกแต่งประตูต้องสามารถช่วยให้ผู้คนเกิดความรู้สึกดังนี้

เพิ่มความรู้สึกทางด้านความแข็งแกร่งและมั่นคงของบริษัท ผ่านการออกแบบ วัสดุและขนาดสะท้อนให้เห็นความแข็งแกร่งและมั่นคง

เพิ่มความรู้สึกทางด้านมาตรฐานของบริษัท จุดสำคัญของการสะท้อนให้เห็นคือการให้วัสดุตกแต่งพื้นที่อันกว้างขวาง (ม.เอ็งอรุณ. ๒๕๕๒ : ๔๒-๔๔)

จากความรู้ที่เราสามารถเข้าใจได้ว่าประตูเป็นส่วนสำคัญมากต่อบริษัท หรือร้านค้า ฉะนั้นในด้านการตกแต่งจึงจะค่อนข้างมีรสนิยมสูง และน่าจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะประเพณีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานานแล้ว ร้านค้าที่ตลาดบ้านใหม่ได้ตกแต่งตามประเพณีนิยมของจีนโบราณ ซึ่งเชื่อกันว่าทุกอย่างที่ตกแต่งนั้นจะเสริมโชคลาภให้ร้านให้บ้านทั้งนั้น

๓.๔.๑ ป้ายมงคล (ตู้เหล็ก)

“คำกลอนคู่”หรือ “คำขวัญ”หรือ “คำมงคลคู่” (ภาพที่ ๓.๒๗) ซึ่งภาษาจีนกลางเรียกกันว่า “ตู้เหล็ก” ถือเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่คนจีนนิยมนำมาตกแต่งหน้าประตูมาก โดยเฉพาะในวันตรุษจีน แต่ถ้าในช่วงวันตรุษจีนจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ซุนเหล็ก” คำกลอนคู่จะเขียนไว้บนกระดาษสีแดงผ้าแดงหรือกระดาษสีชมพูและก้อนหินก็ได้ คำกลอนคู่เริ่มปรากฏในสมัยยุค ๕ ราชวงศ์ เมื่อถึงราชวงศ์ซ่งคำกลอนคู่เป็นสิ่งที่พบกันทั่วไปแล้ว จนทุกวันนี้คำกลอนคู่ยังคงเป็นสิ่งที่คนจีนนิยมเขียนติดหน้าประตูมาก

ภาพที่ ๓.๒๗

ตู้เหล็ก ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๔ ที่บ้านเจ๊จ๊ก เจียไช่

ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

คำกลอนคู่จะต้องเข้าคู่กันทั้งฉันทลักษณ์และเนื้อหา ฉะนั้นในสมัยก่อน คนที่สามารถเขียนคำกลอนคู่ได้จะต้องเป็นคนที่มีความรู้ คำกลอนคู่จะประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ซ่างเหล็ก เซี่ยเหล็ก

และเห็นผี ซึ่งช่างเขียนเป็นคำกลอนที่ต้องอ่านมาก่อน เขียนเขียนเป็นส่วนคำกลอนที่อ่านตามหลัง เห็นผีเป็นส่วนคำกลอนสั้น ๆ ที่คั่นอยู่ตรงกลางที่เขียนในแนวนอน

การเขียนติดคำกลอนคู่ก็คือผู้คนเอาความหวังที่อยากให้ได้สมปรารถนาในปีหน้าหรือ วันหน้าเขียนลงในกระดาษสีแดงแล้วคิดไว้ หวังว่าจะได้ประสบความสำเร็จตามที่เขียนไว้ หรือว่า ให้เป็นจุดมุ่งหมายของคนเขียน ส่งเสริมกำลังใจให้เขาได้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ คำกลอนคู่สำหรับ พวกพ่อค้าแม่ค้าส่วนมากจะเป็นคำกลอนคู่ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเงินทอง หวังว่าเงินทองไหลมาเทมา ตามที่ขอไว้ในคำกลอนคู่ นั้น ที่เห็นมากที่สุดคือ คำว่า “จาวจายเงินป่าว” แปลว่ากวักเงินกวักทอง ซึ่ง นิยมติดเป็นเห็นผีหรือบางทีติดเป็นคำเดียวไม่มีช่างเขียนกับเขียน

๓.๔.๒ หยินหยาง

หยินหยาง (ภาพที่ ๓.๒๘) ในความหมายหมายถึงความสมดุลของพลังธรรมชาติที่ตรงข้าม กัน เช่น พระอาทิตย์พระจันทร์ กลางวันกลางคืน ผู้หญิงผู้ชายฯ ยันต์หยินหยางมักใช้เพื่อให้เกิด ความสมดุลแก่ผู้ติดยันต์ การใช้ยันต์ก็คือติดหน้าประตูร้านค้า เพื่อเรียกลูกค้าเข้าร้านทำให้ค้าขาย รุ่งเรือง และป้องกันสิ่งชั่วร้ายที่จะเข้ามาในร้าน ที่พบเห็นบ่อยสุดคือติดหน้าร้านค้าและติดไว้ ระหว่างทางสามแพร่ง ทางห้าแยก และบริเวณทางแยกทั่วไปที่มักเกิดอุบัติเหตุบ่อย ๆ

“หยิน”และ “หยาง” เป็นเครื่องหมายพลังแห่งสมดุลของธรรมชาติ เป็นสัญลักษณ์แห่ง ความเป็นมงคล หยินและหยางจะมีลักษณะตรงข้ามกัน

ภาพที่ ๓.๒๘

หยินหยาง ถ่ายเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่ร้านกาแฟโบราณแป๊ะเอี้ย
และบ้านหมายเลข ๒๑ ตลาดบ้านใหม่ จะเข็งเทรา

หยิน คือ ความมืด หยาง คือ ความสว่าง หยิน คือ สตรีเพศ หยาง คือ บุรุษเพศ หยินและ หยางจะส่งเสริมซึ่งกันและกันให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้เกิดพลังความสมดุล

หยินและหยางจะมีปฏิริยาสัมพันธ์ก่อให้เกิดการส่งเสริมของธรรมชาติ เป็นวัฏจักรอย่าง
ไม่สิ้นสุดเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของธรรมชาติและมนุษย์” (รัชชานนท์ เพลินธรรมคุณ (คัลังฮวงจู้)
๒๕๔๘ : ๓๐)

ยันต์หยินหยางมีลักษณะเป็นรูปแปดเหลี่ยมใหญ่ มีเส้นรอบวงแปดเหลี่ยม ๔ วง แต่ละ
เหลี่ยมมีช่องกั้นมุมแปดช่อง แล้วแบ่งสี่เป็น แดง น้ำเงิน เหลือง เขียว แปดเหลี่ยมวงในมืวงกลม
แบ่งเป็น หยินหยางขาวดำ ซึ่งให้ความหมายถึง ๘ ทิศใหญ่ จะแผ่รังสีไปได้กว้างไกลทั้ง ๘ ทิศ
จึงสามารถป้องกันและสะท้อนพลังร้ายต่างๆให้หักเหไปทางอื่น ๆ

ด้านล่างของรูปหยินหยางแปดเหลี่ยมมีรูปสิงโตคาบดาบเพื่อป้องกันสิ่งชั่วร้าย ให้เกิด
สิริมงคลแก่ผู้อยู่อาศัย ก็มียันต์ที่เอาสิงโตคาบดาบไว้บน แล้วหยินหยางอยู่ด้านล่าง ยันต์หยินหยาง
มักนิยมนำติดไว้ในกระแจก หรือเขียนไว้ในกระแจกเพื่อสะท้อนสิ่งชั่วร้ายกลับไป คຸ່ມครองบ้านเรือนไว้
พ้นจากสิ่งร้าย

การติดยันต์ หยินหยางจะต้องผ่านพิธีกรรมปลุกเสกหรือเบิกเนตรมาก่อน ไม่ใช่ซื้อจาก
ตลาดแล้วมาติดได้เลย คนจีนโบราณจะติดกันในยามขาดหรือเวลาประมาณตี ๓ ถึงตี ๕ ไม่เกินนี้
แขวนบนกำแพงหรือรั้วบ้านที่ตรงกับแนวที่ปะทะกับสิ่งไม่ดี เพื่อสะท้อนพลังร้ายต่าง ๆ ให้หักเห
ไปทางอื่นไม่สามารถเข้าบ้านได้ หยินหยางติดไปแล้วก็ติดไปเลย ถ้าวันไหนวันใดอยากจะเปลี่ยน
อันใหม่ ต้องเซ็คคูปฏิทินจันทรคติจีน แล้วเลือกวันดีมาเป็นเวลาการเปลี่ยน (ศิริพร สุพตพงษ์กุล, ๓๐
เมษายน ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

๓.๔.๒ อู๋

ยันต์จีนในภาษาจีนกลางใช้คำว่า “ฝู” ในภาษาแต้จิ๋วเรียกว่า “อู๋” (ภาพที่ ๓.๒๕) ซึ่งแปลว่า
อำนาจ บางทีก็เรียกว่า “ฝูโจ้ว” หมายถึงใบฝูที่ได้รับเวทมนต์มาแล้ว อู๋เป็นวัฒนธรรมที่มาจากศาสนา
เต๋า และได้เผยแพร่โดยนักพรต อู๋เป็นส่วนสำคัญในการบำเพ็ญตบะของนักพรตเต๋า กำเนิดของอู๋ คือ
คำบนบานของหมอผีในพิธีเช่นไหว้ต่าง ๆ ในสมัยโบราณ ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้เพื่อบอกเทพเจ้าให้
ลงโทษคนชั่วร้าย ให้คนไขกลับคืนดี ขอความคุ้มครองจากเทพเจ้าและสาบานต่อเทพเจ้าฯลฯ อู๋ได้
แพร่ไปทั่วในยุคฮั่นตะวันออกและได้รับความนิยมกันอย่างมากจนทำให้กลายเป็น ปรากฏการณ์ที่
นิยมมากจะโบราณกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ในสายของกลุ่มที่ทำเวทมนต์หรืออู๋หลักเรียกว่า สาย ๓ ภูเขา
ได้แก่ เหม่าซาน หลงหูซาน และเก้อเจ้าซาน อู๋ที่เป็นกระดาษหรือเป็นผ้ามักจะพบเห็นในบ้านเมือง
เรา การเขียนอู๋ต้องเขียนโดยนักพรตที่ผ่านพิธี มีส่วนน้อยที่ออกจากพวกเข้าทรง แต่อู๋ในเมืองไทย
นอกจากออกจากศาลเจ้าซึ่งเดิมอาจจะมีครูอาจารย์ทำไว้ ก็ออกจากพวกเข้าทรงเยอะมาก เป็น
ปรากฏการณ์สังคม ลักษณะของอู๋ที่พบมากที่สุดคือ อู๋ที่เป็นตัวหนังสือ อย่างที่ ๒ คือแบบไม่ใช่

ตัวหนังสือ (สถาบันพิพิธภัณฑการเรือนรู้แห่งชาติ และคนอื่น ๆ. ๒๕๕๓ : ๕๔)

ภาพที่ ๓.๒๕

ผู้ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๔ ที่บ้านทัศนีย์ ตำบลเจริญ
ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

ในปัจจุบันนี้ผู้ส่วนมากเขียนบนกระดาษ ฟ้ำหรือว่าเขียนไว้ที่เสื้อผ้าก็มี แต่ที่เราเห็นกันบ่อยที่สุดก็คือเขียนไว้ในกระดาษที่ประกอบในพิธีกรรมต่างๆสำหรับผู้ที่ได้คิดไว้หน้าประตูบ้านหรือร้านค้าในส่วนใหญ่เป็นกระดาษสีเหลือง ใช้น้ำหมึกเป็นสีดำ หรือสีแดง ตามสังเกตว่า การเขียนผู้นั้นต้องเขียนให้จบในจิตเดียวซึ่งคือลงพู่กันแล้วต้องไม่ยกขึ้นเลย ในขณะที่เขียนก็ต้องสวดเวทมนต์คาถาไปด้วย ฉะนั้นผู้ที่ออกมาสู่สายตาเราจึงเป็นลายเส้นที่ยุ่งๆและต่อกันอย่างดีผู้นั้นโดยทั่วไปมีโครงสร้างคล้ายกัน คือมีส่วนหัว ส่วนกลาง และส่วนล่าง ตรงกลางของผู้เรียกว่า “ผู้ตั้ง” คือ ดิของผู้แกนกลางของผู้จะเป็นตัวที่ระบุถึงเทพเจ้าว่าเป็นเทพองค์ใดบ้าง (สถาบันพิพิธภัณฑการเรือนรู้แห่งชาติ และคนอื่น ๆ. ๒๕๕๓ : ๕๕)

ทุกปีเมื่อถึงเทศกาลวันตรุษจีนก็ต้องเปลี่ยนผู้ไปใหม่ ของเก่าก็เหียง (เผา) ทิ้งไป ผู้สามารถดำเนินหน้าที่หลายอย่าง เช่น ในการเดินทางไว้ป้องกันโจรขโมย ต่อต้านและสลายพลังอำนาจมืดที่คุกคามเรา เช่นภูตผีปีศาจวิญญาณชั่วร้าย ช่วยให้มีการสะสางล้างมลทินที่ถูกล่าวร้าย ช่วยให้เพื่อนบ้าน ญาติดีกับเรา และผู้สำหรับด้านอื่น ๆ คนที่ขอผู้จะเลือกขอสิ่งที่ต้องการและเหมาะสมจึงจะได้เกิดผลตรงตามความต้องการ ผู้ที่ปิดไว้หน้าประตูนั้นส่วนใหญ่จะมีบทบาทด้านคุ้มครองบ้านและดูแลคนในบ้านให้มีชีวิตสงบสบาย ห่างจากสิ่งชั่วร้าย

๓.๔.๔ เจ้าที่ประจำประตูบ้าน (เหมินเสิน)

คนจีนจะมีธรรมเนียมในการติดเทพผู้พิทักษ์ประตูซึ่งคนจีนเรียกกันว่า “เหมินเสิน”

ในช่วงเวลาวันตรุษจีน คนจีนจะติดภาพเหมินเสินอันใหม่ทุกปี คนจีนเชื่อกันว่าเหมินเสินสามารถป้องกันและขับไล่สิ่งชั่วร้าย หรือเป็นเสมือนเทพผู้คอยปกป้องรักษาบ้าน “เหมินเสิน” มีประวัติความเป็นมายาวนานมาก ในสมัยโบราณก็ถือสองบานของประตูเป็นเทพเจ้าโดยตรงไม่มีอะไรมาตกแต่ง ในช่วงแรกๆเหมินเสินยังมีลักษณะเป็นนามธรรมมาก จนกระทั่งถึงราชวงศ์ฮั่น ได้ปรากฏการใช้ภาพเทพมาเป็นตัวแทนเหมินเสิน ทำให้เหมินเสินได้พัฒนาจากนามธรรมถึงสู่รูปธรรม หลังจากนั้นเหมินเสินจึงได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วและมีลักษณะของแตกต่างกันไปตามยุคสมัย เช่นในช่วงเวลานิยามคิดเทพต่างๆที่มีอนุภาคยิ่งใหญ่อ่าง จงชุยจับผี เทียนซือไล่เสนียดฯลฯมีช่วงเวลานิยามคิดบุคคลสำคัญที่ปรากฏตัวจริงๆ ในประวัติศาสตร์ที่ได้รับการยกย่อง อย่างเทพเจ้ากวนอู๋ ฉินชูเป่าและอิวี่ฉือจิ้งเต๋อ ฯลฯ โดยเฉพาะช่วงเวลาที่ประเทศจีนเกิดปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรมนั้น ผู้คนล้วนบูชาประธานเหมา จึงติดรูปภาพประธานเหมาที่ประตู ซึ่งเนื้อหาที่กล่าวนี้คล้ายกับข้อมูลเว็บไซต์

“ในวันส่งท้ายปีเก่าหรือที่เรียกว่า ฉูซี (除夕) ชาวจีนมีธรรมเนียมในการติด ‘เหมินเสิน (门神)’ หรือ ภาพเทพเจ้าผู้คุ้มครองประตู

‘เหมินเสิน’ มีประวัติความเป็นมาค่อนข้างยาวนาน ในอดีตกาลจะกำหนดตัวประตูเป็นเทพเจ้าโดยตรงกล่าวคือถือว่าจิตวิญญาณของเทพประจำประตูเป็นเนื้อเดียวกันกับตัวประตู จนกระทั่งหลังสมัยราชวงศ์ฮั่น (๒๐๒B.C.- ค.ศ.๒๒๐) จึงได้ปรากฏการเขียนภาพคนมาเป็นตัวแทนเทพเจ้าแรกเริ่มเดิมทีใช้ภาพนักรบผู้กล้านามว่า ‘เจิงชิ่ง (成庆)’ ต่อมาเปลี่ยนเป็นภาพวาดของ ‘จิงเกอ (荆轲)’ จอมยุทธ์ชื่อดังสมัยจ้านกั๋ว (๔๗๕-๒๒๑B.C.)

‘เหมินเสิน’ ในราชวงศ์ใต้และเหนือ (ค.ศ.๔๒๐-๕๘๙) จะเป็นภาพคู่เทพเจ้าสองพี่น้อง ‘เสินถู (神荼)’ ‘ยูไล (郁垒)’ ตลอดจนสองขุนพลเอกในสมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ.๖๑๘-๙๐๗) ที่มีชื่อว่า ‘ฉินชูเป่า (秦叔宝)’ และอิวี่ฉือจิ้งเต๋อ (尉迟敬德) แต่ต่อมากษัตริย์ถังไท่จง หลี่ซื่อหมินรู้สึกเห็นใจว่าสองขุนพลจะลำบากเกินไป จึงได้สั่งให้จิตรกรหลวงวาดภาพสองขุนพลขึ้นมา แล้วใช้ติดไว้ที่ประตูทั้งสองข้างแทน จึงได้กลายเป็นภาพ ‘เหมินเสิน’ ในเวลาต่อมา

เมื่อถึงยุค ๕ ราชวงศ์ (ค.ศ.๙๐๗-๙๖๐) ได้เริ่มนำภาพของ จงชุย (钟馗) เทพผู้ปราบภูตผีปีศาจ มาติดเพื่อความเป็นสิริมงคลด้วย

หลังราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ.๙๖๐-๑๑๒๗) ‘เหมินเสิน’ ยังมีรูปแบบเหมือนก่อนหน้านั้น แต่เพิ่มการประดับตกแต่งบ้านเรือนให้สวยงามขึ้น ในห้องรับแขกและห้องนอนจะมีการติดภาพเทพเจ้า ๓ องค์ (三星) ที่เรากันคุ้นกันว่า ‘ฮก ลก ชิว (福-禄-寿)’ นอกจากนั้น ยังมีภาพขุมขุมเทพเจ้า (万神图) ตามอย่างลัทธิเต๋า และภาพพระพุทธเจ้า ๓ ปาง ซันเป่าฝอ (三宝佛) ฯลฯ ด้วย

ว่ากันว่า การติดภาพ ‘เหมินเสิน’ ก็เพื่อป้องกันขับไล่สิ่งชั่วร้าย หรือเป็นเสมือนเทพผู้คอยปกป้องรักษานั้นเอง (“เหมินเสิน (门神) เทพผู้พิทักษ์ประตู” ม.ป.ป. : ออนไลน์)

ตามการพัฒนาของสังคม ความคิดของผู้คนได้ปล่อยเป็นอิสระมากขึ้น การติดเหมินเสินเกือบจะไม่มีข้อจำกัดอะไร ฉะนั้นจึงมีการติดเหมินเสินหลายแบบหลายอย่าง ในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนก็นิยมไหว้บูชาเทพผู้พิทักษ์ประตู แต่แตกต่างจากคนจีนมาก เพราะไม่นิยมมีรูปภาพเหมินเสินติดไว้ที่ประตู เหมือนว่าถือประตูเป็นเทพผู้พิทักษ์ประตูโดยตรงแล้ว ที่บ้านซ้ายขวาของประตูมีที่ปักธูปตามการออกแบบของทุกบ้าน เทพผู้พิทักษ์ประตูเป็นเทพที่ได้รับการไหว้บูชาท่านสุดท้าย ถ้าในวันตรุษจีนหรือเทศกาลต่างๆที่ต้องการไหว้เทพในบ้านต่าง ๆ อย่างเป็นทางการ เมื่อไหว้ถึงเทพผู้พิทักษ์ประตูซึ่งใช้ธูปข้างละ ๑ ดอก ถือว่าเสร็จพิธีการไหว้แล้ว ผู้คนเชื่อกันว่าเทพผู้พิทักษ์จะกันสิ่งชั่วร้ายไว้นอกบ้านปกป้องความปลอดภัยของสมาชิกในบ้าน ตอนที่เปิดประตูจะได้มีโชคลาภ และพบแต่สิ่งที่ดี ๆ

๓.๔.๕ สิงโตหิน

สิงโต (ภาพที่ ๓.๓๐) เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสิริมงคล ความกล้าหาญ และความน่าเกรงขาม คนจีนจึงนิยมแกะสลักสิงโตหินไว้หน้าประตูบ้านเรือนอาคารต่างๆหรือหน้าสุสาน การวางสิงโตหินไว้เพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย รักษาความปลอดภัย

ภาพที่ ๓.๓๐

สิงโตหิน ถ่ายเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ทางเข้าลานจอดรถ
ตลาดบ้านใหม่ ฉะเชิงเทรา

เชื่อว่าสิงโตไม่ใช่สัตว์ที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศจีน แหล่งกำเนิดของสิงโตอยู่ที่เขตแอฟริกา อเมริกาใต้และอินเดีย ฯลฯ เมื่อช่วงเวลาราชวงศ์ฮั่น สิงโตเป็นของขวัญอย่างหนึ่งมาจากทาง

อินเดีย ซึ่งเป็นเครื่องราชบรรณาการถวายฮ่องเต้ ในขณะที่เดียวกันศาสนาพุทธได้กระจายแพร่เข้ามา ประเทศจีน สิ่งใดเป็นสัตว์เทพเจ้าที่ได้รับความยกย่องมากในทางด้านศาสนาพุทธ คนจีนไม่เคยเห็น สิ่งใดมาก่อน สิ่งใดก็เลยกลายเป็นสัตว์มงคลและได้รับการยอมรับมากในประเทศจีนอย่างรวดเร็ว หลังจากสิ่งใดเข้ามาประเทศจีนไม่นานก็มีคนจีนไปเรียนรู้เทคนิคการแกะสลักสิ่งใดหินที่อินเดีย กลับมา สิ่งใดหินเลยปรากฏในประเทศจีนแต่มีลักษณะรูปแบบคล้ายสิ่งใดอินเดียมาก เมื่อถึงราชวงศ์ถังเทคนิคการแกะสลักสิ่งใดหินได้พัฒนาถึงจุดสุดยอด การสลักสิ่งใดจึงออกมาเป็นของรูปแบบจีนหมด หลังจากราชวงศ์หมิงศิลปะการแกะสลักสิ่งใดหินยิ่งพัฒนาไปสูงขึ้น ปรากฏการณ์การใช้สิ่งใดหินมาตกแต่งหน้าประตูมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะที่บ้านเรือนของคนที่มีฐานะดี ตามที่สิ่งใดหินได้ใช้ไปทั่ว ความหมายของสิ่งใดหินก็มีมากมายเกิดมาด้วยพร้อมกับได้รับการยกย่องเป็น “ราชาแห่งสรรพสัตว์” หรือ “เจ้าป่า” ซึ่งมีฐานะเหมือนกับเสือ ผู้คนเชื่อกันว่าสิ่งใดหินสามารถขับไล่ภูติผีปีศาจและสิ่งชั่วร้ายปกป้องรักษาหน้าประตู สามารถบอกกล่าวร้ายได้ เช่นตอนที่จะมีภัยธรรมชาติของสิ่งใดจะเปลี่ยนเป็นสีแดงหรือยิ่งกว่านี้คือจะมีเลือดไหลออกจากตา นอกจากนี้สิ่งใดยังแสดงถึงคนที่มีฐานะมีอำนาจ

จากสมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน การตั้งวางสิ่งใดหินจะมีระเบียบประเพณีที่แน่นอน ตามปกติแล้วด้านซ้ายของประตูจะวางสิ่งใดตัวผู้ ขาขวาเหยียบลูกเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงความน่าเกรงขาม มีพลังอำนาจ ทางด้านขวาของประตูเป็นตัวเมีย ขาซ้ายจะลูบลูกสิ่งใดเล่นเป็นสัญลักษณ์ของลูกหลานเจริญรุ่งเรืองและมีความร่ำรวย เขาว่าสิ่งใดชอบเล่น “ไข่มุกกราตรี” ฉะนั้นจะมีบางส่วนจะอมลูกบอลกลมไว้ในปากด้วย

สิ่งใดในประเทศจีนแบ่งแยกออกเป็นสิ่งใดภาคเหนือซึ่งมีลักษณะน่าเกรงขาม มีอำนาจ และกำลัง ส่วนสิ่งใดภาคใต้จะค่อนข้างน่ารัก คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาประเทศไทย จึงถ่ายทอดเทคนิคการแกะสลักสิ่งใดหินลักษณะแบบภาคใต้มามากกว่า ตามที่ร้านค้าหรือประตูใหญ่เล็กเลือกเอาคู่สิ่งใดที่มีขนาดเหมาะสม แล้วทำพิธีที่ง่าย ๆ ใหว่ด้วยเทียนข้างละ ๓ ดอก พร้อมกับเซ่นใหว่ด้วยข้าวสารและผลไม้ หลังจากนั้นจะใหว่อีกรอบหนึ่งในช่วงเวลานั้นตรุษจีน

นอกจากที่กล่าวมาแล้วยังมีสิ่งของสิริมงคลต่างๆ ลักษณะเบ็ดเตล็ดได้ตกแต่งหน้าประตูด้วย อย่างเช่น โคมไฟแดง ปลาที่พบบ้างด้วยเบงกัร้อยหรือเบงคี่ยี่สิบ ห้าสิบบาท ไซและสิ่งของเล็กๆ แขนวนไว้เพื่อสร้างบรรยากาศร้านและความเป็นสิริมงคล บางร้านค้ามักจะเอาสินค้าที่มีลักษณะโดดเด่นมาตั้งโชว์ โดยเฉพาะเป็นร้านค้าที่ขายพวกสิ่งของระลึกละของเล่นเด็ก ซึ่งถือว่าเป็นส่วนการตกแต่งหน้าประตูบ้านตามแนวคิดของเจ้าของร้าน

๓.๕ เครื่องรางของขลัง

๑.๕.๑ หลวงพ่อโสธร

ตามที่รู้มาแล้ว หลวงพ่อโสธรเป็นพระที่ได้รับความนิยมอย่างมากของคนจังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่ว่าจะไปไหนมาไหน จะทำอะไรก็ตาม ทั้งก็หวังว่าได้รับความคุ้มครองของหลวงพ่อโสธร เพื่อความปลอดภัย สุขภาพแข็งแรง และได้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นเกือบทุกคนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปลุกเสกที่มีขนาดเล็กๆหลวงพ่อโสธร การแขวนหลวงพ่อโสธรนั้นจะมีอยู่หลายอย่าง แต่แขวงไว้ที่คนนิยมมากที่สุด คนไทยเชื้อสายจีนก็เป็นส่วนที่เข้ากับกระแสการนับถือกราบบูชาหลวงพ่อโสธรเช่นเดียวกัน

“เมื่อก่อนมีพระพุทธรูป ๓ องค์ ซึ่งเป็นพี่น้องกันได้ลอยตามแม่น้ำปิงมาจากทางเหนือ พระพุทธรูปองค์ใหญ่ซึ่งเป็นพี่ได้ลอยเข้าแม่น้ำแม่กลองแล้วไปผูกขึ้นที่บริเวณบ้านแหลม จังหวัดสมุทรสงคราม ชาวบ้านช่วยกันลากขึ้นฝั่งแล้วไว้ที่วัดบ้านแหลม ก็เลยได้ชื่อว่า “หลวงพ่อบ้านแหลม” สำหรับพระพุทธรูปน้ององค์เล็กได้ลอยตามคลองบางพลีแล้วผูกขึ้นที่คลองใกล้วัดบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ ชาวบ้านได้เห็น จึงช่วยกันลากพระพุทธรูปองค์นี้ขึ้นไว้ที่วัดบางพลี เรียกกันว่า “หลวงพ่อโตบางพลี” ส่วนพระพุทธรูปองค์กลางที่อยู่วัดโสธรซึ่งเมื่อก่อนเรียกว่าวัดหงส์ หรือ วัดเสาชงทอน ได้ลอยตามแม่น้ำบางปะกงผูกขึ้นที่หน้าวัดโสธร ชาวบ้านจำนวนมากจึงช่วยกัน ลากองค์นี้ขึ้นฝั่ง แล้วนำมาไว้ที่วัดโสธร ต่อมาชาวบ้านได้รวมใจกันถวายนามว่า “พระโสธร” (วิไล ธรรมปัญญาวัฒน์. ๒๔ เมษายน ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

ชาวจังหวัดฉะเชิงเทราทุกบ้านก็บูชาองค์หลวงพ่อโสธรทั้งนั้น คนไทยเชื้อสายจีนที่อยู่จังหวัดนี้ก็ไม่เว้น แม้กระทั่งผู้คนในจังหวัดใกล้เคียงหรือจังหวัดห่างไกลก็นับถือศรัทธาเดินทางมากราบไหว้บูชาและแก้บนกันมากมาย (ศิริพร สุพตพงษ์กุล. ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์) บอกว่า “เมื่อก่อนคนมาบูชาไม่ค่อยมาก เพราะคมนาคมทางบกยังไม่ดี คนที่ไปบูชานั้นส่วนใหญ่เป็นคนในตัวเมือง แต่ตอนนี้คนต่างจังหวัดก็พากันมามากมาย จนทำให้บางที่เราจะเข้าไปบูชาก็ยาก คนเต็มไปหมด บ้านเราก็เลยเช่าองค์เล็กมาตั้งไว้ไว้ในบ้าน หรือเช่าองค์ขนาดจิ๋วติดกับตัว ที่จริงแล้วอยากไปไหว้ที่วัดมากกว่า”

เนื่องจากวัดโสธรเป็นวัดประจำจังหวัด และเป็นวัดหนึ่งที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย จึงทำให้มีผู้คนจำนวนมากนับถือกราบบูชามากมาย โดยเฉพาะชาวแปดริ้วยิ่งนัก

๑.๕.๒ หลวงพ่อทวด

หลวงพ่อทวดก็จะเป็นพระอีกองค์หนึ่งที่ทำให้ความคุ้มครองกับผู้คนในทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะหลวงพ่อทวดเป็นพระที่มีตัวตนจริงๆและประกอบด้วยตำนานมหัศจรรย์ต่าง ๆ ที่ได้ถ่ายทอดมาถึงปัจจุบันนี้ ยิ่งจะทำให้ผู้คนเชื่อถึงเรื่องอนุภาพของหลวงพ่อทวด การแขวน

หลวงพ่อทวดก็เพื่อความปลอดภัยกับชีวิตในการเดินทาง และได้กำลังใจจากหลวงพ่อทวดที่ติดตัวไว้ ในขณะที่เดียวกันหลวงพ่อก็จะดูแลพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้คนด้วย สอนให้ผู้คนเดินทางในกรอบศีลปะชรรรมและคุณธรรม

“ถึงแม้ว่าหลวงพ่อทวดมีตัวตนจริง แต่ไม่มีใครเคยเจอหลวงพ่อทวดเลย รูปภาพและรูปปั้นปิดทองต่าง ๆ ของหลวงพ่อทวดเหล่านั้นมาจากที่ว่าหลวงพ่อทวดเคยเข้าฝันกับผู้คนบางคน แล้วตอนที่ตื่นมาก็สร้างรูปต่าง ๆ ตามที่เจอในฝันนั้น” (เฉลิมศักดิ์ มังกรานนท์ชัย. ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเขาจะมีมากมาย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่สร้างเพิ่มเติมในทีหลังโดยได้อาศัยแกนเรื่องที่แท้จริงที่เกี่ยวกับหลวงพ่อทวด เนื่องจากได้สืบทอดกันมานานแล้วประกอบด้วยเรื่องเล่าที่เป็นมหัศจรรย์ จนทำให้หลวงพ่อทวดกลายเป็นความเชื่อหนึ่งที่ได้รับค่านิยมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องที่ว่า “หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด” ยี่งนานวันยิ่งซับซ้อนและได้ขยายให้กว้างออก ทำให้ผู้คนเชื่อว่าหลวงพ่อทวดเป็นพระภิกษุที่มีอนุภาคจริง ๆ ใน โลกมนุษย์

ตามที่สังเกตแล้วพบว่า หลวงพ่อทวดจะเป็นอีกองค์หนึ่งที่ได้รับค่านิยมบูชารองจากหลวงพ่อ โสธรสำหรับชาวแปดริ้ว

๓.๕.๒ หยก

โดยทั่วไปแล้วการใช้เครื่องประดับอัญมณีนั้น ทั้งก็เพื่อความสวยงาม และให้ผู้อื่นเห็นถึงฐานะทางการเงินของคนที่มีสวามิ แต่ถ้าเราได้พิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วจะพบว่า อัญมณีทุกชนิดต่างก็มีพลังอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้มาจากพลังธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ ชาวจีนมีความเชื่อว่า หยกเป็นอัญมณีมงคล แต่ปัจจุบันนี้มีแค่ชาวจีนที่สูงอายุยังนิยมใช้ใบบ้าง

“กำไลหยกในปัจจุบันนี้ รุ่นลูกหลานไม่ชอบใส่อยู่แล้ว แต่กำไลหยกบางอันเป็นของรุ่นบรรพบุรุษ ซึ่งลูกหลานมีหน้าที่เก็บไว้ให้ดี ๆ ถือว่าเป็นของสำคัญมากในตระกูลนั้น” (ไช้หยัง แซ่ซื่อ. ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ : สัมภาษณ์)

หยก คือ หินที่ผสมแร่ธาตุอยู่ในดิน มีหลายสี คนจีนนิยมหยกสีเขียวเพราะเชื่อว่าเป็นสิริมงคลและศักดิ์สิทธิ์ที่คนจีนชอบกันมาช้านาน คนจีนสมัยก่อนไม่ว่าจะเป็นชนชั้นไหนก็นิยมใช้หยกมาเป็นเครื่องตกแต่งต่าง ๆ และเครื่องใช้ที่สำคัญ ๆ ฉะนั้นหยกจึงเป็นวัฒนธรรมที่ฝังแน่นกับวิถีชีวิตชาวจีนมาก โดยเฉพาะในด้านความเชื่อนั้น คนจีนมีความเชื่อว่าหยกมีพลังอำนาจเป็นพิเศษที่ช่วยคุ้มครองปกป้องคนทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้คนที่สวมใส่หยกจะปลอดภัยและบำบัดรักษาอาการเจ็บป่วย นอกจากนี้หยกยังเป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวยมั่งคั่ง ความ โชคดี กล้าหาญ ยุติธรรมและสติปัญญาฯลฯคนจีนในยุคก่อน ถ้าครอบครัวมีฐานะที่ดี ลูกหลานของครอบครัวนั้นมักจะพกหยก

ติดตัวไว้เสมอ นอกจากแสดงให้เห็นถึงฐานะของครอบครัวแล้ว ที่สำคัญก็เพื่อให้ลูกหลานปลอดภัย มีความสุข เพราะหยกเป็นหินแร่แห่งความเย็นที่สามารถช่วยให้มีสุขภาพแข็งแรง หยกที่ใช้ทำเครื่องประดับมีความหมายต่างกัน เช่น หยกที่ทำจี้ห้อยคอเด็กเพื่อป้องกันภัยต่างๆ หยกที่ทำกำไลคนค้าขายใส่เพื่อให้ค้าขายดีมีกำไร (“กำไล” = “กำไร”) หยกที่ทำเป็นจี้ผูกเอาไว้เพื่อป้องกันภูตผีปีศาจและสุขภาพแข็งแรง

หยกจะมีหลายสีซึ่งสีของหยกที่แตกต่างกันก็จะเป็นสัญลักษณ์ของความมีสิริมงคลที่ไม่เหมือนกัน ที่เห็นได้บ่อยที่สุดและคุ้นตากับผู้คนมากที่สุดคือสีเขียวซึ่งมีความหมายว่าความอุดมสมบูรณ์ร่ำรวย แล้วสีของหยกนั้นก็จะเป็นสัญญาณอย่างหนึ่งที่สามารถเตือนภัยความชั่วร้ายล่วงหน้าให้แก่คนที่สวมใส่หยก เพราะตามความเชื่อแล้วหยกอาจเชื่อมโยงกับชีวิตของคนใส่หยกนั้น ถ้าหากว่าหยกมีสีดำนสไตแสดงว่าเจ้าของหยกกำลังจะมีโชคดี ปลอดภัยและมีความสุข แต่ถ้าหากว่าสีของหยกมีสีม่วงหรือหม่นหรือเห็นมีรอยแตก นั่นก็หมายความว่าสิ่งชั่วร้ายกำลังจะเข้าไปใกล้กับเจ้าของหยก บางทีจะมีอันตรายถึงชีวิตก็ได้

หยกที่ปรากฏในปัจจุบันซึ่งติดตัวกับเจ้าของนั้นมักจะแกะสลักเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ที่มีความหมายสำหรับเจ้าของหยกเอง เช่น เจ้าของหยกเกิดปีกระต่ายเขาจะเลือกใส่หยกที่เป็นรูปกระต่ายมาติดกับตัวไว้ไม่ว่าจะแขวนคอ ผูกข้อมือแล้วแต่ชอบ หรือผู้ที่เกิดปีมะโรงก็จะสลักหยกเป็นรูปมังกร ฯลฯ ถึงแม้ว่ารูปแบบของหยกอาจเปลี่ยนแปลงตามกระแสความนิยมในปัจจุบัน แต่ความสำคัญของหยกไม่หายไป แสดงให้เราเห็นถึงอดีตกาล โดยเฉพาะอันกำไลหยกที่จากประเทศจีนมาสู่ดินแดนไทย

๓.๕.๔ ผู้

สมัยก่อนก่อนที่พ่อค้าแม่ค้าจะออกเดินทางไปค้าขาย คนจีนจะไปขออยู่ที่ศาลเจ้าซึ่งได้ปลูกเสกมาแล้วพับเป็นสามเหลี่ยมหรือว่าสี่เหลี่ยมใส่ไว้ในกระเป๋าเสื้อผ้า ส่วนใหญ่จะติดไว้ในกระเป๋าเสื้อผ้าไว้ในกระเป๋าด้านหน้า มีบางคนก็เอาผู้พับเป็นขนาดเล็กแล้วห้อยคอ บางคนก็ผูกข้อมือและผูกเอว ผูกเอวส่วนมากจะเป็นเด็กผู้ชาย เชื่อกันว่าผู้นี้จะคุ้มครองคนที่ติดใบนี้ ทำให้ปลอดภัยในต่างเขตต่างดินแดน คนที่ติดผู้ใบนี้มีความสามารถพิเศษด้วย คือปีนยี่งไม่เข้าคาบฟันไม่เข้า ทำให้คนนั้นไม่กลัวสิ่งที่จะทำร้ายถึงตัว กล้าเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ อีกอย่างหนึ่งคือ ตอนที่มีคนไข้คนไม่สบายในการเดินทาง หรือว่าบางทีขาดการรักษา หรือว่าไม่มีใครรู้ว่าเป็นอาการอย่างใด กินยาก็ไม่หายก็เลยพูดว่าคงจะมีผีเข้าตัว ก็จะกลายเป็นยิวพิเศษ เอาผู้ที่ติดตัวไว้มาทำพิธีเผาใส่ นำให้คนไม่สบายกิน เขาก็จะหายดีหรือมีผีเข้าตัวก็จะออกจากร่างกาย ฉะนั้นผู้จะเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ก่อนออกเดินทางไกล มันจะทำให้ทุกอย่างประสบแต่ความสุขสวัสดิมงคล

๓.๕.๕ ตะกรุด

ตะกรุดเป็นเครื่องรางของขลังของไทยมาแต่โบราณนิยมใช้ผูกเอวเฉพาะผู้ชายและเด็กผู้ชาย (ผู้หญิงไม่นิยมห้อยตะกรุด) ผู้ชายใช้ตะกรุดผูกเอวเวลาออกรบสู้ศึกสงคราม ส่วนใหญ่ได้ตะกรุดมาจากพระที่มีชื่อเสียงทางด้านคาถาอาคม วิชาแก่กล้า ตะกรุดที่ศักดิ์สิทธิ์จะมีความเชื่อว่าป็นขี้ดาดฟันไม้เข่า ที่โด่งดังในปัจจุบันคือการฝังตะกรุดของหลวงพ่อกุณปริสุทโธวัดบ้านไร่ จังหวัดนครราชสีมา ตะกรุดของหลวงพ่อกุณมีชื่อเสียงด้านเมตตามหานิยม ยิงฟันไม้เข่า เวลาค้าขายนิยมเอาตะกรุดวางใส่พาน วางไว้บนหิ้งในร้านค้าเพื่อเรียกลูกค้าเข้าร้านให้ค้าขายดีมีกำไร หรือเดินทางค้าขายก็จะห้อยคอไว้เพื่อความปลอดภัยเป็นสิริมงคลและค้าขายดีมีกำไร

๓.๕.๖ ปลัดขิก

เนื้อหาตอนต้น ได้กล่าวแล้วว่า ปลัดขิกมีอยู่หลายขนาดเพื่อเหมาะสมกับสภาพการใช้ต่าง ๆ อันที่ขนาดสมจริงหรืออาจใหญ่กว่ามักวางไว้ที่ตะกร้าของหน้าร้านขายของ สำหรับอันที่ขนาดเล็ก ๆ ผู้คนในปัจจุบันนิยมแขวนกับพวงกุญแจ ทั้งสะดวกในการติดตัว และได้ความคุ้มครองจากปลัดขิกด้วย

สรุปในเรื่องเครื่องรางของขลังก็คือ เป็นของที่นิยมติดตัวในการออกเดินทางไม่ว่าจะเกี่ยวกับการค้าขายหรือไม่ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นพ่อค้าแม่ค้าจะเป็นกลุ่มที่ใช้เวลาก่อนข้างมากมาดำเนินการค้าขายอยู่ข้างนอก ซึ่งอาจจะมีเวลามากที่ประสบอุปสรรคต่างๆระทั้งจนมีอันตรายถึงชีวิต นอกจากนี้แล้วพวกที่เป็นพ่อค้าแม่ค้าก็อาจยังต้องห่วงใยความปลอดภัยของสินค้าด้วย ฉะนั้นความปลอดภัยไว้ก่อนจึงจะเป็นประการหนึ่งที่สำคัญมากในทางด้านการดำเนินการค้าขาย

๓.๖ ปราบปรามการฉ้อโกงและกลางต่าง ๆ ในการดำเนินการค้าขาย

ในเรื่องการดำเนินการค้าขายนั้น พวกพ่อค้าแม่ค้าและนักธุรกิจถ้าอยากประสบความสำเร็จจะมองข้ามปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นอยู่รอบตัวไม่ได้ เพราะปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปรากฏการณ์ที่ผิดปกติ มันอาจจะบอกให้เรารู้อะไรไว้ล่วงหน้าเพื่อให้เราเตรียมตัวไว้ไม่ว่าดีหรือไม่ดี ปรากฏการณ์ที่พวกพ่อค้าแม่ค้าได้พบบ่อยมีดังนี้

๓.๖.๑ ความเชื่อที่เกี่ยวกับตะเกียบ

คนจีนใช้ตะเกียบเป็นอุปกรณ์ในการรับประทานอาหารตั้งแต่โบราณ คนสมัยโบราณเรียกจะเรียกว่า “จู้” หรือ “เจีย”

เทคนิคในการใช้ตะเกียบจะต้องมีการศึกษากันอย่างพิถีพิถันในชีวิตประจำวัน เวลาใช้

ตะเกียบ วิธีการใช้ที่ถูกต้องคือ ใช้มือขวาถือตะเกียบไว้ตรงง่ามนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ ให้อีกสามนิ้วที่เหลือคอยประคองตัวตะเกียบไว้ และต้องถือให้เสมอกัน การวางตะเกียบ ก่อนรับประทานอาหาร ต้องวางทางต้นขาของชามข้าวให้เป็นระเบียบเสมอกันทั้งคู่ เมื่ออิมแล้วต้องวางตะเกียบไว้ตรงกลางชามข้าวให้เป็นระเบียบเสมอกันทั้งคู่ หมายความว่า ก่อนรับประทานอาหาร ถ้าใช้ตะเกียบ ความยาวไม่เท่ากัน หรือการวางตะเกียบไม่เป็นระเบียบ ถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่สิริมงคล เรื่องอย่างนี้คนจีนโบราณเรียกว่า “ยาวสามสั้นสอง” หมายถึงภัยพิบัติที่ไม่คาดคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตาย เพราะว่าคุณจีนสมัยก่อน เวลาคนตายจะใส่โลงศพ เมื่อนำคนตายใส่โลงศพ แล้วยังไม่ได้ปิดฝาโลงศพ ในสภาพนี้โลงศพจะมีลักษณะแบบ “ยาวสามสั้นสอง” คือ ส่วนประกอบของโลงศพจะประกอบด้วย ไม้แผ่น ๕ แผ่น ซึ่งก็คือหัวท้ายของโลงศพมีลักษณะสั้น ด้านข้าง ๒ ด้านและด้านข้างล่างอีกหนึ่งด้าน เป็นไม้แผ่นที่มีลักษณะยาว รวมทั้งหมด ๕ แผ่น แล้วเรียกว่า “ยาวสามสั้นสอง” ดังนั้นจึงหมายความว่าไม่สิริมงคล

คนที่ดำเนินการค้าขายจะมีเวลาที่ได้รับประทานอาหารกับลูกค้าต่าง ๆ อยู่เสมอถ้าเรื่องบนโต๊ะข้าวจัดการไม่เรียบร้อยอาจส่งผลกระทบต่อผลการค้าขายก็ได้ โดยเฉพาะเรื่องที่ทำตะเกียบตกนั้น นอกจากเสียหน้าเสียตาต่อลูกค้าแล้ว อาการยังหนักกว่าการวางตะเกียบผิดเสียอีก

๓.๖.๒ ตากระตุก

ตากระตุก หรือที่เรียกว่า ตาเขม่น มีความเชื่อว่าชาวร้ายชั่วยดี ในสมัยโบราณเมื่อออกจากบ้านเดินทางไปค้าขายที่ต่างเมือง ถ้าก่อนออกเดินทางหนึ่งตากระตุกหรือเขม่นตาขวา จะไม่เดินทางหรือเลื่อนเวลา

ในปัจจุบันนี้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ให้คำอธิบายว่า ที่มีการกระตุกตาก็เพราะว่ากล้ามเนื้อกลุ่มรอบตาที่ภาวะผิดปกติ บางคนอาจเกิดเป็นประจำ บางคนอาจนานๆมีสักที ซึ่งจะอยู่ช่วงเวลาที่เครียดหรือกังวลใจ รวมทั้งการพักผ่อนไม่เพียงพอ ฯลฯ ถึงแม้ว่ามีคำอธิบายอย่างชัดเจนแต่ผู้คนโน้มเอียงมาทางความเชื่อที่ว่า “ชาวร้ายชั่วยดี” หรือ “ช่วยเงินขวากัย” มากกว่า

วันนี้คือความหมายหนึ่งของตากระตุก แต่ในความหมายของพวกพ่อค้าแม่ค้าอาจมีแตกต่างกันก็ได้ ตาซ้ายกระตุกอาจเป็นโอกาสที่ดีสำหรับการค้าขาย ตาขวากระตุกอาจต้องระวังการขาดทุน หรือไม่ใช่เวลาที่จะลงทุน โดยเฉพาะต้องระวังมีเหตุร้อนเกิดในร้านค้า

๓.๖.๓ จิ้งจกร้องทัก หรือจิ้งจกตกลงมา

จิ้งจกเป็นสัตว์เลื้อยคลานขนาดเล็กในวงศ์(Gekkonidae) ซึ่งเป็นวงศ์เดียวกับตุ๊กแก ใน

ประเทศไทยมีหลายชนิด เช่น จิ้งจกบ้าน (Cosymbotus Platyurus) ตีนเกาะติดผนังได้ (คณะกรรมการชำระพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๖ : ๓๑๑)

คนโบราณถือว่าจิ้งจกเป็นสัตว์เลื้อยทากชนิดหนึ่ง ถ้าจะออกนอกบ้านแล้วจิ้งจกร้องทัก ก็ห้ามออกนอกบ้าน เพราะอาจเกิดอันตรายได้หรืออาจเกิดอันตรายถึงเสียชีวิต หรือทรัพย์สินอาจถูกลักชิงไปได้ มีคนโบราณกล่าวว่าจิ้งจกร้องทักต้องหยุด ยิ่งคนทักยิ่งต้องหยุด ถือเป็นสัญลักษณ์เตือนภัยให้กับเรา การเปิดร้านก็เช่นเดียวกัน

การเปิดร้านวันแรกหรือวันใหม่ ถ้ามีจิ้งจกตกลงมาหน้าประตูร้านค้า หรือร้องทักอย่างเสียงดัง เจ้าของร้านถือว่าเป็นฤกษ์ไม่ดี อาจจะมีเหตุเกิดขึ้นในร้าน เช่นค้าขายไม่ดี ลูกค้า ไม่เข้าร้าน เปิดกิจการต่อไปจะเจ๊งภายในวันนั้น

๑.๖.๔ คนขอตาน

วันแรกของการเปิดทำการค้าขาย เช่นเปิดวันตรุษจีน ถ้ามีคนขอตานมาขอเงินถือว่าไม่ดี หรืออาจทำให้กิจการทั้งวันจะขายไม่ดี เพราะเปิดกิจการใหม่ต้องรับเข้าก่อนจ่ายออกไป ฉะนั้นเจ้าของร้านจึงไม่ชอบคนขอตาน โดยเฉพาะในวันใหม่ ๆ นั้น

๑.๖.๕ เหยียบขี้หมา

ในสังคมจีนคำว่า “โชคลากขี้หมา” ใช้พูดล้อเล่นคน โชคดี ความหมายอีกอย่างคือ โชคดีปนในโชคร้าย “โชคลากขี้หมา” คือเผชิญกับสิ่งดี ๆ โดยไม่รู้สาเหตุ เหมือนเดินเหยียบขี้หมา ซึ่งอาจหาเหตุไม่ได้ เป็นเรื่องที่ไม่ได้ตั้งใจ เพราะฉะนั้น ถ้ามีเพื่อนคนหนึ่งบังเอิญเก็บเงินที่คนอื่นทำหล่นหาย เรามักอิจฉาแล้วล้อเล่นว่าเขามีโชคลากขี้หมา หมามักจะจี้ตามถนน มีคนเยอะที่เดินเหยียบขี้หมาโดยไม่ได้ตั้งใจ ถ้าคุณเหยียบขี้หมาบ่อย คนอื่น ๆ มักจะล้อว่า เธอได้รับโชคลากขี้หมาแล้ว ฯลฯ

หมายยังมีชื่อที่น่ารัก ๆ ว่า “ว่างฉาย” ซึ่งหมายถึงนำพาโชคลากมาให้ กวักเงินกวักทองเข้าบ้านเข้าร้าน เดินเหยียบขี้หมาเป็นเรื่องไม่ดี แต่ไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องโชคร้าย แต่ในสังคมไทยการเหยียบขี้หมาถือว่าเป็นโชคร้ายจริงๆ เพราะขี้หมาเป็นสิ่งสกปรก เป็นสิ่งปฏิกูลซึ่งถือเป็นของต่ำ ถ้ามีลูกค้าใครสักคนเหยียบขี้หมาแล้ว เข้ามาซื้อของในร้าน เจ้าของร้านจะคิดว่าโชคร้ายมากส่งผลกระทบอารมณ์เจ้าของร้านที่จะให้บริการลูกค้า ทำให้ร้านค้าขาดทุน

๑.๖.๖ ลูกค้าคนแรก

เมื่อเปิดร้านวันแรก หรือเปิดกิจการค้าแต่เช้า แล้วมีลูกค้าเข้ามาใช้บริการแต่เปลี่ยนใจ ก็ถือ

ว่าลูกค้าชายในวันนั้นจะไม่ดี ลูกค้าจะเปลี่ยนใจไปใช้บริการเกือบทุกคน หรือวันใหม่ที่ลูกค้ามาใช้บริการคนแรก ใช้เบงค์พันมาซื้อ มาให้ทอนเงินย่อย วันนั้นทั้งวันจะมีแต่ลูกค้านำเบงค์พันมาซื้อของทั้งวัน สภาพนี้เจ้าของไม่ชอบจริงๆ เพราะตอนเช้าๆ ไม่มีเงินย่อยที่พอทอนเบงค์พัน ลูกค้าส่วนใหญ่ใช้เบงค์พันมาซื้อของราคาเล็กน้อย เช่น ๒๐ บาท ๔๐ บาท ๑๐ บาท เพื่อให้ได้เงินย่อย ฉะนั้นเจ้าของร้านจึงไม่ชอบแบบนี้ จนกลายเป็นข้อที่ต้องถือของพวกเจ้าของร้านค้าทั้งนั้น

นอกจากนี้แล้ว เจ้าของร้านจะไม่ยอมลดราคาให้กับลูกค้าคนแรกแม้แต่บาทเดียว เพราะเมื่อมีคนต่อราคาสินค้า สินค้าจะขายได้ไม่ตามราคาที่กำหนดไว้ จะทำให้ร้านขายของขาดทุน ความหมายที่แฝงไว้ในนั้นคือ ในทางด้านค้าขายเงินทองมีแต่เข้าไม่มีออก ถ้าลดราคาให้กับลูกค้าคนแรก อาจจะมีลูกค้ามาต่อราคาบ่อยในวันนั้น การขาดทุนอาจมีไม่น้อยก็ได้ ในขณะที่เดียวกันก็สะท้อนให้เราเห็นว่า คนที่เป็นพ่อค้าและแม่ค้า หรือคนที่อยากจะเป็นพ่อค้าและแม่ค้าต้องไม่ใจอ่อนมากต่อลูกค้า

๓.๖.๗ คู่มือลายฝ่ามือ

การอ่านเส้นชะตาบนฝ่ามือ (Palm reading) จัดเป็นศิลปะของการตีความเส้นต่าง ๆ บนฝ่ามือของมนุษย์ เช่นเดียวกับการสังเกตรูปร่างของมือ นิ้วมือ และเล็บ เพื่อพยากรณ์ถึงบุคลิกลักษณะของคนคนหนึ่ง และความสามารถพิเศษที่มีอยู่ในคนคนนั้น

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของเส้นลายมือกับแนวโน้มที่จะเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต หรือที่รู้จักกันว่า “โชคชะตาราศี” ภายใต้อิทธิพลของชะตาที่สัมพันธ์กับความสามารถพิเศษ พันธุกรรม และบุคลิกลักษณะของคนแต่ละคน (Alys R. Yablon. ๒๕๕๒ : ๒๗๕-๒๗๖)

คนแต่จิวเชื่อว่า “เธอเหมาะกับทำอาชีพอะไร ตอนที่เธอเกิดมาก็รู้อยู่แล้ว ถ้าจะทำการค้าขายต้องดูว่าเธอมีโชคชะตาในด้านการดำเนินการค้าขายไหม” ซึ่งต้องดูจากเส้นลายมือ เขาว่าเส้นลายมือจะแสดงให้เห็นถึงหลายด้านของชีวิต เช่นอายุยืนยาว สั้น สุขภาพแข็งแรงหรือไม่ อนาคตมีเงินทองใช้หรือไม่ ฯลฯ แล้วแต่คนที่ดูเป็น แต่คนแต่จิวจะเชื่อกันมาก ซึ่งก่อนที่จะตกลงทำอะไรสักอย่างจะพิจารณาว่านี่เหมาะสมโชคชะตาของตนไหม

จากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่าคนที่ดำเนินการค้าขายส่วนมากเป็นคนที่มีความคิดที่รอบคอบ และช่างสังเกตทุกอย่างที่เกิดขึ้นในรอบตัว แล้วทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดผิดปกติ ปรับปรุงตนให้เหมาะสมกับ หรือหลีกเลี่ยงจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก็เนื่องจาก

เหตุผลนี้ จึงทำให้พวกพ่อค้าแม่ค้าเชื่อในทางด้านนี้อย่างยิ่ง จนต้องการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพและพระองค์ต่าง ๆ ที่มีอำนาจเข้ามาเป็นส่วนช่วย

สรุป

จากกล่าวมาทั้งหมดนี้ทำให้เห็นว่าความเชื่อมีบทบาทต่อการค้าขายค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในทางด้านจิตใจ อาชีพค้าขายเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงอยู่ตลอด จึงทำให้คนที่ดำเนินการค้าขายนั้นเกิดความไม่มั่นคงทางด้านจิตใจ ความเชื่อจะสามารถบรรเทาความไม่มั่นคงทางจิตใจให้กับคนที่มีศรัทธาปสาทะ และสร้างกำลังใจให้กับคนนั้น ทำให้คนดำเนินการค้าขายเชื่อกันอยู่ว่ามีสิ่งใดสิ่งหนึ่งกำลังคุ้มครองตนเองอยู่ แต่เนื่องจากคนดำเนินการค้าขายมองในทางด้านกำไรเป็นหลัก ซึ่งส่วนมากจะเลื่อมใสศรัทธาเงินทองเป็นหลัก แต่ปัจจัยเสี่ยงที่มีอยู่มากมายก็เสมือนก้อนหินอันใหญ่โตกั้นทางไว้ ฉะนั้นเพื่อสนองความต้องการการสะสมเงินทองให้มากที่สุดของคนดำเนินการค้าขาย ความเชื่อในด้านช่วยเรียกเงินทอง ช่วยร่ำรวย และเสริมกำลัง ฯลฯ ก็ปรากฏอย่างมากมายเช่นเดียวกัน

ในทุกวันนี้ถึงแม้ว่าทางเทคโนโลยีได้พัฒนามากขึ้น แต่ไม่ได้เห็นว่าความเสี่ยงด้านการค้าขายจะลดลงไปบ้าง เนื่องจากการแข่งขันทางเศรษฐกิจยิ่งรุนแรงกว่าอดีตกาล ซึ่งทำให้คนดำเนินการค้าขายต้องตกอยู่ในสภาพที่กำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ถ้าอยากจะทำอะไรในทางด้านค้าขายอีกต่อไป ก็ต้องปรับปรุงตัวให้เข้าอยู่กับสภาพการเปลี่ยนแปลงนี้ ซึ่งก็คือเรียนรู้ปัจจัยต่างๆ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงวิถีการใช้ชีวิต การค้าขายของตลาดบ้านใหม่ในปัจจุบันนี้เกิดขึ้นในภายใต้การจัดการท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างกับเมื่อก่อนที่ว่า เป็นจุดการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทย หรือเป็นจุดซื้อขายที่สำคัญของจังหวัดและระหว่างจังหวัด ฉะนั้นชาวตลาดบ้านใหม่ควรจะใช้ชีวิตอย่างไรให้เหมาะสมกับในฐานะที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวรุ่นใหม่ ๆ และการค้าขายภายใต้การจัดการท่องเที่ยวควรจะดำเนินต่อไปอย่างไรจึงได้รับกำไรมากมายอีกอย่างเหมือนเดิม ตามที่ตลาดที่มีลักษณะเดียวกันกับตลาดบ้านใหม่ก็มีอยู่อย่างมากมาย จึงทำให้กระบวนการพัฒนาของตลาดบ้านใหม่มีความเสี่ยงอีกหลากหลาย แล้วความเชื่อต่าง ๆ ยังคงคุ้มครองชาวตลาดบ้านใหม่อยู่เสมอหรือไม่ ซึ่งชาวตลาดบ้านใหม่เป็นรุ่นลูกรุ่นหลานอยู่แล้ว